

RP 9/2011 rd

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan, och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner det i Luxemburg i april 2008 ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan samt lagen om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen. Avtalet är till sin karaktär ett blandavtal, vars bestämmelser dels hör till medlemsstatens och dels till Europeiska unionens behörighet.

Syftet med avtalet är att understödja Serbiens strävan att befästa demokratin och rättsstatsprincipen, att bidra till politisk, ekonomisk och institutionell stabilisering i Serbien såväl som i regionen bland annat genom utveckling av det civila samhället, regional handelsintegration och samarbete på en rad olika områden, särskilt området rättsliga och inrikes frågor; att bygga ut den politiska dialogen mellan parterna, understödja Serbiens strävan att utveckla det ekonomiska och internationella samarbetet bland annat genom tillnärmning av landets lagstiftning till EU-regelverket; att understödja Serbiens strävan

att slutföra övergången till en fungerande marknadsekonomi samt att stegvis utveckla frihandelsområdet mellan unionen och Serbien.

I avtalsingressen erkänner parterna Serbiens ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap på grundval av fördraget om Europeiska unionen och uppfyllandet av de villkor som Europeiska rådet fastställde i juni 1993, med förbehåll för att detta avtal genomförs framgångsrikt. Avtalet förbättrar därmed stegvis Serbiens beredskap att ansluta sig till Europeiska unionen.

Parterna godkänner avtalet i enlighet med sina egna förfaranden. Det träder i kraft den första dagen i den andra månaden som följer på den dag då parterna till varandra anmäler att dessa förfaranden har slutförts. I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen. Lagen avses träda i kraft samtidigt som avtalet träder i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	4
1 INLEDNING.....	4
2 NULÄGET	4
2.1 Avtals- och handelsförbindelserna mellan Europeiska unionen och Serbien	4
2.2 Bilateral avtals- och handelsförbindelser mellan Finland och Serbien	5
2.3 Bedömning av nuläget	5
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	5
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	6
4.1 Ekonomiska konsekvenser	6
4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet.....	6
4.3 Miljökonsekvenser	6
4.4 Samhälleliga konsekvenser	7
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	7
5.1 Beredningen inom Europeiska unionen	7
5.2 Den nationella beredningen.....	7
6 ANDRA OMSTÄNDIGHETER SOM INVERKAT PÅ PROPOSITIONENS INNEHÅLL	8
DETALJMOTIVERING	9
1 AVTALETS INNEHÅLL OCH DESS FÖRHÅLLANDE TILL LAGSTIFTNINGEN I FINLAND	9
AVDELNING I: ALLMÄNNA PRINCIPER.....	9
AVDELNING II: POLITISK DIALOG.....	10
AVDELNING III: REGIONALT SAMARBETE	10
AVDELNING IV: FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR.....	10
KAPITEL I Industriprodukter.....	10
KAPITEL II Jordbruk och fiske	11
KAPITEL III Gemensamma bestämmelser.....	11
AVDELNING V: ARBETSTAGARES RÖRLIGHET, ETABLERING, TILLHANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER, KAPITALRÖRELSER.....	12
KAPITEL I Arbetstagares rörlighet	12
KAPITEL II Etablering	13
KAPITEL III Tillhandahållande av tjänster	14
KAPITEL IV Löpande betalningar och kapitalrörelser	14
KAPITEL V Allmänna bestämmelser.....	15
AVDELNING IV: TILLNÄRMNING AV LAGSTIFTNING, KONTROLL AV LAGSTIFTNINGENS EFTERLEVNAD SAMT KONKURRENSBESTÄMMELSER.....	15
AVDELNING VII: RÄTTVISA, FRIHET OCH SÄKERHET	17
AVDELNING VIII: SAMARBETE PÅ OLIKA OMRÅDEN.....	17
AVDELNING IX: FINANSIELLT SAMARBETE.....	18
AVDELNING X: INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA BESTÄMMELSER SAMT SLUTBESTÄMMELSER.....	19
2 LAGFÖRSLAG	21
3 IKRAFTTRÄDANDE	21
4 BEHOVET AV RIKSDAGENS SAMTYCKE SAMT BEHANDLINGSORDNING ..	22

4.1	Behovet av riksdagens samtycke	22
4.2	Behandlingsordning	25
	LAGFÖRSLAG	26
	FÖRDRAGSTEXT	27

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Grundvalen för Europeiska unionens politik för Västbalkan är stabiliserings- och associeringsprocessen som startades 1999. Målet med processen är att förse de deltagande länderna på Västbalkan, Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Kroatien, Makedonien, Montenegro och Serbien, med sådan beredskap utifrån europeisk praxis och standard att de kan upprätthålla stabila demokratiska institutioner, säkerställa rättsstatens fortbestånd och värna en öppen och välbeställd ekonomi. Stabiliserings- och associeringsprocessen kräver ett permanent åtagande av Europeiska unionen såväl som av länderna på Västbalkan att stramt hålla sig till målet att fullt ut integrera området med unionen och att genomföra de för ändamålet nödvändiga åtgärderna.

Hörnstenen i stabiliserings- och associeringsprocessen är det stabiliserings- och associeringsavtal som ingås med de berörda staterna i Västbalkan. Stabiliserings- och associeringsavtalen är breda blandavtal som utöver frihandel också omfattar politisk dialog och bestämmelser om utbyggnad av samarbetet på olika områden. Avtalsingressen innefattar ett omnämnande om de berörda staternas ställning som potentiella kandidater för medlemskap i Europeiska unionen.

Stabiliserings- och associeringsavtalen är blandavtal som ingås med stöd av artikel 310 i EG-fördraget (nuförtiden artikel 217 i Fördraget om Europeiska unionens funktionsätt) med både EU (tidigare EG) och dess medlemsstater som avtalsparter. Avtalen i fråga innehåller både bestämmelser som hör till unionens och sådana som hör till medlemsstaternas behörighet. De handelspolitiska bestämmelserna i stabiliserings- och associeringsavtalen hör i stor utsträckning till unionens exklusiva behörighet. För de övriga avtalsområdena är unionens och medlemsstaternas behörighet till många delar delad eller parallell. En del avtalsbestämmelser hör i det här skedet av unionsrättens utveckling fortfa-

rande till medlemsstaternas behörighet. Avtalen kräver därför både unionens och medlemsstaternas godkännande. Grundprinciperna i avtalen är av samma typ, men de innehåller vissa skillnader som hänför sig till respektive land.

För närvarande har EU gällande stabiliserings- och associeringsavtal med Albanien, Kroatien, Makedonien och Montenegro. Avtalet med Bosnien-Hercegovina undertecknades i juni 2008 och torde träda i kraft under 2011.

Stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan, (nedan kallad avtalet eller SA-avtalet) förhandlades fram och undertecknades innan Lissabonfördraget om ändring av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (FördrS 67/2009, nedan kallad Lissabonfördraget) trädde i kraft den 1 december 2009. Till följd av Lissabonfördraget ersattes Europeiska gemenskapen av Europeiska unionen. I stabiliserings- och associeringsavtalet med Serbien används likväl terminologi utgående från EG-fördraget. För konsekvensens skull följs denna praxis i tillämpliga delar också i regeringspropositionen, framför allt i redogörelsen för avtalstexten och i hänvisningar till händelser som föregått Lissabonfördraget.

2 Nuläget

2.1 Avtals- och handelsförbindelserna mellan Europeiska unionen och Serbien

Serbien har kunnat dra nytta av Europeiska unionens ensidiga tullmedgivanden sedan år 2000. Medgivandena innebar att alla de länder som omfattas av stabiliserings- och associeringsprocessen, inklusive Serbien, fick obegränsat, tullfritt tillträde till EU-marknaden för i stort sett alla produkter. Endast för viner, socker, kalvkött och vissa fis-

keriprodukter begränsades tillträdet till EU genom kvoter. Medgivandena verkställdes genom rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 2007/2000 om införande av särskilda handelsåtgärder för länder och territorier som deltar i eller är knutna till Europeiska unionens stabiliserings- och associeringsprocess. Förordningens giltighetstid löpte ut den 31 december 2010. Det föreligger ett förslag om att giltighetstiden ska förlängas med fem år och produktpaletten ändras så att den beaktar de bilaterala avtal som ingåtts med Serbien och med Bosnien och Hercegovina. Dessa ändringar kräver dock ytterligare Europaparlamentets godkännande och ett undantagslov av Världshandelsorganisationen (WTO).

Möjligheterna för EU-företag att exportera till Serbien förbättrades 2009 efter att unionen och Serbien hade verkställt ett interimsavtal om handel och handelsrelaterade frågor mellan Europeiska gemenskapen, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan (L58 9.3.2010, L28 30.1.2010). Det var ändamålsenligt att ingå ett interimsavtal för att vissa bestämmelser i stabiliserings- och associeringsavtalet skulle kunna genomföras snabbare än resten av avtalet. Interimsavtalet omfattar vissa bestämmelser i stabiliserings- och associeringsavtalet om varuhandel, geografiska beteckningar för jordbruksprodukter, transittrafik, konkurrensregler och immateriella rättigheter.

EU är Serbiens viktigaste handelspartner. År 2008 hänförde sig ca 54 procent av hela värdet på den serbiska exporten till EU-området och ca 53 procent av värdet på importen. År 2009 var andelen redan 68 procent av exporten och 67 procent av importen. Bland Serbiens viktigaste handelspartners i EU finns bland andra Tyskland och Italien.

Mellan EU och Republiken Serbien finns det ett avtal om återtagande av personer utan uppehållstillstånd (L 334 19.12.2007) och ett avtal om förenklat utfärdande av viseringar (L 334 19.12.2007), vilka trädde i kraft den 1 januari 2008. Vidare finns ett gällande avtal om handel med textilprodukter (L90 8.4.2005), som trädde i kraft den 1 juli 2005. Giltighetstiden för detta avtal upphör när stabiliserings- och associeringsavtalet träder i kraft.

Serbien är inte medlem av Världshandelsorganisationen, men anslutningsförhandlingar pågår som bäst.

2.2 Bilaterala avtals- och handelsförbindelser mellan Finland och Serbien

Handeln mellan Finland och Serbien är relativt ringa. År 2010 uppgick värdet på den finländska exporten till Serbien till 25 miljoner euro enligt tullens statistik över utrikeshandeln. De mest betydande exportprodukterna var telefoner, papper och papp samt olika slag av maskiner. Finlands import från Serbien uppgick 2010 till ca 7,5 miljoner euro. De mest betydande importprodukterna var skodon, frukt och grönsaker samt järn och stål.

Finland har föreslagit att Serbien och Finland i sina relationer framöver också ska tillämpa överenskommelsen med Socialistiska förbundsrepubliken Jugoslavien om internationell landsvägstrafik (FördrS 57/1978) och avtalet med Socialistiska federala republiken Jugoslavien för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet (FördrS 59-60/1987), vilket senare har tillämpats mellan Finland och Förbundsrepubliken Jugoslavien (FördrS 70/2001).

2.3 Bedömning av nuläget

Det kan anses ändamålsenligt att Finlands förhållanden till Serbien sköts genom stabiliserings- och associeringsavtalet som ingås inom ramen för Europeiska unionen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

Stabiliserings- och associeringsavtalet med Serbien är både till strukturen och till innehållet rätt lik de stabiliserings- och associeringsavtal som Europeiska gemenskapen redan tidigare har ingått med andra länder på Västbalkan. Utöver politisk dialog omfattar avtalet bestämmelser om rörlighet som avser varuhandel, arbetskraft, tjänster och kapital, om regionalt samarbete och om tillnärmning av den serbiska lagstiftningen till unionens regelverk. Avtalet omfattar dessutom be-

stämmelser om samarbete på olika områden, bland annat inom rättsliga och inrikes frågor samt inom handeln.

Associeringen som inrättas mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Serbien, å andra sidan, genomförs stegvis under en övergångstid på högst sex år. När det gäller tillnärmningen av lagstiftningen och kontroll av dess efterlevnad har Serbien under den första etappen för avsikt att inrikta sig på de grundläggande inslagen i regelverket för den inre marknaden och på området rättvisa, frihet och säkerhet samt handelsrelaterade områden.

Den politiska dialogen mellan parterna ska särskilt syfta till att främja Serbiens integritet i samfundet av demokratiska nationer och fortgående närmande till Europeiska unionen, tilltagande samstämmighet i parternas ståndpunkter i internationella frågor, däribland frågor som omfattas av Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, samt regionalt samarbete och utveckling av goda grannförbindelser. Den syftar också till samarbete i bekämpningen av terrorism och massförstörelsevapen.

I de handelspolitiska bestämmelserna i avtalet åtar sig parterna att stegvis inrätta ett bilateralt frihandelsområde. Avtalsbestämmelserna verkställs till en del inom övergångsperioden. De ömsesidiga medgivandena i avtalet är såtillvida asymmetriska att de förmåner gemenskapen beviljar är mera omfattande än de serbiska och övergångstiderna som gemenskapen tillämpar kortare än de serbiska. Tullen på industriprodukter avskaffade gemenskapen genast då interimsfördraget trädde i kraft. Serbien sänker sina tullar stegvis, så att de importtullar som ännu kvarstår den 1 januari det femte året efter ikraftträdandet av interimsavtalet avskaffas. För jordbruks- och fiskeriprodukter samt för bearbetade jordbruksprodukter ger parterna varandra ömsesidiga medgivanden, dock så att gemenskapens medgivanden är mera omfattande än de serbiska medgivandena. Vidare ska stabiliserings- och associeringsrådet enligt protokoll 1 till avtalet besluta om utvidgning av förteckningen över bearbetade jordbruksprodukter enligt protokollet, ändring av tullsatser samt ökning eller avskaffande av tullkvoter.

Stabiliserings- och associeringsrådet som inrättas med stöd av avtalet och stabiliserings- och associeringskommittén har till uppgift att övervaka tillämpningen och genomförandet av avtalet. I avtalet ingår en översynsklausul, enligt vilken det ska göras en systematisk översyn av avtalets effekter tre år efter att det har trätt i kraft. För dialogen mellan parlamenten inrättas en parlamentarisk stabiliserings- och associeringskommitté.

Målet med propositionen är att inhämta riksdagens godkännande för avtalet. Propositionen innehåller också ett förslag till så kallad blankettlag, med vilken de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Avtalet har inga direkta konsekvenser för statsbudgeten.

Avtalet upprättar ett frihandelsområde mellan parterna och har därför stor betydelse för utvecklingen av handelsutbytet mellan Europeiska unionen och Serbien. På området för ekonomiskt samarbete och handel erbjuder avtalet bättre möjligheter än tidigare även för Finland och finska företag till samarbete och export till Serbien.

4.2 Konsekvenser för myndigheternas verksamhet

Avtalet har inga konsekvenser i fråga om myndigheternas verksamhet. De uppgifter som stabiliserings- och associeringsrådets och -kommitténs samt deras underavdelningars möten medför kan skötas med nuvarande personal på det sätt som normal praxis förutsätter.

4.3 Miljökonsekvenser

Avtalet har inga direkta miljökonsekvenser. Miljön nämns som ett område inom vilket parternas samarbete skall utvecklas. Målet är bland annat att stärka förvaltningsstrukturerna i Serbien och underlätta för en utveckling av miljölagstiftningen och en tillnärmning till

europiska gemenskapens motsvarande lagstiftning. Vidare bestäms det i avtalet att samarbetet syftar till att understöda en hållbar utveckling.

4.4 Samhälleliga konsekvenser

Syftet med avtalet är att främja samarbetet mellan parterna på en rad olika områden som är ägnade att åstadkomma positiva samhälleliga verkningar i synnerhet i Serbien. Avtalet syftar till bättre rättssäkerhet och jämlikhet på arbets- och sociallagstiftningens område för sådana medborgare i de avtalsslutande staterna som lagligen vistas i landet. Avtalet förutsätter bl.a. att medborgare i stabiliserings- och associeringslandet inte får diskrimineras t.ex. när det gäller arbetsvillkor, lön eller uppsägningsbestämmelser. Avsikten är också att beakta och samordna pensionsförmåner oavsett i vilket land arbetet utförts. Avtalet påverkar inte medlemsstaternas inre bestämmelser. Finlands bilaterala förbindelser med Serbien är problemfria. Det bör konstateras att stabiliserings- och associeringsavtalet inte minskar de bilaterala förbindelsernas betydelse utan kompletterar dem.

5 Beredningen av propositionen

5.1 Beredningen inom Europeiska unionen

Europeiska kommissionen offentliggjorde ursprungligen i april 2005 en rapport om beredskapen hos det dåvarande statsförbundet Serbien och Montenegro att inleda stabiliserings- och associeringsförhandlingar där det konstaterades att landet är tillräckligt redo för att förhandlingar ska kunna inledas. Rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser bemyndigade i oktober 2005 kommissionen att inleda avtalsförhandlingar och godkände förhandlingsanvisningarna. Rådet ansåg också att förhandlingstakten och slutförandet av förhandlingarna bland annat kommer an på förmågan hos Serbien och Montenegro att samarbeta fullt ut med Internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien (ICTY).

I förhandlingsprocessen tillämpades den i oktober 2004 antagna parallella strategin (twin track), som beaktade statsförbundets

komplexa institutionella natur. Förhandlingarna fördes med både statsförbundet och de två ingående republikerna enligt fördelningen av deras befogenheter. I maj 2006 beslutade rådet likväl att avbryta avtalsförhandlingarna med Serbien och Montenegro på grund av dess otillräckliga samarbete med ICTY.

I enlighet med grundlagen för Serbien och Montenegro ordnades det i maj 2006 en folkomröstning om utträde ur statsförbundet. Till följd av resultatet i folkomröstningen förklarade sig landet självständigt den 3 juni 2006. Serbien förklarade sig den 5 juni 2006 som statsförbundets efterföljarstat. Detta medförde att förhandlingsfullmakterna för Serbiens och Montenegros stabiliserings- och associeringsavtal skildes åt och förnyades. Förhandlingarna inleddes på nytt med Serbien i maj 2007 efter att Serbien hade anhängit två personer som efterlysts av ICTY för krigsbrott och utlämnat dem för lagföring.

Kommissionen paraferade stabiliserings- och associeringsavtalet med Serbien den 7 november 2007 efter att ha bedömt att Serbiens samarbete också med ICTY hade framskridit tillräckligt. Undertecknandet av avtalet fördröjdes efter paraferingen av medlemsstaternas olika uppfattningar om huruvida Serbien hade uppfyllt ICTY-villkoren. SA-avtalet undertecknades i rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser den 29 april 2008. Godkännandeförfarandena i de nationella parlamenten sköts upp tills EU:s ministerråd bedömt att Serbien fullt ut samarbetar med ICTY. Ministerrådet fattade den 14 juni 2010 beslut om att godkännandeförfarandena för SA-avtalet kan inledas i de nationella parlamenten med beaktande av Serbiens samarbete med ICTY.

5.2 Den nationella beredningen

Med stöd av 97 § i grundlagen överlämnades den 22 juli 2005 en E-skrivelse (E 56/2005 rd) till riksdagens stora utskott och kompletterande E-skrivelser den 20 december 2005 och 29 april 2008 med redogörelser över stabiliserings- och associeringsavtalets beredning.

Regeringens proposition har beretts i utrikesministeriet. Propositionen har varit på remiss hos arbets- och näringsministeriet, fi-

nansministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, justitieministeriet, kommunikationsministeriet, miljöministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisnings- och kulturministeriet samt hos Folkpensionsanstalten, Finlands bank, Konkurrensverket, Migrationsverket, och Tullstyrelsen. Iakttagelserna i remissvaren har beaktats i den slutliga utformningen av regeringspropositionen.

6 Andra omständigheter som in- verkat på propositionens innehåll

Ett stabiliserings- och associationsavtal är ett jämförelsevis omfattande avtal i vilket det ett stort antal bilagor ingår som en integrerad del i avtalet. I Finland tillämpas principen att fördrag som är bindande för Finland som stat och andra internationella förpliktelser publiceras i Finlands författningssamling. Undantag utgör endast de fall som anges i 9 § 1 mom. i lagen om Finlands författningssamling (188/2000). Med stöd av den bestämmelsen är det av särskilda skäl möjligt att låta bli att publicera ett fördrag som inte kräver riksdagens godkännande. Ett fördrag som inte har publicerats i författningssamlingen ska emellertid enligt 9 § 2 mom. i författningssamlingslagen hållas tillgängligt för allmänheten i ett allmänt datanät. Även om paragrafen endast nämner fördrag, kan den tänkas vara tillämplig också på separata pro-

tokoll eller bilagor till ett fördrag. Ett protokoll eller en bilaga i ett avtal med delad behörighet som omfattas av gemenskapens exklusiva behörighet och som därför inte kräver riksdagens godkännande, behöver alltså inte publiceras, under förutsättning att de övriga villkoren för att inte publicera texten uppfylls. Med stöd av vad som anförts ovan och med beaktande av att avtalstexten har publicerats i sin helhet på Europeiska unionens råds webbplats, har de ytterst detaljerade bilagorna av teknisk karaktär I–V och protokollet 1–3 som bestämmer om varornas fria rörlighet inte tagits med som en del av propositionen. Inte heller bilaga VI, som innehåller en förteckning över områden som omfattar finansiella tjänster som avtalet är tillämpligt på, eller bilaga VII, som innehåller en förteckning över internationella avtal som gäller skydd av immateriella rättigheter och som Serbien enligt detta avtal bör ansluta sig till, har på grund av deras tekniska natur infogats som delar av propositionen. Protokollen och bilagorna i fråga finns att tillgå på Europeiska unionens datanät Eur-Lex och, efter att avtalet har upprättats för Europeiska unionens del, också i EU:s officiella tidning som finns att tillgå i samma datanät. Förutsättningarna i 9 § 2 mom. i författningssamlingslagen ska på denna grund anses vara uppfyllda. Avsikten är att ett meddelande om det allmänna datanät, där avtalet finns tillgängligt, ska utfärdas i samband med förordningen om avtalets ikraftträdande.

DETALJMOTIVERING

1 Avtalets innehåll och dess förhållande till lagstiftningen i Finland

Inledning. I avtalets ingress erinras bland annat om Europeiska unionens beredvillighet att i största möjliga utsträckning integrera Serbien i Europas politiska och ekonomiska huvudfåra och om Serbiens ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap, med förbehåll för att de i juni 1993 fastställda villkoren uppfylls.

Artikel 1. En associering upprättas mellan gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan, och målen för associeringen räknas upp.

AVDELNING I: ALLMÄNNA PRINCIPER

Artikel 2. Det hänvisas till internationella konventioner och förklaringar om demokratins principer, de mänskliga rättigheterna och de marknadsekonomiska principerna. Likaså hänvisas det till respekt för folkrättsliga principer, inbegripet ett fullständigt samarbete med Internationella krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien (ICTY). Det fastslås att dessa bestämmelser i artikel 2 ska utgöra grundläggande delar av avtalet.

Artikel 3. Parterna är överens om att samarbeta och bidra till ansträngningarna att förhindra spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana vapen och åtar sig att fullgöra sina internationella skyldigheter på området. Parterna är överens om att bestämmelsen kommer att utgöra en av avtalets grundläggande delar och omfattas av den politiska dialog som ingår i avtalet. Parterna är också överens om att samarbeta för att förhindra spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana vapen genom att till fullo iaktta och på nationell nivå fullgöra sina skyldigheter enligt internationella fördrag och avtal om nedrustning och icke-spridning och andra internationella skyldigheter på området. Parterna är också överens om att upprätta ett effektivt system för nationell exportkontroll. Den politiska dialogen för att för-

hindra spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana vapen förs regionalt.

Om kontrollen av produkter med dubbel användning har på unionsnivå utfärdats rådets förordning (EG) nr 428/2009 om upprättande av en gemenskapsordning för kontroll av export, överföring, förmedling och transitering av produkter med dubbla användningsområden. Nationellt regleras exportkontrollordningen i lagen om kontroll av export av produkter med dubbel användning (562/1996).

Artikel 4. Parterna bekräftar den betydelse de tillmäter ett fullständigt samarbete med ICTY i synnerhet.

Artikel 5. Det hänvisas till stabiliserings- och associeringsprocessen för vilken centrala faktorer är internationell och regional fred och stabilitet, utveckling av goda grannförbindelser, mänskliga rättigheter samt respekt och skydd för minoriteter.

Artikel 6. Serbien åtar sig att fortsätta att främja samarbete och goda grannförbindelser, i synnerhet projekt som rör gränsförvaltning och bekämpning av organiserad brottslighet, korruption, penningtvätt, illegal migration samt handel med människor och narkotikahandel.

Artikel 7. Parterna bekräftar den betydelse de tillmäter kampen mot terrorism och fullgörandet av internationella skyldigheter på detta område.

Artikel 8. Det konstateras att associeringen ska genomföras stegvis och fullbordas under en övergångsperiod på högst sex år. Stabiliserings- och associeringsrådet, som upprättas med stöd av avtalet, ska regelbundet granska genomförandet av avtalet. Senast under det tredje året efter den dag då avtalet träder i kraft ska rådet göra en ingående granskning av dess tillämpning. Utifrån sin granskning ska associeringsrådet bedöma Serbiens framsteg och får på grundval av den fatta beslut om de påföljande etapperna av associeringen. Denna granskning kommer inte att gälla fri rörlighet för varor, eftersom det området fastställs särskilt i avtalet.

Artikel 9. Det konstateras att avtalet är förenligt med relevanta WTO-bestämmelser, med Gattavtalet från 1994 och med Gatsavtalet.

AVDELNING II: POLITISK DIALOG

Artikel 10. I artikeln redogörs för den politiska dialogen som är en väsentlig del av avtalet och som i EU hör till medlemsstaternas behörighet när det gäller detta avtal. Dialogen ska särskilt syfta till att främja Serbiens fullständiga integrering i samfundet av demokratiska nationer och fortgående närmande till Europeiska unionen, tilltagande samstämmighet i parternas ståndpunkter i internationella frågor, regionalt samarbete och goda grannförbindelser samt samsyn om säkerhet och stabilitet i Europa och samarbete på de områden som omfattas av Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

Artikel 11–13. I artiklarna fastställs formerna för den politiska dialogen, primärt ska dialogen föras i stabiliserings- och associeringsrådet. På parlamentarisk nivå ska den politiska dialogen föras i den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén. Den politiska dialogen kan också föras i multilaterala sammanhang eller som regional dialog innefattande andra länder i regionen.

AVDELNING III: REGIONALT SAMARBETE

Artikel 14. Serbien åtar sig att aktivt främja regionalt samarbete, som gemenskapen kan stödja genom sina program för tekniskt bistånd. Om Serbien avser att stärka sitt samarbete med något av de länder som avses i artiklarna 15–17, ska det underrätta och samråda med gemenskapen och dess medlemsstater. Serbien ska till fullo genomföra det centraleuropeiska frihandelsavtalet.

Artikel 15. Det bestäms att ska Serbien inleda förhandlingar med ett eller flera länder som redan har undertecknat ett stabiliserings- och associeringsavtal, med sikte på att ingå bilaterala överenskommelser om regionalt samarbete. Överenskommelserna ska bland annat inbegripa politisk dialog, upprättande av frihandelsområden, ömsesidiga medgi-

vanden beträffande rörlighet för människor samt samarbete i rättsliga och inrikes frågor. Överenskommelserna ska ingås inom två år från den dag då stabiliserings- och associeringsavtalet träder i kraft. Serbiens beredvilighet att ingå sådana överenskommelser kommer att vara ett villkor för vidareutveckling av förbindelserna mellan Serbien och Europeiska unionen. Serbien ska inleda motsvarande förhandlingar med övriga länder i regionen så snart de har undertecknat ett stabiliserings- och associeringsavtal.

Artikel 16. Serbien ska bedriva ett regionalt samarbete med övriga stater i stabiliserings- och associeringsprocessen på några eller samtliga av de samarbetsområden som omfattas av det serbiska stabiliserings- och associeringsavtalet. Samarbetet ska alltid vara förenligt med avtalets principer och mål.

Artikel 17. Serbien bör verka för ökat samarbete med och ingå överenskommelser om regionalt samarbete med varje kandidatland för anslutning till Europeiska unionen. Före utgången av den övergångsperiod som avses i artikel 18.1 ska Serbien ingå ett avtal om upprättande av ett frihandelsområde.

AVDELNING IV: FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

Artikel 18. Artikeln innehåller en bestämmelse om upprättande av ett bilateralt frihandelsområde gradvis inom sex år från den dag då avtalet träder i kraft. Den bastullsats på vilken de successiva tullsänkningarna enligt avtalet ska tillämpas ska vara den tullsats i gemenskapens gemensamma tulltaxa som faktiskt tillämpades generellt den dag då avtalet undertecknades och den tullsats som tillämpas i Serbien. Om någon av parterna efter avtalets undertecknande inför tullnedsättningar som tillämpas generellt, särskilt nedsättningar som följer av tullförhandlingar i WTO, eller av Serbiens eventuella anslutning till WTO, ska de nedsatta tullsatserna ersätta grundtullsatsen i detta avtal.

KAPITEL I Industriprodukter

Artikel 19–23. I Artiklarna föreskrivs att serbiska industriprodukter från och med den dag då avtalet träder i kraft har tullfritt och

kvotfritt marknadstillträde till Europeiska unionens område. På samma sätt får gemenskapen tullfritt och för alla produkter kvotfritt tillträde till den serbiska marknaden för andra än de i bilaga I förtecknade produkterna med ursprung i gemenskapen från och med den dag då avtalet träder i kraft. Tullarna på import av produkter enligt bilaga I ska gradvis sänkas så att de resterande tullarna avskaffas den 1 januari det femte året efter att avtalet har trätt i kraft. Från och med den dag då avtalet träder i kraft ska parterna samsamman avskaffa alla exporttullar och kvantitativa exportrestriktioner. Om den allmänna ekonomiska situationen och situationen i den berörda branschen medger det, kan Serbien förklara sig berett att sänka sina tullar i snabbare takt. Stabiliserings- och associeringsrådet ska granska situationen i detta hänseende och utfärda nödvändiga rekommendationer.

KAPITEL II Jordbruk och fiske

Artikel 24–33. I artikeln föreskrivs om handelsordningen för jordbruks- och fiskeriprodukter. För bearbetade jordbruksprodukter tillämpas den handelsordning som fastställs i protokoll 1. När det gäller basprodukter avskaffar gemenskapen i praktiken alla kvantitativa restriktioner för och tullar på import av jordbruksprodukter med ursprung i Serbien, liksom även avgifter med motsvarande verkan, från och med den dag då avtalet träder i kraft, med undantag av vissa produkter i kombinerade nomenklaturen. Specialbestämmelser föreskrivs för tullen på "baby beef"-köttprodukter som fastställs i bilaga II. Från och med den dag då avtalet träder i kraft ska Serbien avskaffa alla kvantitativa restriktioner för import av jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen, avskaffa tullarna på import av jordbruksprodukter enligt förteckningen i bilaga III a, gradvis avskaffa tullarna på import av jordbruksprodukter enligt förteckningen i bilaga III b och gradvis sänka tullarna på import av jordbruksprodukter enligt förteckningarna i bilaga III c och III d. Den ordning som ska tillämpas på viner och spritdrycker fastställs i protokoll 2. När avtalet träder i kraft ska gemenskapen avskaffa tullar på fisk och fiskeriprodukter med ursprung i Serbien med undantag av produkter-

na i bilaga IV. För produkterna i bilaga IV ska bestämmelserna i den bilagan gälla. När avtalet träder i kraft ska gemenskapen avskaffa tullar på fisk och fiskeriprodukter med ursprung i Serbien, med undantag av de produkter som räknas upp i bilaga V, och alla åtgärder med motsvarande verkan. För produkterna i bilaga V ska bestämmelserna i den bilagan gälla. Senast tre år efter den dag då avtalet träder i kraft ska parterna i stabiliserings- och associeringsrådet, produkt för produkt, systematiskt och på lämplig ömsesidig grundval, undersöka möjligheterna att ge varandra ytterligare medgivanden i syfte att liberalisera handeln med jordbruks- och fiskeriprodukter. I handeln med jordbruks- och fiskeriprodukter tillämpas en skyddsklausul som gör det möjligt att vid behov vidta ensidiga skyddsåtgärder. Det föreskrivs vidare om skydd av geografiska beteckningar för jordbruks- och fiskeriprodukter och andra livsmedel.

KAPITEL III Gemensamma bestämmelser

Artikel 34–35. Det föreskrivs att bestämmelserna i kapitlet ska tillämpas på all varuhandel mellan parterna, om inget annat föreskrivs i kapitlet eller i protokoll 1. Bestämmelserna ska inte på något sätt hindra någondera parten från att ensidigt tillämpa mer gynnsamma åtgärder.

Artikel 36–45. Det införs inte några nya import- eller exporttullar eller kvantitativa restriktioner och de som redan tillämpas får inte höjas, respektive göras mera restriktiva, skattediskriminering förbjuds, det föreskrivs att bestämmelserna om att avskaffa tullar på import också ska gälla för tullar av skattekaraktär, upprätthållande eller upprättande av tullunioner, frihandelsområden och ordningar för gränshandel tillåts och det föreskrivs om åtgärder mot dumpning eller utjämningsbara subventioneringar. Det föreskrivs om skyddsåtgärder och åtgärder på grund av otillräckligt utbud. Det föreskrivs om statliga monopol som Serbien ska anpassa så att det säkerställs att det tre år efter avtalets ikraftträdande inte förekommer någon diskriminering av medborgare i Europeiska unionens medlemsstater i förhållande till medborgare i Serbien. Det föreskrivs om ursprungsregler

(protokoll 3). Det föreskrivs om tillåtna restriktioner som grundas på hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet.

Artikel 46. Parterna är överens om att administrativt samarbete är av största vikt och understryker sin beslutsamhet att bekämpa oegentligheter och bedrägeri i samband med tull och tullfrågor. I artikeln definieras vad som avses med underlåtenhet att tillhandahålla administrativt samarbete och föreskrivs om åtgärder som kan följa på underlåtenheten.

Artikel 47. Det föreskrivs om åtgärder i sådana fall, då de behöriga myndigheterna gör ett misstag vid sin hantering av exportförmånsordningen eller i tillämpningen av bestämmelserna i protokoll 3.

Artikel 48. Tillämpningen av avtalet ska inte påverka gemenskapsrättens tillämpning på Kanarieöarna.

AVDELNING V: ARBETSTAGARES RÖRLIGHET, ETABLERING, TILL- HANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER, KAPITAL- RÖRELSER

KAPITEL I Arbetstagares rörlighet

Artikel 49. Om inte annat följer av de villkor och förfaringssätt som gäller i de enskilda medlemsstaterna får medborgare i Serbien som lagligen befinner sig och är anställda på en medlemsstats territorium inte diskrimineras på grund av nationalitet när det gäller arbetsvillkor, lön och avskedande. Under samma förutsättningar och om inte annat följer av bestämmelserna i avtalet, ska lagligen bosatta makar och barn till arbetstagare som är lagligen anställda på en medlemsstats territorium ha tillträde till den medlemsstatens arbetsmarknad under den tid arbetstagaren har arbetstillstånd. Detta gäller dock inte makar och barn till säsongarbetare och arbetstagare som omfattas av bilaterala avtal enligt artikel 50. Om inte annat följer av de villkor och förfaringssätt som gäller i Serbien, ska Serbien ge arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och lagligen anställda på landets territorium samt deras makar och

barn som är lagligen bosatta i landet motsvarande rättigheter.

Samband med principen om icke-diskriminering har i Finland bland annat 6 § i grundlagen, 2 kap. 2 § i arbetsavtalslagen (55/2001) och 47 kap. 3 § i strafflagen (39/1889). I utlänningslagen (301/2004) föreskrivs om utlänningars inresa, vistelse och arbete i Finland. Rätt att förvärvsarbeta har enligt 79 § 2 mom. i den lagen bland annat en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd på grund av familjeband. När en serbisk medborgare i Finland får en arbetstagares uppehållstillstånd, får också dennes familjemedlem som har fått uppehållstillstånd rätt att förvärvsarbeta i Finland.

Artikel 50. Med beaktande av arbetsmarknadssituationen i medlemsstaterna och om inte annat följer av deras lagstiftning och gällande regler om arbetstagares rörlighet bör de möjligheter till anställning för serbiska arbetstagare som medlemsstater erbjuder enligt bilaterala avtal bevaras och om möjligt förbättras. Övriga medlemsstater ska undersöka möjligheten att ingå liknande avtal. Efter tre år ska stabiliserings- och associeringsrådet undersöka möjligheterna att bevilja andra förbättringar i enlighet med gällande regler och förfaringssätt i medlemsstaterna och med beaktande av arbetsmarknadssituationen i medlemsstaterna och i gemenskapen.

Artikel 51. Artikeln innehåller bestämmelser om samordning av de sociala trygghetssystemen för arbetstagare som är medborgare i Serbien och lagligen anställda på en medlemsstats territorium, liksom för deras familjemedlemmar som är lagligen bosatta där. Stabiliserings- och associationsrådet ska införa regler för samordningen. Bestämmelserna som rådet inför får emellertid inte negativt påverka eventuella rättigheter eller förpliktelser enligt bilaterala avtal som föreskriver en mer gynnsam behandling. Alla perioder under vilka serbiska medborgare har varit försäkrade, anställda eller bosatta i olika medlemsstater i Europeiska unionen ska läggas samman bland annat med avseende på pensioner. De i artikeln definierade pensionerna och livräntorna, med undantag för icke avgiftsfinansierade förmåner, ska kunna överföras fritt till den ersättningsnivå som tillämpas enligt lagstiftningen i gäldenärsmedlems-

staten eller gäldenärsmedlemsstaterna. De arbetstagare som avses i artikeln ska få familjebidrag för sina familjemedlemmar enligt definitionen ovan. Serbien ska för sin del ge medborgare i en medlemsstat som är lagligen anställda på dess territorium samt deras familjemedlemmar som är lagligen bosatta där en liknande behandling.

Bestämmelser om samordningen av systemen för social trygghet när medlemsstaters medborgare flyttar mellan medlemsstaterna finns i rådets förordning (EEG) nr 883/2004. Genom rådets förordning (EG) nr 1231/2010 har dessa bestämmelser utvidgats till att gälla medborgare i tredje länder som är lagligen bosatta på gemenskapens territorium och som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattats av bestämmelserna i förordning 883/2004. Förordning 1231/2011 trädde i kraft den 1 januari 2011 och avseende social trygghet ger den medborgare i tredje länder så gott som samma ställning som medborgare i medlemsstaterna när de flyttar inom gemenskapens territorium. Det är med stöd av förordning 1231/2011 som bland annat alla perioder under vilka serbiska medborgare har varit försäkrade, anställda eller bosatta i olika medlemsstater i Europeiska unionen läggs samman för att rätten till pension ska uppnås. Stabiliserings- och associeringsavtalets bestämmelser om social trygghet har betydelse endast när en serbisk medborgare är eller har varit anställd endast i Finland och inte i någon annan medlemsstat, eller när en finsk medborgare är eller har varit anställd i Serbien, eftersom rättigheterna annars uppstår redan med stöd av förordning 1231/2011.

Det finns inget bilateralt avtal mellan Finland och Serbien om social trygghet som kunde inverka på rätten till social trygghet.

KAPITEL II Etablering

Artikel 52–56. Artiklarna innehåller bestämmelser om etableringsrätten för parternas bolag på den andra partens territorium. Parterna åtar sig att bevilja den andra partens bolag en behandling som inte är mindre gynnsam än den de beviljar sina egna bolag eller bolag från tredje länder, beroende på vilken som är mest gynnsam. När det gäller verksamheten i dotterbolag och filialer till

bolag som redan är etablerade i landet åtar sig parterna att bevilja en motsvarande behandling. Enligt avtalet får parterna inte införa några nya åtgärder som innebär en större diskriminering av bolag från den andra parten. Fyra år efter den dag då avtalet träder i kraft ska stabiliserings- och associeringsrådet fastställa villkor för rätten till etablering av medborgare från den andra parten i syfte att starta förvärvsverksamhet som egenföretagare. Artiklarna innehåller bestämmelser också om att bruka och hyra fast egendom. Avtalet erkänner parternas regleringsrätt. För finansiella tjänster får en part vidta åtgärder av försiktighetsskäl, t.ex. för att skydda investerare, insättare eller försäkringstagare. De finansiella tjänster som avses i avtalet definieras i bilaga VI.

Artiklarna tangerar flera bestämmelser som gäller i Finland och som är relaterade till verksamhet och förutsättningar för bolag från tredje länder. Sådana lagar är bland annat lagen angående rättighet att idka näring (122/1919), aktiebolagslagen (624/2006), lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995), kreditinstitutslagen (121/2007) och lagen om utländska värdepappersföretags rätt att tillhandahålla investeringstjänster i Finland (580/1996). Bestämmelserna tangerar även självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Avtalsbestämmelserna inskränker emellertid inte Ålands rätt att med stöd av hembygdsrätten begränsa företags etablering och tillhandahållandet av tjänster, eftersom kraven i samma mån tillämpas på finländare från fastlandet och i det här fallet på serbiska aktörer.

Artikel 57. Stabiliserings- och associeringsrådet ska undersöka vilka åtgärder som är nödvändiga för att underlätta utöandet av reglerad yrkesverksamhet på den andra partens territorium och får vidta alla nödvändiga åtgärder i detta syfte.

Artikel 58. Artikeln innehåller bestämmelser om personer i ledande ställning eller i sakkunniguppgifter som kommer till ett land för att förbereda etableringen av ett bolag och den interna förflyttningen av bolagets anställda. Bestämmelserna inskränker inte på tillämpningen av parternas lagstiftning.

Artikeln innehåller bestämmelser om rätten för bolag som är etablerade på en parts terri-

torium att anställa personer som förflyttas internt till ledande uppdrag i bolaget eller till uppgifter som kräver särskilt kunnande. Uppehålls- och arbetstillståndet för dessa anställda får endast omfatta tiden för anställningen. Också den andra partens medborgare ska under vissa förutsättningar tillåtas resa in och tillfälligt uppehålla sig i landet för att etablera ett dotterbolag eller en filial. Till denna del innehåller avtalet inga bestämmelser om vistelsetiden. I 79 § i den finska utlänningslagen behandlas förutsättningarna för inresa för personer som sköter ledningsuppgifter på högsta nivå eller mellannivå i ett företag eller utför sakkunniguppdrag som kräver specialkompetens eller som förbereder ett företags etablering i Finland.

KAPITEL III Tillhandahållande av tjänster

Artikel 59. Artikeln behandlar tillhandahållande av gränsöverskridande tjänster av sådana bolag som inte är etablerade på den andra partens område. Enligt artikeln ska stabiliserings- och associeringsrådet fyra år från den dag avtalet träder i kraft vidta för ändamålet nödvändiga åtgärder, med beaktande av parternas framsteg i tillnärmningen av lagstiftningen.

Artikel 60. Enligt artikeln får parterna efter avtalets ikraftträdande inte vidta några åtgärder som betydligt begränsar villkoren för tillhandahållande av tjänster av den andra partens bolag som är etablerade i en annan part. Om någon av parterna anser att den andra parten har orsakat en sådan situation, får den begära samråd med den andra parten.

Artikel 61. Det bestäms att förhållandet mellan parterna när det gäller landtransport ska regleras av protokoll 4, i syfte att särskilt sörja för en oinskränkt transittrafik på väg, en effektiv tillämpning av principen om icke-diskriminering och en gradvis harmonisering av Serbiens lagstiftning på transportområdet med gemenskapens lagstiftning. För internationell sjötransport åtar sig parterna att tillämpa principen om obegränsat tillträde, på kommersiella grunder, till den internationella marknaden för sjötransport och att respektera internationella och europeiska normer i fråga om säkerhet och miljö. Bestämmelsen inbegriper också ett förbud att införa lastfördel-

ningsbestämmelser i bilaterala avtal och ett åtagande om att avskaffa restriktiva eller diskriminerande hinder inom internationell sjötransport. Den andra partens fartyg ska beviljas en nationell behandling bland annat med hänsyn till tillträde till hamnar, utnyttjande av infrastrukturen i hamnarna och andra sjöfartstjänster.

Enligt artikeln ska villkoren för ömsesidigt marknadstillträde inom lufttransport regleras genom det multilaterala avtalet om inrättandet av ett gemensamt europeiskt luftrum ECAA. Innan detta avtal ingås får parterna inte vidta några åtgärder som är mera restriktiva eller diskriminerande än de tidigare åtgärderna. Stabiliserings- och associeringsrådet ska undersöka möjligheterna att skapa de nödvändiga förutsättningarna för ökad frihet att tillhandahålla tjänster inom lufttransport, landtransport och transport på inre vattenväg.

KAPITEL IV Löpande betalningar och kapitalrörelser

Artikel 62. Parterna åtar sig att i fritt konvertibel valuta tillåta alla betalningar och överföringar på betalningsbalansens bytesbalans mellan gemenskapen och Serbien, i enlighet med artikel VIII i stadgan för Internationella valutafonden.

Artikel 63. I artikeln bestäms om fri rörlighet för kapital i samband med direktinvesteringar, krediter och portföljinvesteringar som rör lagligt upprättade bolag eller personer som är bosatta på någondera partens territorium. En del av bestämmelserna träder i kraft samtidigt som avtalet träder i kraft, medan andra träder i kraft efter en övergångsperiod på fyra år. Det bestäms i artikeln om möjligheten för medborgare i unionens medlemsstater att förvärva fast egendom i Serbien. Parterna får inte införa några nya restriktioner för kapitalrörelser och löpande betalningar mellan personer som är bosatta i gemenskapen respektive Serbien eller göra gällande regler mera restriktiva. Parterna får vidta tidsbegränsade skyddsåtgärder med avseende på kapitalrörelser mellan gemenskapen och Serbien, om kapitalrörelserna orsakar eller riskerar att orsaka allvarliga svårigheter för bedrivandet av valuta- eller penningpolitiken i gemenskapen eller Serbien.

Inget i bestämmelserna ska tolkas så, att de hindrar parternas ekonomiska aktörer från att omfattas av en mer gynnsam behandling som eventuellt föreskrivs i gällande bilaterala eller multilaterala avtal som inbegriper parterna i det föreliggande avtalet.

Artikel 64. Under de fyra första åren efter den dag då avtalet träder i kraft ska parterna vidta åtgärder för att skapa förutsättningar för en gradvis utvidgad tillämpning av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital. Vid utgången av det fjärde året ska stabiliserings- och associeringsrådet fastställa närmare villkor för en fullständig tillämpning i Serbien av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital.

KAPITEL V Allmänna bestämmelser

Artikel 65. Det konstateras att bestämmelserna i denna avdelning ska tillämpas med förbehåll för begränsningar som är motiverade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa. De ska inte gälla för verksamhet på någondera partens territorium som, ens tillfälligt, har anknytning till myndighetsutövning.

Artikel 66. Det konstateras att avtalet inte hindrar parterna från att tillämpa nationella lagar och andra författningar om inresa och vistelse, anställning, arbetsvillkor och etablering, samt tillhandahållande av tjänster, särskilt när det gäller beviljande, förlängning eller avslag på ansökan om uppehållstillstånd. Det får dock inte tillämpas så att fördelarna för någon av parterna enligt avtalet upphävs eller begränsas.

Artikel 67. Det konstateras att bestämmelserna i denna avdelning också ska gälla för bolag som kontrolleras och uteslutande ägs gemensamt av Serbiens eller gemenskapens bolag eller medborgare.

Artikel 68. Den behandling som mest gynnar nation som ges i enlighet med avtalet ska inte gälla i fråga om skatteförmåner som parterna beviljar på grundval av avtal för att undvika dubbelbeskattning eller andra skattearrangemang. Bestämmelserna i avdelningen ska inte heller tolkas så, att de hindrar åtgärder som syftar till att förhindra skatteundandragande eller skatteflykt. Avdelningens bestämmelser hindrar inte heller parterna

från att skilja mellan skattebetalare som inte befinner sig i identiska situationer, särskilt i fråga om bosättningsort.

Finland har föreslagit att avtalet med Socialistiska federala republiken Jugoslavien för att undvika dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och på förmögenhet (FördrS 59-60/1987), som senare tillämpades mellan Finland och Förbundsrepubliken Jugoslavien (FördrS 70/2001), ska börja tillämpas i relationerna mellan Finland och Serbien.

Artikel 69. Artikelns innehåller bestämmelser om berättigade åtgärder då en eller flera medlemsstater eller Serbien har en överhängande risk för allvarliga betalningsbalanssvårigheter.

Artikel 70. I artikeln föreskrivs att avdelningens bestämmelser gradvis ska anpassas, särskilt mot bakgrund av krav som uppkommer genom artikel V i allmänna tjänstehandelsavtalet (Gatsavtalet).

Artikel 71. Bestämmelserna i avtalet ska inte hindra åtgärder beträffande tredjeländers tillträde till en parts marknad.

AVDELNING IV: TILLNÄRMNING AV LAGSTIFTNING, KONTROLL AV LAGSTIFTNINGENS EFTERLEVNADE SAMT KONKURRENSBESTÄMMELSER

Artikel 72. Serbien ska bemöda sig om att se till att dess nuvarande och framtida lagstiftning gradvis blir förenlig med gemenskapens regelverk. Serbien ska se till att dess nuvarande och framtida lagstiftning tillämpas korrekt och att efterlevnaden övervakas. Tillnärmningen ska inledas den dag då avtalet undertecknas och gradvis byggas ut så att den senast vid utgången av övergångsperioden enligt artikel 8 omfattar alla de delar av gemenskapens regelverk som avses i avtalet. Tillnärmningen kommer i det första skedet framför allt att inriktas på centrala delar av gemenskapens regelverk för den inre marknaden, däribland på området rättvisa, frihet och säkerhet och på handelsrelaterade områden. I ett senare skede ska tillnärmningen inriktas på återstående delar av regelverket.

Serbien ska också, i samförstånd med Europeiska kommissionen, fastställa närmare villkor för övervakning av tillnärmningen och av de åtgärder för kontroll av lagstiftningens efterlevnad som ska vidtas.

Artikel 73. Artikel 73 innehåller konkurrensbestämmelser och andra ekonomiska bestämmelser. Alla avtal mellan företag för att begränsa konkurrensen, missbruk av en dominerande ställning på marknaden och statligt stöd som snedvrider konkurrensen är oförenliga med avtalet. Förfaranden som strider mot denna artikel ska bedömas enligt de kriterier som följer av tillämpningen av gemenskapens konkurrensbestämmelser, i synnerhet artiklarna 81, 82, 86 och 87 i EG-fördraget och de rättsakter för tolkning av dessa bestämmelser som antagits av gemenskapsinstitutionerna. Inom ett år från den dag då avtalet träder i kraft ska Serbien inrätta en operativt oberoende myndighet med befogenhet som hänför sig till statligt stöd. I protokoll 5 fastställs särskilda regler för statligt stöd till stålindustrin.

Artikel 74. I artikeln föreskrivs det om offentliga företag. Senast vid utgången av det tredje året efter den dag då avtalet träder i kraft ska Serbien tillämpa principerna i EG-fördraget, särskilt artikel 86, på offentliga företag och företag som beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter.

Artikel 75. Parterna bekräftar den vikt de fäster vid att sörja för ett tillräckligt och effektivt skydd och tillräckliga och effektiva medel för att hävda immateriella, industriella och kommersiella rättigheter. I detta hänseende beviljar parterna från och med den dag då avtalet träder i kraft företag och medborgare från den andra parten en behandling som inte är mindre förmånlig än den som de beviljar tredjeländer enligt bilaterala avtal. Senast fem år efter den dag då avtalet träder i kraft ska Serbien garantera en skyddsnivå för immateriella, industriella och kommersiella rättigheter som motsvarar den som gäller i gemenskapen. Serbien förbinder sig att inom den ovan angivna tiden ansluta sig till de multilaterala konventioner om immateriella, industriella och kommersiella rättigheter som nämns i bilaga VII. Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta att ålägga Serbien att

ansluta sig till specifika multilaterala konventioner på detta område.

Artikel 76. Artikel 76 innehåller bestämmelser om offentlig upphandling. Offentlig upphandling ska öppnas för konkurrens på ömsesidig grundval. Från och med den dag då avtalet träder i kraft ska serbiska bolag, oavsett om de är etablerade i gemenskapen eller inte, ges tillträde till upphandlingsförfaranden i gemenskapen enligt gemenskapens upphandlingsregler. När det gäller specialbranscher förutsätts emellertid att Serbien inför unionens regler på respektive område innan motsvarande behandling kan beviljas. Från och med den dag då avtalet träder i kraft ska gemenskapsbolag som är etablerade i Serbien ges tillträde till upphandlingsförfaranden i Serbien på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som gäller för serbiska bolag. Senast fem år efter den dag då avtalet träder i kraft ska gemenskapsbolag som inte är etablerade i Serbien ges tillträde till upphandlingsförfaranden i Serbien på villkor som inte är mindre gynnsamma än de som gäller för serbiska bolag. När avtalet träder i kraft ska Serbien konvertera eventuella förmåner för inhemska ekonomiska enheter till prisförmåner och inom fem år gradvis minska dessa förmåner.

Artikeln innehåller tangerar den i Finland gällande lagen om offentlig upphandling (348/2007).

Artikel 77. Serbien ska gradvis uppnå överensstämmelse med gemenskapens tekniska föreskrifter och med europeiska förfaranden för standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse.

Artikel 78. Parterna ska samarbeta i syfte att anpassa Serbiens normer på konsument-skyddsområdet till gemenskapens normer på detta område.

Artikel 79. Serbien ska gradvis harmonisera sin lagstiftning om arbetsvillkor (särskilt hälsa och säkerhet i arbetet) och lika möjligheter till gemenskapens lagstiftning på dessa områden.

AVDELNING VII: RÄTTVISA, FRIHET
OCH SÄKERHET

Artikel 80. I sitt samarbete om rättvisa, frihet och säkerhet ska parterna fästa särskild vikt vid att befästa rättsstaten och starka institutioner på alla nivåer. Samarbetet ska särskilt syfta till att stärka

domstolsväsendets oberoende och öka dess effektivitet, förbättra polisens och andra brottsbekämpande organs verksamhet, tillhandahålla lämplig utbildning och bekämpa korruption och organiserad brottslighet.

Artikel 81. Serbien åtar sig att harmonisera sin lagstiftning om skydd av personuppgifter med gemenskapslagstiftningen och med annan lagstiftning på internationell nivå och att inrätta oberoende tillsynsorgan.

Artikel 82. Parterna åtar sig att samarbeta i frågor som gäller visering, gränsförvaltning, asyl och migration och att fastställa en ram för detta samarbete även på regional nivå. Samarbetet ska grunda sig på samråd och nära samordning och omfatta tekniskt och administrativt bistånd.

Artikel 83. I artikeln föreskrivs om förebyggande och stävande av illegal invandring samt om återtagande. Parterna ska återta alla sina medborgare som olagligen befinner sig på den andra partens territorium och åtar sig också att genomföra avtalet om återtagande mellan gemenskapen och Serbien samt i tillämpliga delar bilaterala avtal mellan medlemsstater och Serbien, vilket även omfattar en skyldighet att återta tredjeländers medborgare samt statslösa personer. Medlemsstaterna och Serbien ska förse sina medborgare med lämpliga identitetshandlingar och låta dem få tillgång till de administrativa resurser som behövs för detta. Serbien samtycker också till att ingå avtal om återtagande med övriga länder som deltar i stabiliserings- och associeringsprocessen. Vidare föreskrivs det i artikeln att stabiliserings- och associeringsrådet ska fastställa andra insatser som kan göras för att förebygga illegal invandring, inbegripet människohandel och nätverk för illegal invandring.

Det gällande avtalet mellan EU och Serbien omfattar huvudsakligen förpliktelserna enligt artikel 83 i SA-avtalet och något sådant

bilateralt avtal som avses i artikel 83 finns inte i kraft mellan Finland och Serbien.

Artikel 84. Parterna ska samarbeta effektivt i syfte att förhindra att deras finansiella system används för att tvätta intäkter från brottslig verksamhet, narkotikabrott i synnerhet, eller för att finansiera terrorism. Samarbetet på detta område kan omfatta administrativt och tekniskt bistånd i syfte att främja tillämpningen av effektivt fungerande normer och metoder som antagits av internationella forum, särskilt arbetsgruppen för finansiella åtgärder mot penningtvätt (FATF).

Artikel 85. Parterna är överens om att samarbeta kring narkotikabekämpning. Målet ska vara att stärka strukturerna för narkotikabekämpning, att minska tillgången till, handeln med och efterfrågan på olaglig narkotika, att hantera de hälsomässiga och sociala följderna av narkotikamissbruk samt att införa en effektivare kontroll av prekursorer. Parterna ska komma överens om samarbetsmetoder och åtgärder som ska grundas på principer som är förenliga med Europeiska unionens strategi för narkotikabekämpning.

Artikel 86. Parterna åtar sig att samarbeta för att bekämpa och förebygga brottslighet och annan olaglig verksamhet, organiserad eller oorganiserad. Samarbetet syftar till att bekämpa bland annat människosmuggling och människohandel, förfalskning av kontanter och andra betalningsmedel, korruption, skattebedrägeri, olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen samt med vapen, smuggling och Internetrelaterad brottslighet. Regionalt samarbete och iakttagande av erkända internationella normer vid bekämpning av organiserad brottslighet ska främjas.

Artikel 87. Parterna är överens om att samarbeta i syfte att förebygga terroristhandlingar och deras finansiering. Det handlar bland annat om informationsutbyte om terroristgrupper och deras stödnätverk och om erfarenhetsutbyte angående medel och metoder samt utbildning för att bekämpa terrorism.

AVDELNING VIII: SAMARBETE PÅ
OLIKA OMRÅDEN

Artikel 88–114. Artikeln innehåller främst allmänna bestämmelser om samarbete på olika områden. Samarbetet syftar till att bidra

till Serbiens utveckling och tillväxtpotential och ska stärka nuvarande ekonomiska förbindelser på bredast möjliga grundval, till nytta för båda parter. Miljöaspekter ska redan från början till fullo integreras i strategierna. Samarbetsstrategierna ska integreras i en regional samarbetsram och då måste åtgärder som främjar regional stabilitet ägnas särskild uppmärksamhet. Stabiliserings- och associeringsrådet kan fastställa prioriteringar mellan de nedan angivna samarbetsområdena i överensstämmelse med det europeiska partnerskapet. Samarbetsområdena är följande: ekonomisk politik och handelspolitik (artikel 89), statistiksamarbete (artikel 90), bank- och försäkringstjänster och andra finansiella tjänster (artikel 91), intern kontroll och extern revision (artikel 92), främjande och skydd av investeringar (artikel 93), industriellt samarbete (artikel 94), små och medelstora företag (artikel 95), turism (artikel 96), jordbruk och den agroindustriella sektorn (artikel 97), fiske (artikel 98), tull (artikel 99), skatt (artikel 100), samarbete i sociala frågor (artikel 101), utbildning (artikel 102), kulturellt samarbete (artikel 103), samarbete på det audiovisuella området (artikel 104), informationssamhället (artikel 105), nät och tjänster för elektronisk kommunikation (artikel 106), informations- och kommunikationsverksamhet (artikel 107), transport (artikel 108), energi (artikel 109), kärnsäkerhet (artikel 110), miljö (artikel 111), samarbete om forskning och teknisk utveckling (artikel 112), regional och lokal utveckling (artikel 113), offentlig förvaltning (artikel 114).

Bestämmelserna om samarbetet på de nämnda områdena är i regel vaga och till karaktären målinriktade.

I protokoll 6 definieras villkor och förfaranden för hur tullmyndigheterna ömsesidigt ska informera varandra i tullfrågor och ge annat administrativt bistånd. Syftet är att sörja för en korrekt tillämpning av tullagstiftningen. Förutom för separat definierade undantag ska parterna gentemot varandra avstå från alla krav på ersättning för kostnader som är en följd av tillämpningen av protokollet. Bestämmelserna i protokollet ska inte inverka på parternas förpliktelser enligt andra internationella avtal och konventioner, eller på tillämpningen av gemenskapsbestämmelser-

na om överlämnande av information mellan kommissionen och medlemsstaternas myndigheter av information som har erhållits inom ramen för protokollet. I artikel 10 i protokollet föreskrivs att all information som utbyts är konfidentiell. Enligt artikel 14.2 i protokollet ska bestämmelserna i protokollet ha företräde framför bestämmelser i sådana bilaterala avtal om ömsesidigt bistånd som har ingåtts eller kan komma att ingås mellan enskilda medlemsstater och Serbien i de fall då bestämmelserna i de senare är oförenliga med bestämmelserna i protokollet. Parternas tullagstiftning som nämns i protokoll 6 bör tolkas omfatta också den nationella lagstiftningen. Artikel 99 i avtalet och vissa delar av protokoll 6 kan alltså anses höra till unionens och medlemsstaternas delade behörighet. Nationellt föreskrivs det om förfarandet vid administrativt tullsamarbete i tullagen (1466/1994). I synnerhet måste artiklarna 10 och 14 i protokollet anses höra till området för lagstiftningen, i den mån de innehåller bestämmelser om att uppgifter som parternas tullmyndigheter överlämnar till varandra är konfidentiella. Inskränkningar i handlingars offentlighet hos finska myndigheter ska enligt grundlagen bestämmas i lag. Bestämmelser om handlingars offentlighet finns bland annat i lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet (621/1999).

AVDELNING IX: FINANSIELLT SAMARBETE

Artikel 115. Som former för ekonomiskt stöd från gemenskapen nämns i artikeln gärvobistånd och lån, även lån från Europeiska investeringsbanken. Gemenskapsstödet förutsätter bland annat att Serbien gör fortsatta framsteg i sina strävanden att uppfylla de politiska Köpenhamnskriterierna och att landet gör framsteg när det gäller genomförandet av prioriteringarna i det europeiska partnerskapet.

Artikel 116. Finansiellt stöd i form av gärvobistånd genomförs inom ramen för ett flerårigt vägledande program och årliga handlingsprogram. Stödet får omfatta alla samarbetsområden. I synnerhet uppmärksammas områdena rättvisa, frihet och säkerhet, till-

närmning av lagstiftning, hållbar utveckling, ekonomisk utveckling och miljöskydd.

Artikel 117. I artikeln föreskrivs om möjligheten att i undantagsfall bevilja Serbien makroekonomiskt stöd.

Artikel 118. Gemenskapens bidrag ska samordnas med bidragen från andra källor.

AVDELNING X: INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA BE- STÄMMELSER SAMT SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 119–124. Genom avtalet inrättas ett stabiliserings- och associeringsråd som ska sammanträda med jämna mellanrum och ha till uppgift att övervaka tillämpningen och genomförandet av avtalet. Rådet ska bestå av medlemmarna av Europeiska unionens råd och ledamöter av Europeiska kommissionen, å ena sidan, och medlemmar av den serbiska regeringen, å andra sidan. I ärenden som rör Europeiska investeringsbanken ska banken delta som observatör. Ordförandeskapet i stabiliserings- och associeringsrådet ska växelvis innehas av en företrädare för Europeiska gemenskapen och en företrädare för Serbien, i enlighet med bestämmelser som ska fastställas i arbetsordningen. Stabiliserings- och associeringsrådets beslut ska vara bindande för parterna. Rådet får också utfärda rekommendationer. Beslut och rekommendationer ska utformas i samförstånd mellan parterna. Stabiliserings- och associeringsrådet ska i sitt arbete biträdas av en stabiliserings- och associeringskommitté, som ska bestå av företrädare för Europeiska unionens råd och företrädare för Europeiska kommissionen, å ena sidan, och företrädare för Serbiens regering, å andra sidan. Stabiliserings- och associeringsrådet får delegera sina befogenheter till stabiliserings- och associeringskommittén och får också inrätta andra särskilda kommittéer eller organ. Stabiliserings- och associeringskommittén får inrätta underkommittéer, av vilka en ska vara en underkommitté för migrationsfrågor.

Artikel 125. En parlamentarisk stabiliserings- och associeringskommitté inrättas som ska vara ett forum för ledamöterna av Serbiens parlament och Europaparlamentet, där de kan träffas och utbyta åsikter.

Kommittén ska själv fastställa hur ofta den ska sammanträda.

Artikel 126. Parterna åtar sig att se till att medborgare från den andra parten utan diskriminering har tillgång till behöriga domstolar och administrativa organ.

Enligt 6 § i Finlands grundlag är alla lika inför lagen. Ingen får utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av till exempel ursprung eller språk. Enligt 21 § i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättskipningsorgan.

Artikel 127. I artikeln finns bestämmelser om åtgärder, särskilt sådana som gäller säkerhetsintressen, som parterna får vidta inom ramen för sin behörighet. Sådana är bland annat åtgärder som rör utlämnande av uppgifter, produktion av eller handel med vapen, ammunition eller krigsmateriel samt för parternas egen säkerhet och upprätthållande av lag och ordning i händelse av inre störningar eller allvarlig internationell spänning. Artikelns innehåll är i överensstämmelse med artikel 296 i EG-fördraget, som i vissa fall tillåter medlemsstaterna undantag i säkerhets- och försvarsfrågor. Bestämmelsen i artikeln inverkar också på andra bestämmelser som hör till medlemsstaternas behörighet och på flera bestämmelser i vår nationella lagstiftning. Sådana är till exempel lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999), beredskapslagen (1080/1991), lagen om tryggnad av försörjningsberedskapen (1390/1992), lagen om försvarstillstånd (1083/1991), lagen om offentlig upphandling (348/2007) och lagen om export och transitering av försvarsmateriel (242/1990). Artikeln har också samband med åtgärder som Finland vidtar, t.ex. i enlighet med artikel 301 i EG-fördraget, för att genomföra sina skyldigheter enligt kapitel VII i FN-stadgan (FördrS 1/1951). Artikeln förutsätter inte att den finska lagstiftningen ändras, tvärtom säkerställer den uttryckligen att Finland vid behov kan vidta åtgärder som bl.a. är reglerade i de nämnda lagarna.

Artikel 128. Enligt artikeln får de arrangemang som tillämpas inom de områden som omfattas av avtalet inte ge upphov till någon diskriminering.

Artikel 129. Parterna åtar sig att fullgöra sina skyldigheter enligt avtalet. Vardera parten kan hänskjuta tvister om avtalets tillämpning eller tolkning till stabiliserings- och associeringsrådet. I så fall ska artikel 130 och, i förekommande fall, protokoll 7 tillämpas. Om en part anser att den andra parten har underlåtit att uppfylla någon av sina skyldigheter enligt detta avtal får den vidta lämpliga åtgärder. Innan den gör det ska den, förutom i särskilt brådskande fall, förse stabiliserings- och associeringsrådet med upplysningar som krävs för att grundligt undersöka situationen. Vid valet av åtgärder ska i första hand de åtgärder tillgripas som minst stör avtalets tillämpning. De punkter i avtalet som inte påverkas av artikelns bestämmelser räknas upp.

Artikel 130. Det föreskrivs om hur tvister som gäller avtalets tolkning eller tillämpning ska lösas.

Artikel 131. Avtalet ska inte försämra rättigheter som garanteras genom befintliga bindande avtal mellan medlemsstater och Serbien.

Artikel 132. Det föreskrivs att bilagorna I–VII och protokollen 1–7 utgör en integrerad del av avtalet. Det konstateras att ramavtalet mellan Europeiska gemenskapen och Serbien och Montenegro om de allmänna principerna för Serbien och Montenegros deltagande i gemenskapsprogram och bilagan till det ska utgöra en integrerad del av avtalet.

Artikel 133. Avtalet ska ingås på obestämd tid. Vardera parten får säga upp avtalet och det ska upphöra att gälla sex månader efter dagen för en sådan anmälan. Vardera parten får avbryta tillämpningen av avtalet om den andra parten underlåter att uppfylla någon av avtalets grundläggande delar.

Artikel 134–138. Det föreskrivs om avtalets parter och tillämpningsområde, depositarie, giltiga språk och dag för ikraftträdande. Det fastställs att avtalet inte ska tillämpas på Kosovo. Avtalet träder i kraft den första dagen i den andra månaden som följer på den dag då parterna till varandra anmäler att de har slutfört sina godkännandeförfaranden.

Depositarie för avtalet är generalsekreteraren för Europeiska unionens råd.

Kosovo har erkänts av 22 medlemsstater i EU och 5 medlemsstater har inte gjort det. Finland erkände Kosovo den 7 mars 2008. Kosovo förklarade sig självständigt den 17 februari 2008.

Artikel 139. Artikeln innehåller bestämmelser om interimsavtal, genom vilka vissa bestämmelser i avtalet som hör till gemenskapens behörighet, särskilt bestämmelserna om fri rörlighet för varor och vissa transportbestämmelser, sätts i kraft mellan gemenskapen och Serbien. Beträffande de artiklar och protokoll som rör dessa bestämmelser avses med den dag då avtalet träder i kraft den dag då det relevanta interimsavtalet träder i kraft.

Bilagor och protokoll till avtalet

Bilaga I. Bilagan innehåller de förteckningar som avses i artikel 21 (bilaga I a, I b och I c) över industriprodukter med ursprung i gemenskapen som Serbien gradvis avskaffar helt den 1 januari det andra, fjärde eller femte året efter den dag då avtalet träder i kraft.

Bilaga II. I bilagan definieras begreppet "baby beef"-produkter som avses i artikel 26.

Bilaga III. Bilagan innehåller de förteckningar som avses i artikel 27 över jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen som Serbien avskaffar den dag då avtalet träder i kraft (bilaga III a), gradvis avskaffar enligt tidtabellen som anges för varje produkt (bilaga III b) eller gradvis sänker enligt tidtabellen som anges för varje produkt (bilaga III c och d).

Bilaga IV. I bilagan fastställs gemenskapens tullmedgivanden som avses i artikel 26 för fisk och fiskeriprodukter med ursprung i Serbien.

Bilaga V. I bilagan fastställs Serbiens tullmedgivanden som avses i artikel 30 för fisk och fiskeriprodukter med ursprung i gemenskapen.

Bilaga VI. I bilagan definieras de finansiella tjänster som avses i kapitel II i avdelning V i avtalet.

Bilaga VII. I bilagan förtecknas de multilaterala konventioner angående immateriella, industriella och kommersiella rättigheter som

avses i artikel 75 och som Serbien åtar sig att tillträda senast inom fem år efter att avtalet har trätt i kraft samt de konventioner avseende vilka parterna i stabiliserings- och associeringsavtalet betonar vikten av att skyldigheterna följs.

Protokoll 1. I protokollet föreskrivs i enlighet med artikel 25 om handelsordningen mellan gemenskapen och Serbien med bearbetade jordbruksprodukter. I protokollet föreskrivs särskilt hur stabiliserings- och associeringsrådet får besluta om utvidgning av produktförteckningen, om ändring av de tullsatser som avses i bilaga I och II till protokollet, om ökning eller avskaffande av tullkvoter samt om sänkning av tullsatser.

Protokoll 2. I protokollet avtalas i enlighet med artikel 28 om ömsesidiga förmånsmedgivanden för vissa viner och om ömsesidigt erkännande och skydd och ömsesidig kontroll av namn på viner, spritdrycker och aromatiserade viner.

Protokoll 3. I protokollet fastställs i enlighet med artikel 44 de ursprungsregler som ska gälla. Ursprungsprodukterna och metoderna för administrativt samarbete ställs fast, såsom ömsesidigt bistånd, kontroll av ursprungsintyg och tvistlösning.

Protokoll 4. I protokollet avtalas i enlighet med artikel 61 om samarbete mellan parterna om landtransport, i synnerhet transittrafik. Samarbetet ska omfatta landtransport, särskilt väg- och järnvägstransport samt kombinerad transport och därtill hörande infrastruktur. Vidare avtalas att transittrafiken liberaliseras helt den dag då avtalet träder i kraft.

Protokoll 5. I protokollet bestäms i enlighet med artikel 73 om reglerna för statligt stöd till stålindustrin.

Protokoll 6. I protokollet avtalas i enlighet med artikel 99 om ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor i syfte att sörja för en korrekt tillämpning av tullagstiftningen. Protokollet ska inte påverka bestämmelserna om ömsesidigt bistånd i brottmål.

Protokoll 7. I protokollet bestäms i enlighet med artikel 129 om tvistlösning avseende vissa bestämmelser i avdelningarna IV, V och VI.

Slutakt och förklaringar

Avtalets slutakt åtföljs av tre gemensamma förklaringar som gäller artiklarna 3, 32 och 75. I en bifogad ensidig förklaring meddelar gemenskapen och dess medlemsstater på grundval av förordning (EG) nr 2007/2000 om införande av särskilda handelsåtgärder för länder och territorier som deltar i eller är knutna till Europeiska unionens stabiliserings- och associeringsprocess om införande av särskilda handelsåtgärder. Förklaringar är inte rättsligt bindande dokument. Slutakten och förklaringarna har inte tagits in som en del av propositionen. Texterna finns till påseende i Europeiska unionens råds offentliga dokumentregister ”<http://register.consilium.europa.eu>”.

2 Lagförslag

1 §. Paragrafen innehåller den sedvanliga blankettlagsbestämmelsen genom vilken de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft. Dessa bestämmelser specificeras nedan i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som avtalet träder i kraft vid en tidpunkt som fastställs genom förordning av republikens president.

3 Ikraftträdande

Parterna ska godkänna avtalet i enlighet med sina egna förfaranden. Godkännandeinstrumenten deponeras hos Europeiska unionens råds generalsekretariat. Avtalet träder i kraft den första dagen i den andra månaden som följer på den dag då parterna till varandra anmäler att deras respektive godkännandeförfaranden har slutförts. När regeringens proposition överlämnas har Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Grekland, Italien, Lettland, Luxemburg, Malta, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien, Sverige, Tjeckien, Ungern och Österrike anmält om sitt godkännande. Lagförslaget som ingår i propositionen avses träda i kraft vid samma tidpunkt som avtalet träder i kraft.

I det serbiska stabiliserings- och associeringsavtalet ingår det inte bestämmelser som

enligt självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. De bestämmelser som innan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 hade ansetts höra till medlemsstatens och till landskapet Ålands behörighet gällde vissa handelsbestämmelser som ingår i stabiliserings- och associeringsavtalen. Det gällde bestämmelserna i artikel 53 som handlar om etablering av bolag. När Lissabonfördraget trädde i kraft övergick dessa bestämmelser emellertid till unionens behörighet. Vidare gäller artikel 49 i SA-avtalet serbiska arbetstagares rätt till en behandling utan diskriminering och deras familjemedlemmars tillträde till arbetsmarknaden. Bestämmelsen tangerar landskapets lagstiftningsbehörighet som avses i 18 § 2 punkten och 24 § i självstyrelselagen. Eftersom de villkor och förfaringsätt som gäller i de enskilda medlemsstaterna ställs som förutsättning för den diskrimineringsfria behandlingen i bestämmelsen inskränks landskapet Ålands lagstiftningsbefogenhet inte beträffande denna bestämmelse. Det bör också beaktas att riket enligt 27 § 2 punkten i självstyrelselagen har lagstiftningsbehörighet i fråga om rätten att vistas i landet och enligt 27 § 21 punkten i fråga om arbetsrätt med där nämnda undantag. Därmed är det inte nödvändigt att i enlighet med 59 § 2 mom. i självstyrelselagen inhämta det åländska lagtingets samtycke för att ikraftträdandelagen som ingår i propositionen ska bli gällande i landskapet.

Ålands landskapsregering har likväl informerats om avtalet.

4 Behovet av riksdagens samtycke samt behandlingsordning

4.1 Behovet av riksdagens samtycke

Kompetensfördelningen mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater

Stabiliserings- och associationsavtalet med Serbien är till sin karaktär ett avtal med delad behörighet, dvs. ett så kallat blandavtal som både innehåller bestämmelser som hör till unionens och bestämmelser som hör till medlemsstaternas behörighet. Vissa bestämmelser hör till unionens uteslutande behörighet,

medan andra hör till gemenskapens och dess medlemsstaters delade behörighet. En del av de frågor som omfattas av det föreliggande avtalet hör till medlemsstaternas uteslutande behörighet. Enligt vedertagen praxis godkänner riksdagen ett avtal av denna typ endast till de delar avtalet hör till Finlands behörighet (t.ex. GrUU 6/2001 rd, GrUU 31/2001 rd, GrUU 16/2004 rd, GrUU 24/2004 rd).

Behörighetsfördelningen är inte entydig och frågan om till vilken del bestämmelserna i avtal av föreliggande typ mellan EU och dess medlemsstater, å ena sidan, och tredjeländer, å andra sidan, hör till medlemsstatens och till vilken del till unionens behörighet är efter att Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 i ett nytt utvecklingsskede inom unionsrätten. Det är inte uteslutet att unionen framdeles fullt ut kommer att tillämpa sin behörighet enligt Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt och Fördraget om Europeiska unionen. I så fall minskar antalet bestämmelser inom medlemsstaternas behörighet. Det är likaså möjligt att endast Europeiska unionen i framtiden är part i avtal av denna typ.

Unionen har behörighet avseende handelsbestämmelserna i avtalet (avdelningarna IV/varuhandel, V/arbetstagares rörlighet, etablering, tillhandahållande av tjänster och kapitalrörelser samt VIII/samarbete på olika områden) bland annat utifrån artikel 207 FEUF och artiklarna 63–66 FEUF. Genom Lissabonfördraget utvidgades området för unionens uteslutande behörighet och det omfattar för närvarande utöver varuhandeln även handeln med tjänster, direkta utländska investeringar och frågor som gäller de kommersiella aspekterna av immateriell egendom. Behörighetsfördelningen är dock inte entydig. I själva avtalet finns det inte heller bestämmelser som visar på hur behörigheten noga taget fördelas. I Finland kan det alltså finnas och finns faktiskt gällande lagbestämmelser också inom områden som allmänt taget hör till unionens behörighet beträffande handeln.

Unionen bör anses ha behörighet avseende de bestämmelser i stabiliserings- och associeringsavtalet som också har inbegripits i interimsavtalet om handel och handelsrelaterade

frågor mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan:

Även om varuhandeln i bred mening hör till unionens behörighet innehåller avtalet också frågor som hör till medlemsstaternas och unionens delade behörighet. Sådana frågor kan bland annat anses vara bestämmelserna om tullmyndigheternas administrativa samarbete till den del de förpliktar de finska myndigheterna.

I artikel 83 i avtalet föreskrivs det om parternas skyldighet att återta sina medborgare som olagligen befinner sig på den andra partens territorium. Det gällande avtalet i frågan mellan EU och Serbien omfattar bestämmelsen i fråga, så den hör till unionens behörighet när det gäller detta avtal. Därför är det inte nödvändigt att inhämta riksdagens samtycke för denna bestämmelse.

När det gäller det föreliggande avtalet har unionen inte tillämpat sin behörighet inom utrikes- och säkerhetspolitiken. Därmed ska bestämmelserna som ingår i avdelning I i avtalet (allmänna principer) och i avdelning II (politisk dialog) anses höra till medlemsstaternas behörighet. Dessa bestämmelser (artiklarna 2–13) förutsätter inga ändringar i den gällande lagstiftningen i Finland. Med beaktande av unionens behörighet särskilt utifrån artikel 37 FEU att ingå avtal inom området för utrikes- och säkerhetspolitiken och av den höga representantens uppgifter enligt artikel 27 FEU, som ändrades genom Lissabonfördraget, är det möjligt att den politiska dialogen framdeles förs i unionens regi också inom ramen för bestämmelser av den typ som nu föreligger.

Till övriga delar hör avtalets bestämmelser delvis till Europeiska unionen och delvis till medlemsstaternas behörighet. Medlemsstaterna har alltså behörighet bland annat avseende bestämmelserna om arbetstagarnas rörlighet, etablering, tillhandahållande av tjänster och kapitalrörelser (avdelning V). Detsamma gäller också bestämmelserna om rättvisa, frihet och säkerhet (avdelning VII) och vissa sektorer av samarbetspolitiken (avdelning VIII). Också det regionala samarbetet (avdelning III), tillnärmningen av lagstiftningen, lagstiftningens efterlevnad och konkurrensbestämmelserna (avdelning VI) samt det finansiella samarbetet (avdelning IX) hör

åtminstone delvis till medlemsstaternas behörighet. Avtalets institutionella och andra horisontala bestämmelser (avdelning X) hör för sin del till unionens behörighet till den del de tillämpas i samband med avtalets andra bestämmelser som hör till unionens behörighet. På samma sätt hör de institutionella bestämmelserna till medlemsstaternas behörighet när det gäller frågor som hör till medlemsstaternas behörighet.

Bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen godkänner riksdagen bl.a. fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis omfattar riksdagens grundlagsbefästa godkännandekompetens alla bestämmelser i internationella förpliktelser som i materiellt hänseende hör till området för lagstiftningen. En bestämmelse i ett fördrag ska anses höra till området för lagstiftningen 1) om den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, 2) om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter 3) om angående den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen ska föreskrivas i lag, 4) om det finns lagbestämmelser om den sak som lagen gäller eller 5) om det enligt rådande uppfattning i Finland ska lagstiftas om saken. Frågan påverkas inte av om en bestämmelse strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11/2000 rd, GrUU 12/2000 rd och GrUU 45/2000 rd).

Det konstateras i artikel 2 att respekt för demokratins principer och de mänskliga rättigheterna, såsom de proklamerats i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och definieras i Europakonventionen, i Helsingforslutakten och i Parisstadgan för ett nytt Europa, respekt för folkrättsliga principer, inbegripet ett fullständigt samarbete med ICTY, och rättsstatsprincipen samt respekt för de marknadsekonomiska principer som anges i slutdokumentet från ESK-konferensen i Bonn ska utgöra grundläggande delar av avtalet. Överträdelse av bestäm-

melserna i denna artikel är förenade med möjligheten att i enlighet med artikel 133 ensidigt avbryta tillämpningen av avtalet.

Beträffande bestämmelsen om mänskliga rättigheter i det så kallade Cotonouavtalet som i likhet med det föreliggande avtalet har upprättats som ett blandavtal har grundlagsutskottet ansett (GrUU 31/2001 rd) att sådana generella och manifestbetonade bestämmelser, där parterna bekräftar sina åtaganden att respektera de mänskliga rättigheterna, inte påverkar innehållet i Finlands internationella förpliktelser eller förpliktelsernas omfattning när det gäller de mänskliga rättigheterna. I jämförelse med tidigare får emellertid bestämmelser av detta slag en bindande verkan av ny typ i och med sanktionsförfarandet enligt artikel 133 och därmed hör avtalets bestämmelser om mänskliga rättigheter till området för lagstiftningen och kräver riksdagens samtycke.

Unionen har inte allmän befogenhet att fastställa regler eller ingå internationella överenskommelser inom området för mänskliga rättigheter (yttrande från domstolen 2/94, punkt 27), även om dess internationella åtgärder enligt artiklarna 21 och 25 FEU bland annat ska utgå från att föra fram demokrati, rättsstaten, de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna samt respekt för principerna i Förenta nationernas stadga och i folkrätten. Det har ansetts att bestämmelser av denna typ om mänskliga rättigheter i avtal av det föreliggande slaget hör till medlemsstaternas behörighet. Å andra sidan har det i rättspraxis ansetts att en bestämmelse om mänskliga rättigheter i vissa fall endast kan ingå i ett avtal som ingås av EU (se domstolens dom i mål C-268/94, Portugal mot rådet, punkterna 23–29). Det ingår bland annat i artikel 1 i interimsavtalet om handel och handelsrelaterade frågor mellan Europeiska gemenskapen, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan, allmänna principer som också finns i stabiliserings- och associeringsavtalet, bland annat en bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i artikel 2 i SA-avtalet.

Det är därmed inte uteslutet att en bestämmelse om mänskliga rättigheter också kan ingå i ett avtal som ingås endast av EU i sådana fall där bestämmelsen i förhållande till

avtalets övriga innehåll endast bör anses vara accessorisk eller i avtal som unionen ingår utifrån en särskild rättsgrund. När det gäller det föreliggande avtalet finns det inte skäl att utifrån de aspekter som här refererats göra en bedömning som avviker från grundlagsutskottets utlåtande, enligt vilket bestämmelsen i artikel 2 om mänskliga rättigheter också i det nu föreliggande avtalet hör till medlemsstaternas behörighet och förutsätter riksdagens samtycke.

Även bestämmelsen i artikel 3.1 i avtalet om hindrande av spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana vapen, som innehåller ett åtagande om att parterna ska fullgöra sina skyldigheter enligt internationella fördrag på området, har definierats som en grundläggande del av avtalet. Bestämmelsen är förenad med en möjlighet att i enlighet med artikel 133 ensidigt avbryta tillämpningen av avtalet vid överträdelse av artikel 3.1 av den andra parten. På grund av sanktionsmekanismen som bestämmelsen i artikel 3.1 är förenad med hör också den till området för lagstiftningen.

I artikel 3.2 föreskrivs det om parternas skyldighet att upprätta ett effektivt system för exportkontroll som innefattar effektiva påföljder såvida reglerna om exportkontroll inte följs. Bestämmelsen hör till området för lagstiftningen.

Fullgörandet av ickediskrimineringsprincipen i artikel 49 i avtalet har i Finland bland annat samband med 6 § i grundlagen, 2 kap. 2 § i arbetsavtalslagen (55/2001) och 47 kap. 3 § i strafflagen (39/1889). Bestämmelser om utlänningars inresa, vistelse och arbete finns i utlänningslagen (301/2004). Artikelns bestämmelser hör till området för lagstiftningen, eftersom de har att göra med grunderna för individens rättigheter och skyldigheter och det finns gällande reglering på lagnivå om dem i Finland, även om de inte kräver några ändringar i gällande lagar.

Bestämmelserna i artikel 51 om samordning av de sociala trygghetssystemen gäller individens rättigheter och skyldigheter. De har samband den sociala trygghet som inrättats med tanke på de sociala risker som nämns i 19 § 2 mom. i grundlagen och som garanteras i lag och därmed hör till området

för lagstiftningen. Artikel 99 i avtalet förutsätter dock inte någon ändring i lagstiftningen.

I artiklarna 88–114 i avtalet definieras de olika områdena för samarbete. Ett utvecklande av samarbetet hör inte till området för lagstiftningen och kräver inte som sådant några lagstiftningsåtgärder, men i sak hör många frågor som är föremål för samarbetet som anges i dessa artiklar i Finland till området för lagstiftningen. Artikel 99 i avtalet och protokoll 6 innehåller bestämmelser om administrativt samarbete mellan tullmyndigheterna, enligt vilka parterna ska utbyta uppgifter i tullfrågor och ömsesidigt bistå varandra administrativt i dessa ärenden i enlighet med bestämmelserna i protokoll 6. Till denna del anses bestämmelserna höra till området för lagstiftningen, såsom tidigare i samband med detaljmotiveringen har beskrivits.

Artiklarna 119–124 innehåller bestämmelserna om inrättandet av stabiliserings- och associationsrådet och om rådets verksamhet. Medlemsstaterna är representerade i rådet genom företrädaren för Europeiska unionens råd. Stabiliserings- och associationsrådet kan utfärda rekommendationer, men också fatta för parterna bindande beslut. Avtalet innehåller emellertid en jämförelsevis liten möjlighet att rådets beslut ska gälla frågor som enligt unionsfördragen hör till medlemsstaternas behörighet och ur den finska grundlagens perspektiv till området för lagstiftningen. Eftersom stabiliserings- och associationsrådet som administrerar avtalet likafullt får beslutanderätt som binder parterna, hör bestämmelserna om inrättandet av stabiliserings- och associationsrådet och om rådets verksamhet i avtalet till denna del till området för

lagstiftningen och förutsätter samtycke av riksdagen.

Enligt artikel 126 i avtalet åtar sig parterna att se till att fysiska och juridiska personer från den andra parten, utan diskriminering i förhållande till de egna medborgarna, har tillgång till parternas behöriga domstolar och administrativa organ för att kunna försvara sina personliga rättigheter och sin äganderätt. Bestämmelsen innehåller också reglering som hör till medlemsstaternas behörighet och som i Finland har samband med iakttagande av 6 och 21 § i grundlagen och hör till området för lagstiftningen.

4.2 Behandlingsordning

Avtalet innehåller inte bestämmelser som rör grundlagen på det sätt som avses i 94 § 2 mom. och 95 § 2 mom. i grundlagen. Enligt regeringens uppfattning kan avtalet godkännas med enkel majoritet och förslaget till ikraftträdandelag godkännas i vanlig lagstiftningsordning. Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med grundlagens 94 § föreslås

att Riksdagen godkänner det i Luxemburg den 29 april 2008 ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan, till den del det hör till Finlands behörighet.

Eftersom avtalet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Luxemburg den 29 april 2008 ingångna stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan, gäller

som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §
Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 10 juni 2011

Republikens President

TARJA HALONEN

Utrikesminister *Alexander Stubb*

Fördragstext

AVTALET

STABILISERINGS- OCH ASSOCIERINGSAVTAL
MELLAN EUROPEISKA GEMENSKAPERNA OCH
DERAS MEDLEMSSTATER, Å ENA SIDAN,
OCH REPUBLIKEN SERBIEN, Å ANDRA SIDAN

KONUNGARIKET BELGIEN,
REPUBLIKEN BULGARIEN,
REPUBLIKEN TJECKIEN,
KONUNGARIKET DANMARK,
FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,
REPUBLIKEN ESTLAND,
IRLAND,
REPUBLIKEN GREKLAND,
KONUNGARIKET SPANIEN,
REPUBLIKEN FRANKRIKE,
REPUBLIKEN ITALIEN,
REPUBLIKEN CYPERN,
REPUBLIKEN LETTLAND,
REPUBLIKEN LITAUEN,
STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,
REPUBLIKEN UNGERN,
MALTA,
KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,
REPUBLIKEN ÖSTERRIKE,
REPUBLIKEN POLEN,
REPUBLIKEN PORTUGAL,
RUMÄNIEN,

REPUBLIKEN SLOVENIEN,

REPUBLIKEN SLOVAKIEN,

REPUBLIKEN FINLAND,

KONUNGARIKET SVERIGE,

FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND,

fördragsslutande parter i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen och fördraget om Europeiska unionen, nedan kallade "medlemsstaterna", och

EUROPEISKA GEMENSKAPEN och EUROPEISKA ATOMENERGIGEMENSKAPEN,

nedan kallade "gemenskapen",
å ena sidan, och

REPUBLIKEN SERBIEN,
nedan kallad "Serbien",

å andra sidan,
nedan tillsammans kallade "parterna",

SOM BEAKTAR de starka banden och värdegemenskapen mellan parterna och deras önskan att stärka dessa band och att upprätta nära och varaktiga förbindelser grundade på ömsesidighet och gemensamma intressen, vilket bör göra det möjligt för Serbien att ytterligare stärka och utvidga sina förbindelser med gemenskapen och dess medlemsstater,

SOM BEAKTAR betydelsen av detta avtal för upprättandet och beförhållandet av en stabil europeisk ordning grundad på samarbete och med Europeiska unionen som stöttepelare, såväl inom ramen för både stabiliserings- och associeringsprocessen med länderna i sydöstra Europa som i samband med stabilitetspakten,

SOM ERINRAR OM Europeiska unionens beredvillighet att i största möjliga utsträckning integrera Serbien i Europas politiska och ekonomiska huvudfåra och om Serbiens ställning som potentiell kandidat för EU-medlemskap på grundval av fördraget om Europeiska unionen (nedan kallat "EU-fördraget") och uppfyllandet av de villkor som Europeiska rådet fastställde i juni 1993 och de villkor som gäller i stabiliserings- och associeringsprocessen, med förbehåll för att detta avtal genomförs framgångsrikt, särskilt i fråga om regionalt samarbete,

SOM BEAKTAR det europeiska partnerskapet, där det fastställs prioriterade åtgärder till stöd för landets ansträngningar att närma sig Europeiska unionen,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att med alla till buds stående medel bidra till politisk, ekonomisk och institutionell stabilisering i Serbien såväl som i regionen genom utveckling av det civila samhället, demokratisering, institutionell uppbyggnad, reform av offentlig förvaltning, regional handelsintegration, stärkt ekonomiskt samarbete, samarbete på en rad olika områden, särskilt området rättvisa, frihet och säkerhet, samt stärkt nationell och regional säkerhet,

SOM BEAKTAR parternas beslutsamhet att utvidga de politiska och ekonomiska friheter som ligger till grund för detta avtal samt deras åtagande att respektera mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen, inbegripet rättigheter för nationella minoriteter, och att iaktta demokratins principer genom fria och rättvisa val i ett flerpartisystem,

SOM BEAKTAR parternas åtagande att till fullo tillämpa FN-stadgans alla principer och bestämmelser och alla principer och bestämmelser som antagits inom ramen för Organisationen för säkerhet och samarbetet i Europa (OSSE), särskilt de i slutakten från konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (nedan kallad "Helsingforslutakten"), slutdokumenten från konferenserna i Madrid och Wien och Parisstadgan för ett nytt Europa, och inom ramen för stabilitetspakten för sydöstra Europa, i syfte att bidra till regional stabilitet och samarbete mellan länderna i regionen,

SOM BEKRÄFTAR alla flyktingars och internflyktingars rätt att återvända och att åtnjuta skydd för sin egendom och andra mänskliga rättigheter med anknytning här till,

SOM BEAKTAR parternas uppslutning kring marknadsekonomiska principer och hållbar utveckling samt gemenskapens beredvillighet att bidra till ekonomiska reformer i Serbien,

SOM BEAKTAR parternas beslutsamhet att främja fri handel i enlighet med de rättigheter och skyldigheter som följer av medlemskapet i Världshandelsorganisationen (WTO),

SOM BEAKTAR parternas önskan att ytterligare bygga ut den regelbundna politiska dialogen i bilaterala och internationella frågor av gemensamt intresse, även de regionala aspekterna, med beaktande av Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (Gusp),

SOM BEAKTAR parternas åtagande att bekämpa organiserad brottslighet och att öka sitt samarbete om bekämpning av terrorism på grundval av förklaringen från den europeiska konferensen den 20 oktober 2001,

SOM ÄR ÖVERTYGADE OM att stabiliserings- och associeringsavtalet (nedan kallat "detta avtal") kommer att skapa ett nytt klimat för de ekonomiska förbindelserna mellan parterna och framför allt för ökad handel och ökade investeringar, faktorer som är av avgörande betydelse för ekonomisk omstrukturering och modernisering,

SOM BEAKTAR Serbiens åtagande att på relevanta områden närma sin lagstiftning till gemenskapens och att tillämpa den på ett effektivt sätt,

SOM BEAKTAR gemenskapens beredvillighet att kraftfullt understödja genomförandet av reformer och att i detta syfte utnyttja alla till buds stående samarbetsformer samt tekniskt, finansiellt och ekonomiskt stöd inom ramen för ett omfattande, vägledande flerårigt program,

SOM BEKRÄFTAR att Förenade kungariket och Irland är bundna av de bestämmelser i detta avtal som omfattas av avdelning IV i del III i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (nedan kallat "EG-fördraget") som separata avtalsslutande parter och inte som medlemsstater i gemenskapen, till dess att Förenade kungariket eller Irland (beroende på vem som berörs) meddelar Serbien att det har blivit bundet av bestämmelserna som en del av gemenskapen i enlighet med det protokoll om Förenade kungarikets och Irlands ställning som är bifogat EU-fördraget och EG-fördraget; samma sak gäller för Danmark i enlighet med det protokoll om Danmarks ställning som är bifogat dessa fördrag,

SOM ERINRAR OM toppmötet i Zagreb, som efterlyste en fortsatt konsolidering av förbindelserna mellan de länder som ingår i stabiliserings- och associeringsprocessen och Europeiska unionen samt ett utökat regionalt samarbete,

SOM ERINRAR OM att toppmötet i Thessaloniki befäste stabiliserings- och associeringsprocessen som politisk ram för Europeiska unionens förbindelser med länderna på västra Balkan och framhävde deras utsikter till integration med Europeiska unionen på grundval av varje lands reformframsteg och egna meriter, vilket upprepades i Europeiska rådets slutsatser från december 2005 och december 2006,

SOM ERINRAR OM undertecknandet av det centraleuropeiska frihandelsavtalet i Bukarest den 19 december 2006 som medel att öka regionens förmåga att dra till sig investeringar och förbättra dess möjligheter att integreras i den globala ekonomin,

SOM ERINRAR OM att avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Republiken Serbien om förenklat utfärdande av viseringar¹ och avtalet mellan Europeiska gemenskapen och Republiken Serbien om återtagande av personer utan uppehållstillstånd² (nedan kallat "avtalet om återtagande mellan gemenskapen och Serbien") trädde i kraft den 1 januari 2008,

SOM ÖNSKAR upprätta ett närmare kulturellt samarbete och utveckla informationsutbytet,

HAR ENATS OM FÖLJANDE

ARTIKEL 1

1. Härmed upprättas en associering mellan gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan.

2. Målen för associeringen är att

a) stödja Serbiens bemödanden att befästa demokrati och rättsstat,

b) bidra till politisk, ekonomisk och institutionell stabilitet i Serbien och till regionens stabilisering,

c) skapa en lämplig ram för politisk dialog som gör det möjligt att utveckla nära politiska förbindelser mellan parterna,

d) stödja Serbiens ansträngningar att bygga ut sitt ekonomiska och internationella samarbete, bland annat genom tillnärmning av landets lagstiftning till gemenskapens,

e) understödja Serbiens strävan att slutföra övergången till fungerande marknadsekonomi,

f) främja harmoniska ekonomiska förbindelser och gradvis upprätta ett frihandelsområde mellan gemenskapen och Serbien,

g) främja regionalt samarbete på alla områden som omfattas av detta avtal.

AVDELNING I

ALLMÄNNA PRINCIPER

ARTIKEL 2

Respekt för demokratins principer och de mänskliga rättigheterna, såsom de proklamerats i den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna och definieras i Europakonventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, i Helsingforslutakten och i Parisstadgan för ett nytt Europa, respekt för folkrättsliga principer, inbegripet ett fullständigt samarbete med Internationella krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien, och rättsstatsprincipen samt respekt för de marknadsekonomiska principer som anges i dokumentet från Europeiska säkerhetskonferensens (ESK) konferens i Bonn om ekonomiskt samarbete ska ligga till grund för parternas inrikes- och utrikespolitik och utgöra grundläggande delar av detta avtal.

¹ EUT L 334, 19.12.2007, s. 137.

² EUT L 334, 19.12.2007, s. 46.

ARTIKEL 3

Parterna anser att spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana vapen, till statliga likaväl som till icke-statliga aktörer, är ett av de allvarligaste hoten mot internationell stabilitet och säkerhet. Parterna är därför överens om att samarbeta och bidra till ansträngningarna att förhindra spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana vapen genom att till fullo iaktta och på nationell nivå fullgöra sina skyldigheter enligt internationella fördrag och avtal om nedrustning och icke-spridning och andra internationella skyldigheter på området. Parterna är överens om att denna bestämmelse kommer att utgöra en av avtalets grundläggande delar och att den kommer att omfattas av den politiska dialog som kommer att ledsaga och befästa dessa delar.

Parterna är vidare överens om att samarbeta och bidra till ansträngningarna att förhindra spridning av massförstörelsevapen och bärare av sådana vapen genom att

- vidta åtgärder i syfte att, beroende på vilket instrument det gäller, underteckna, ratificera eller ansluta sig till alla andra relevanta internationella instrument och till fullo genomföra dem,

- upprätta ett effektivt system för nationell exportkontroll som omfattar kontroll av export och transitering av varor som kan användas till massförstörelsevapen och kontroll av slutanvändningen av teknik med dubbla användningsområden i samband med massförstörelsevapen och som innefattar effektiva påföljder om reglerna om exportkontroll inte följs.

Den politiska dialogen i denna fråga får föras regionalt.

ARTIKEL 4

De avtalsslutande parterna bekräftar den betydelse de tillmäter fullgörandet av internationella

skyldigheter, särskilt ett fullständigt samarbete med Internationella krigsförbrytartribunalen för f.d. Jugoslavien.

ARTIKEL 5

Internationell och regional fred och stabilitet, utveckling av goda grannförbindelser, mänskliga rättigheter samt respekt och skydd för minoriteter är centrala faktorer för den stabiliserings- och associeringsprocess som avses i slutsatserna från mötet i Europeiska unionens råd den 21 juni 1999. Ingåendet och genomförandet av detta avtal ligger i linje med slutsatserna från mötet i Europeiska unionens råd den 29 april 1997 och grundas på Serbiens egna meriter.

ARTIKEL 6

Serbien åtar sig att fortsätta att främja samarbete och goda grannförbindelser med övriga länder i regionen, inbegripet att främja ömsesidiga medgivanden i lämplig omfattning beträffande rörlighet för personer, varor, kapital och tjänster samt projekt av gemensamt intresse, i synnerhet projekt som rör gränsförvaltning och bekämpning av organiserad brottslighet, korruption, penningtvätt, illegal migration och olaglig handel, särskilt med människor, handelsvapen och lätta vapen samt narkotika. Detta åtagande är en central faktor i utvecklingen av förbindelserna och samarbetet mellan parterna och bidrar därmed till regional stabilitet.

ARTIKEL 7

Parterna bekräftar den betydelse de tillmäter kampen mot terrorism och fullgörandet av internationella skyldigheter på detta område.

ARTIKEL 8

Associeringen ska genomföras stegvis och fullbordas under en övergångsperiod på högst sex år.

Stabiliserings- och associeringsrådet, som upprättats enligt artikel 119, ska regelbundet, som regel årligen, granska genomförandet av avtalet samt antagandet och genomförandet av rättsliga, administrativa, institutionella och ekonomiska reformer i Serbien. Granskningen ska göras mot bakgrund av avtalets

ingress och i överensstämmelse med avtalets allmänna principer. De prioriteringar i det europeiska partnerskapet som är av betydelse för avtalet ska beaktas och hänsyn ska tas till de mekanismer som införts i samband med stabiliserings- och associeringsprocessen, särskilt rapporten om framstegen i den processen.

Stabiliserings- och associeringsrådet kommer att avge rekommendationer och får fatta beslut på grundval av sin granskning. Om särskilda svårigheter uppdagas vid granskningen får de hänskjutas till de tvistlösningsmekanismer som upprättats enligt avtalet.

Associeringen ska genomföras stegvis. Senast under det tredje året efter den dag då avtalet träder i kraft ska stabiliserings- och associeringsrådet göra en ingående granskning av dess tillämpning.

Stabiliserings- och associeringsrådet ska bedöma Serbiens framsteg på grundval av sin granskning och får fatta beslut om de påföljande etapperna av associeringen på grundval av den.

Denna granskning kommer inte att gälla fri rörlighet för varor; för det området fastställs en särskild tidsplan i avdelning IV.

ARTIKEL 9

Avtalet ska vara fullt förenligt med och genomföras i överensstämmelse med relevanta WTO-bestämmelser, särskilt artikel XXIV i allmänna tull- och handelsavtalet från 1994 (Gatt) och artikel V i allmänna tjänstehandelsavtalet (Gats).

AVDELNING II

POLITISK DIALOG

ARTIKEL 10

1. Den politiska dialogen mellan parterna ska vidareutvecklas inom ramen för detta avtal. Den ska ledsaga och befästa närmandet mellan Europeiska unionen och Serbien och bidra till att det upprättas en nära solidaritet och nya samarbetsformer mellan parterna.

2. Den politiska dialogen ska särskilt syfta till att främja

a) Serbiens fullständiga integrering i samfundet av demokratiska nationer och fortgående närmande till Europeiska unionen,

b) tilltagande samstämmighet i parternas ståndpunkter i internationella frågor, däribland frågor som omfattas av Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, där så är lämpligt också genom informationsutbyte, och då särskilt i frågor som kan få betydande följder för parterna,

c) regionalt samarbete och utveckling av goda grannförbindelser,

d) samsyn om säkerhet och stabilitet i Europa och samarbete på de områden som omfattas av Europeiska unionens gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik.

ARTIKEL 11

1. Den politiska dialogen ska föras i stabiliserings- och associeringsrådet, som ska ha det övergripande ansvaret för varje fråga som parterna kan vilja förelägga det.

2. På parternas begäran kan den politiska dialogen också föras i följande former:

a) Möten, vid behov, mellan högre tjänstemän som företräder Serbien, å ena sidan, och ordförandeskapet i Europeiska unionens råd, generalsekreteraren för Europeiska unionens råd, tillika hög representant för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, och Europeiska kommissionen, å andra sidan.

b) Fullständigt utnyttjande av alla diplomatiska kanaler mellan parterna, inklusive lämpliga kontakter i tredjeländer och inom Förenta nationerna, OSSE, Europarådet och andra internationella forum.

c) Varje annan form som kan bidra konstruktivt till att befästa, utveckla och intensifiera denna dialog, t.ex. de som nämns i Thessalonikiagendan.

ARTIKEL 12

På parlamentarisk nivå ska den politiska dialogen föras i den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommitté som inrättas enligt artikel 125.

ARTIKEL 13

Den politiska dialogen får föras i multilaterala sammanhang och som regional dialog som innefattar andra länder i regionen, t.ex. i forumet mellan Europeiska unionen och länderna på västra Balkan.

AVDELNING III

REGIONALT SAMARBETE

ARTIKEL 14

Serbien ska aktivt främja regionalt samarbete, i överensstämmelse med sitt engagemang för internationell och regional fred och stabilitet och för utveckling av goda grannförbindelser.

Gemenskapen kan genom sina program för tekniskt bistånd stödja projekt med en regional eller gränsöverskridande dimension.

Om Serbien avser att stärka sitt samarbete med något av de länder som avses i artiklarna 15, 16 och 17 ska det underrätta och samråda med gemenskapen och dess medlemsstater i enlighet med avdelning X.

Serbien ska till fullo genomföra det centraleuropeiska frihandelsavtalet, som undertecknades i Bukarest den 19 december 2006.

ARTIKEL 15

Samarbete med andra länder som har undertecknat ett stabiliserings- och associeringsavtal Efter undertecknandet av detta avtal ska Serbien inleda förhandlingar med de länder som redan har undertecknat ett stabiliserings- och associeringsavtal, med sikte på att ingå bilaterala överenskommelser om regionalt samarbete vars syfte ska vara att ge samarbetet mellan de berörda länderna ökad räckvidd.

De viktigaste inslagen i dessa överenskommelser ska vara

- a) politisk dialog,
- b) upprättande av frihandelsområden som är förenliga med Världshandelsorganisationens (WTO) bestämmelser,
- c) ömsesidiga medgivanden beträffande rörlighet för arbetstagare, etablering, tillhandahållande av tjänster, löpande betalningar

och kapitalrörelser och på andra politikområden med anknytning till personers rörlighet, på en nivå som motsvarar nivån i detta avtal,

d) bestämmelser om samarbete på andra områden, oavsett om de omfattas av detta avtal eller inte, särskilt området rättvisa, frihet och säkerhet.

Överenskommelserna ska där så är lämpligt innehålla bestämmelser om inrättande av nödvändiga institutionella mekanismer.

Överenskommelserna ska ingås inom två år från den dag då detta avtal träder i kraft. Serbiens beredvillighet att ingå sådana överenskommelser kommer att vara ett villkor för vidareutveckling av förbindelserna mellan Serbien och Europeiska unionen.

Serbien ska inleda motsvarande förhandlingar med övriga länder i regionen så snart de har undertecknat ett stabiliserings- och associeringsavtal.

ARTIKEL 16

Samarbete med andra länder som berörs av stabiliserings- och associeringsprocessen Serbien ska bedriva ett regionalt samarbete med övriga stater i stabiliserings- och associeringsprocessen på några eller samtliga av de samarbetsområden som omfattas av detta avtal, särskilt på områden av gemensamt intresse. Samarbetet ska alltid vara förenligt med detta avtals principer och mål.

ARTIKEL 17

Samarbete med andra länder som är kandidatländer för EU-anslutning vilka inte berörs av stabiliserings- och associeringsprocessen

1. Serbien bör verka för ökat samarbete med och ingå överenskommelser om regionalt samarbete med varje kandidatland för EU-anslutning på varje samarbetsområde som omfattas av detta avtal. Överenskommelserna bör syfta till att gradvis anpassa de bilaterala förbindelserna mellan Serbien och det berörda landet till motsvarande del av förbindelserna mellan gemenskapen och dess medlemsstater och det landet.

2. Serbien ska inleda förhandlingar med Turkiet, som har upprättat en tullunion med gemenskapen, med sikte på att på för bägge parter fördelaktiga grunder ingå ett avtal om

upprättande av ett frihandelsområde enligt artikel XXIV i Gatt 1994 och om liberalisering av etablering och tillhandahållande av tjänster mellan parterna enligt artikel V i Gats, på en nivå som är likvärdig med nivån i det här avtalet.

Förhandlingarna om ett sådant avtal bör inledas snarast möjligt så att det kan ingås före utgången av den övergångsperiod som avses i artikel 18.1.

AVDELNING IV

FRI RÖRLIGHET FÖR VAROR

ARTIKEL 18

1. Inom sex år från den dag då avtalet träder i kraft ska gemenskapen och Serbien gradvis upprätta ett bilateralt frihandelsområde i enlighet med avtalets bestämmelser och i överensstämmelse med reglerna i Gatt 1994 och WTO. De ska därvid beakta de särskilda krav som anges nedan.

2. Kombinerade nomenklaturen ska tillämpas vid klassificering av varor i handeln mellan parterna.

3. Vid tillämpning av detta avtal ska med tullar och avgifter med motsvarande verkan som tullar avses varje form av tull eller annan påлага som påförs i samband med import eller export av en vara, även varje form av extraskatt eller annan extrapåлага i samband med sådan import eller export, med undantag av

a) avgifter som motsvarar en intern skatt och som införts i enlighet med artikel III.2 i Gatt 1994,

b) antidumpnings- eller utjämningsåtgärder,

c) avgifter som står i rimlig proportion till kostnaden för tjänster som tillhandahållits.

4. Den bastullsats på vilken de successiva tullsänkningarna enligt detta avtal ska tillämpas ska för varje produkt vara

a) den tullsats i gemenskapens gemensamma tulltaxa, som inrättats enligt rådets förordning (EEG) nr 2658/87¹, som faktiskt

tillämpades generellt den dag då avtalet undertecknades,

b) den tullsats som tillämpas i Serbien².

5. Om någon av parterna efter avtalets undertecknande inför tullnedsättningar som tillämpas generellt, särskilt nedsättningar som följer av

a) tullförhandlingar i WTO, eller

b) Serbiens eventuella anslutning till WTO, eller

c) nedsättningar efter Serbiens anslutning till WTO, ska den nedsatta tullsatsen ersätta den grundtullsats som avses i punkt 4 från och med den dag då nedsättningen börjar tillämpas.

6. Gemenskapen och Serbien ska meddela varandra sina respektive bastullsatser och eventuella ändringar.

KAPITEL I

INDUSTRIPRODUKTER

ARTIKEL 19

Definition

1. Detta kapitel ska tillämpas på produkter enligt kapitlen 25–97 i Kombinerade nomenklaturen med ursprung i gemenskapen eller Serbien, med undantag av de produkter som räknas upp i punkt 1 ii i bilaga 1 till WTO-avtalet om jordbruk.

2. För handel mellan parterna med produkter som omfattas av fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen ska bestämmelserna i det fördraget gälla.

ARTIKEL 20

Gemenskapens medgivanden för industriprodukter

1. Tullar på import till gemenskapen av industriprodukter med ursprung i Serbien och avgifter med motsvarande verkan ska avskaffas från och med den dag då avtalet träder i kraft.

2. Kvantitativa restriktioner för import till gemenskapen av industriprodukter med ur-

¹ Rådets förordning (EEG) nr 2658/87 (EGT L 256, 7.9.1987, s. 1).

² Serbiens officiella tidning nr 62/2005 och 61/2007.

sprung i Serbien och åtgärder med motsvarande verkan ska avskaffas från och med den dag då avtalet träder i kraft.

ARTIKEL 21

Serbiens medgivanden för industriprodukter

1. Tullar på import till Serbien av andra industriprodukter med ursprung i gemenskapen än de som räknas upp i bilaga I ska avskaffas från och med den dag då avtalet träder i kraft.

2. Avgifter med motsvarande verkan som tullar på import till Serbien av industriprodukter med ursprung i gemenskapen ska avskaffas från och med den dag då avtalet träder i kraft.

3. Tullarna på import till Serbien av industriprodukter enligt bilaga 1 med ursprung i gemenskapen ska gradvis sänkas och avvecklas enligt tidsplanen i den bilagan.

4. Kvantitativa restriktioner för import till Serbien av industriprodukter med ursprung i gemenskapen och alla åtgärder med motsvarande verkan ska avskaffas från och med den dag då avtalet träder i kraft.

ARTIKEL 22

Exporttullar och exportrestriktioner

1. Gemenskapen och Serbien ska sinsemellan avskaffa alla exporttullar och avgifter med motsvarande verkan från och med den dag då avtalet träder i kraft.

2. Gemenskapen och Serbien ska sinsemellan avskaffa alla kvantitativa exportrestriktioner och åtgärder med motsvarande verkan från och med den dag då avtalet träder i kraft.

ARTIKEL 23

Snabbare tullsänkningar

Serbien förklarar sig berett att sänka sina tullar i handeln med gemenskapen i snabbare takt än enligt artikel 21 om dess allmänna ekonomiska situation och situationen i den berörda branschen medger det.

Stabiliserings- och associeringsrådet ska granska situationen i detta hänseende och utfärda nödvändiga rekommendationer.

KAPITEL II

JORDBRUK OCH FISKE

ARTIKEL 24

Definition

1. Detta kapitel ska tillämpas på handel med jordbruks- och fiskeriprodukter med ursprung i gemenskapen eller Serbien.

2. Med jordbruks- och fiskeriprodukter avses produkter enligt kapitlen 1–24 i Kombinerade nomenklaturen och de produkter som räknas upp i punkt 1 ii i bilaga 1 till WTO-avtalet om jordbruk.

3. Denna definition omfattar också fisk och fiskeriprodukter enligt kapitel 3, nummer 1604 och 1605 samt undernummer 0511 91, 2301 20 och ex 1902 20 ("fyllda pastaprodukter innehållande mer än 20 viktprocent fisk, kräftdjur, blötdjur eller andra ryggradslösa vattendjur").

ARTIKEL 25

Bearbetade jordbruksprodukter

I protokoll 1 fastställs den handelsordning som ska tillämpas för de bearbetade jordbruksprodukter som räknas upp i protokollet.

ARTIKEL 26

Gemenskapens medgivanden för import av jordbruksprodukter med ursprung i Serbien

1. Gemenskapen ska avskaffa alla kvantitativa restriktioner för import av jordbruks- och fiskeriprodukter med ursprung i Serbien och alla åtgärder med motsvarande verkan från och med den dag då avtalet träder i kraft.

2. Gemenskapen ska avskaffa tullar på import av jordbruksprodukter med ursprung i Serbien, med undantag av produkter enligt nummer 0102, 0201, 0202, 1701, 1702 och 2204 i Kombinerade nomenklaturen, och avgifter med motsvarande verkan från och med den dag då avtalet träder i kraft.

För produkter som omfattas av kapitlen 7 och 8 i Kombinerade nomenklaturen och för vilka Gemensamma tulltaxan föreskriver

både en värdetull och en specifik tull ska avskaffandet endast gälla värdetullen.

3. Från och med den dag då detta avtalet träder i kraft ska gemenskapen fastställa tullarna på import till gemenskapen inom en årlig tullkvot på 8 700 ton uttryckt i slaktvikt av "baby beef"-produkter enligt definitionen i bilaga II med ursprung i Serbien till 20 % av värdetullen och 20 % av den specifika tullen enligt gemenskapens gemensamma tulltaxa.

4. Från och med den dag då detta avtal träder i kraft ska gemenskapen tillämpa tullfritt tillträde för import till gemenskapen av produkter enligt nummer 1701 och 1702 i Kombinerade nomenklaturen med ursprung i Serbien, inom ramen för en årlig tullkvot på 180 000 ton (nettovikt).

ARTIKEL 27

Serbiens medgivanden för jordbruksprodukter

1. Serbien ska avskaffa alla kvantitativa restriktioner för import av jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen och alla åtgärder med motsvarande verkan från och med den dag då avtalet träder i kraft.

2. Från och med den dag då avtalet träder i kraft ska Serbien

a) avskaffa alla tullar på import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen enligt förteckningen i bilaga III a,

b) gradvis avskaffa tullarna på import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen enligt förteckningen i bilaga III b i enlighet med den tidsplan som för varje produkt anges i den bilagan,

c) gradvis sänka tullarna på import av vissa jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen enligt förteckningen i bilaga III c och bilaga III d till 50 % av bastullsatsen, i enlighet med den tidsplan som anges för varje produkt i de bilagorna.

ARTIKEL 28

Protokoll om vin och spritdrycker

Den ordning som ska tillämpas på de viner och spritdrycker som avses i protokoll 2 fastställs i det protokollet.

ARTIKEL 29

Gemenskapens medgivande för fisk och fiskeriprodukter

1. Gemenskapen ska avskaffa alla kvantitativa restriktioner för import av fisk och fiskeriprodukter med ursprung i Serbien och alla åtgärder med motsvarande verkan från och med den dag då avtalet träder i kraft.

2. Gemenskapen ska avskaffa alla tullar på fisk och fiskeriprodukter med ursprung i Serbien, med undantag av produkterna i bilaga IV, och alla avgifter med motsvarande verkan från och med den dag då avtalet träder i kraft. För produkterna i bilaga IV ska bestämmelserna i den bilagan gälla.

ARTIKEL 30

Serbiens medgivande för fisk och fiskeriprodukter

1. Serbien ska avskaffa alla kvantitativa restriktioner för import av fisk och fiskeriprodukter med ursprung i gemenskapen och alla åtgärder med motsvarande verkan från och med den dag då avtalet träder i kraft.

2. Serbien ska avskaffa alla tullar på fisk och fiskeriprodukter med ursprung i gemenskapen, med undantag av de produkter som räknas upp i bilaga V, och alla åtgärder med motsvarande verkan från och med den dag då avtalet träder i kraft. För produkterna i bilaga V ska bestämmelserna i den bilagan gälla.

ARTIKEL 31

Översynsklausul

Senast tre år efter den dag då avtalet träder i kraft ska gemenskapen och Serbien i stabiliserings- och associeringsrådet, produkt för produkt, systematiskt och på lämplig ömsesidig grundval, undersöka möjligheterna att ge varandra ytterligare medgivanden i syfte att liberalisera handeln med jordbruks- och fiskeriprodukter; de ska därvid beakta omfattningen av handeln med jordbruks- och fiskeriprodukter mellan parterna, dessa produkters särskilda känslighet, gemenskapens gemensamma jordbruks- och fiskeripolitik och Ser-

biens jordbruks- och fiskeripolitik, jordbrukets och fiskets betydelse för Serbiens ekonomi, följderna av de multilaterala handelsförhandlingarna inom ramen för Världshandelsorganisationen (WTO) samt Serbiens eventuella anslutning till WTO.

ARTIKEL 32

Skyddsklausul avseende jordbruk och fiske

1. Om import av produkter med ursprung i endera partens territorium som omfattas av medgivanden enligt artiklarna 26, 27, 28, 29 och 30 allvarligt stör den andra partens marknader eller inhemska regleringsmekanismer ska parterna, med hänsyn till jordbruks- och fiskemarknadernas särskilda känslighet, omedelbart och utan hinder av andra bestämmelser i avtalet, särskilt artikel 41, inleda samråd för att finna en lämplig lösning. I avvaktan på en sådan lösning får den berörda parten vidta de åtgärder som den anser vara nödvändiga.

2. Om import med ursprung i Serbien av produkter som anges i bilaga V till protokoll 3 kumulativt uppgår till en volym som motsvarar 115 % av genomsnittet under de tre föregående kalenderåren, ska Serbien och gemenskapen inom fem arbetsdagar inleda samråd för att analysera och utvärdera handelsmönstren vid import av dessa produkter till gemenskapen och vid behov finna lämpliga lösningar för att undvika snedvridning av handeln vid import av dessa produkter till gemenskapen.

Om import med ursprung i Serbien av produkter som anges i bilaga V till protokoll 3 kumulativt ökar med mer än 30 volymprocent under ett kalenderår jämfört med genomsnittet under de tre föregående kalenderåren, får gemenskapen utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 tillfälligt avbryta den förmånsbehandling som gäller för de produkter som orsakat ökningen.

Om gemenskapen beslutar att tillfälligt avbryta förmånsbehandlingen ska den inom fem arbetsdagar anmäla åtgärden till stabiliserings- och associeringskommittén och inleda samråd med Serbien för att komma överens om åtgärder för att undvika snedvridning

av handeln med produkter som anges i bilaga V till protokoll 3.

Gemenskapen ska återuppta förmånsbehandlingen så snart snedvridningen av handeln har undanröjts genom tillämpning av de överenskomna åtgärderna eller genom andra lämpliga åtgärder som parterna antagit.

Bestämmelserna i artikel 41.3–6 ska även gälla för åtgärder enligt denna punkt.

3. Parterna ska senast tre år efter det att avtalet har trätt i kraft se över förfarandet i punkt 2.

Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta att på lämpligt sätt anpassa förfarandet i punkt 2.

ARTIKEL 33

Skydd av geografiska beteckningar för jordbruks- och fiskeriprodukter och andra livsmedel än vin och spritdrycker

1. Serbien ska skydda geografiska beteckningar i gemenskapen som registrerats i gemenskapen enligt rådets förordning (EG) nr 510/2006 av den 20 mars 2006 om skydd av geografiska beteckningar och ursprungsbe-teckningar för jordbruksprodukter och livsmedel¹, i enlighet med villkoren i denna artikel. Geografiska beteckningar i Serbien ska få registreras i gemenskapen på de villkor som fastställs i den förordningen.

2. Serbien ska förbjuda att beteckningar som är skyddade i gemenskapen används på Serbiens territorium för liknande produkter som inte uppfyller specifikationerna för den geografiska beteckningen. Detta ska gälla även om varans rätta geografiska ursprung anges, den geografiska beteckningen används i översättning eller beteckningen åtföljs av ord som "art", "typ", "stil", "imitation", "metod" eller andra liknande uttryck.

3. Serbien ska vägra att registrera varumärken som används på något av de sätt som avses i punkt 2.

4. Varumärken som används på något av de sätt som avses i punkt 2 och som har registrerats i Serbien eller förvärvats i god tro får

¹ EUT L 93, 31.3.2006, s. 12. Förordningen ändrad genom förordning (EG) nr 1791/2006 (EUT L 363, 20.12.2006, s. 1).

inte användas längre än fem år efter avtalets ikraftträdande.

Detta ska dock inte gälla för varumärken som registrerats i Serbien och varumärken som förvärvats i god tro och som ägs av medborgare i tredjeländer, såvida de inte är ägnade att vilseleda allmänheten t.ex. med avseende på varans art, kvalitet eller geografiska ursprung.

5. All användning av enligt punkt 1 skyddade geografiska beteckningar såsom det begrepp som i det dagliga språkbruket blivit den sedvanliga benämningen av varan i Serbien ska upphöra senast fem år efter avtalets ikraftträdande.

6. Serbien ska se till att varor som exporteras från dess territorium från och med fem år efter avtalets ikraftträdande inte strider mot denna artikel.

7. Serbien ska sörja för det skydd som avses i punkterna 1–6 såväl på eget initiativ som på begäran av en berörd part.

KAPITEL III

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 34

Räckvidd

Detta kapitel ska tillämpas på all varuhandel mellan parterna, om inget annat föreskrivs i detta kapitel eller i protokoll 1.

ARTIKEL 35

Förbättrade medgivanden

Bestämmelserna i detta kapitel ska inte på något sätt hindra någondera parten från att ensidigt tillämpa mer gynnsamma åtgärder.

ARTIKEL 36

Frysningssklausul

1. Från och med den dag då avtalet träder i kraft får det inte införas några nya import- eller exporttullar eller avgifter med motsvarande verkan i handeln mellan gemenskapen och

Serbien, och de tullar och avgifter som redan tillämpas får inte höjas.

2. Från och med den dag då avtalet träder i kraft får det inte införas några nya kvantitativa import- eller exportrestriktioner eller åtgärder med motsvarande verkan i handeln mellan gemenskapen och Serbien, och de restriktioner och åtgärder som redan finns får inte göras mer restriktiva.

3. Utan att det påverkar medgivandena enligt artiklarna 26, 27, 28, 29 och 30 ska punkterna 1 och 2 i den här artikeln inte på något sätt hindra Serbien respektive gemenskapen från att bedriva sin egen jordbruks- och fiskeripolitik eller vidta åtgärder inom dess ram, förutsatt att importordningen i bilagorna II–V och protokoll 1 inte påverkas.

ARTIKEL 37

Förbud mot skattediskriminering

1. Gemenskapen och Serbien ska avhålla sig från att införa åtgärder eller förfaranden av internt skattemässig karaktär samt avskaffa de som redan finns, om åtgärderna eller förfarandena direkt eller indirekt innebär diskriminering av den ena partens produkter i förhållande till liknande produkter med ursprung i den andra partens territorium.

2. Återbetalning av interna indirekta skatter för produkter som exporteras till den ena partens territorium får inte överstiga beloppet av den indirekta skatt som lagts på produkterna.

ARTIKEL 38

Tullar av skattekaraktär

Bestämmelserna om att avskaffa tullar på import ska också gälla för tullar av skattekaraktär.

ARTIKEL 39

Tullunioner, frihandelsområden och ordningar för gränshandel

1. Detta avtal ska inte hindra upprätthållande eller upprättande av tullunioner, frihandelsområden eller ordningar för gränshandel,

förutsatt att dessa inte påverkar de handelsordningar som fastställs i avtalet.

2. Under de i artikel 18 nämnda övergångsperioderna ska avtalet inte påverka tillämpningen av särskilda förmånsordningar vad gäller varors rörlighet som fastställs i gränsavtal som tidigare ingåtts mellan en eller flera medlemsstater och Serbien eller följer av sådana bilaterala avtal som avses i avdelning III och som ingås av Serbien i syfte att främja regional handel.

3. Parterna ska samråda i stabiliserings- och associeringsrådet om de avtal som avses i punkterna 1 och 2 och, på begäran, om andra viktiga frågor som rör deras respektive handelspolitik gentemot tredjeländer. Samråd ska i synnerhet hållas om ett tredjeland ansluter sig till unionen så att gemenskapens och Serbiens gemensamma intressen enligt detta avtal kan beaktas.

ARTIKEL 40

Dumpning och subventioner

1. Bestämmelserna i detta avtal ska inte hindra någondera parten från att vidta handelspolitiska skyddsåtgärder enligt punkt 2 eller enligt artikel 41.

2. Om någon av parterna finner att dumpning och/eller utjämningsbar subventionering förekommer i handeln med den andra parten får den vidta lämpliga åtgärder mot detta bruk i enlighet med WTO-avtalet om tillämpning av artikel VI i allmänna tull- och handelsavtalet (Gatt 1994) eller WTO-avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder och sin egen därmed sammanhängande lagstiftning.

ARTIKEL 41

Skyddsklausul

1. Artikel XIX i Gatt 1994 och WTO-avtalet om skyddsåtgärder ska tillämpas mellan parterna.

2. Om importen av en produkt från den ena parten till den andra partens territorium ökar

så mycket och sker under sådana förhållanden att den förorsakar eller riskerar att förorsaka

a) allvarlig skada för inhemska producenter av liknande eller direkt konkurrerande produkter på den importerande partens territorium, eller

b) allvarliga störningar inom en ekonomisk sektor eller svårigheter som kan leda till att den ekonomiska situationen i en region hos den importerande parten allvarligt försämras, får den importerande parten, trots vad som sägs i punkt 1, vidta lämpliga bilaterala skyddsåtgärder i enlighet med villkoren och förfarandena i denna artikel.

3. Bilaterala skyddsåtgärder som riktas mot import från den andra parten får inte gå utöver vad som krävs för att avhjälpa sådana problem som avses i punkt 2 och som har uppstått som en följd av avtalets tillämpning. Skyddsåtgärderna ska normalt bestå i att man för den berörda produkten tills vidare inställer den höjning eller sänkning av förmåns-marginalerna som föreskrivs i avtalet, upp till en högsta gräns som motsvarar den bastullsats för produkten som avses i artikel 18.4 a och b och artikel 18.5. Det ska finnas tydliga bestämmelser om en stegvis avveckling av skyddsåtgärderna, som ska vara slutförd senast när deras giltighetstid, som inte får överstiga två år, löper ut. I särskilda undantagsfall får skyddsåtgärdernas giltighetstid förlängas med ytterligare högst två år.

Om en produkt tidigare varit föremål för en skyddsåtgärd får ingen ny bilateral skyddsåtgärd tillämpas på import av den produkten under lika lång tid som en sådan åtgärd tidigare har tillämpats, förutsatt att perioden av icke-tillämpning uppgår till minst två år räknat från den dag då den första åtgärden upphörde att gälla.

4. I de fall som avses i denna artikel ska gemenskapen eller Serbien, innan de vidtar åtgärder enligt artikeln eller snarast möjligt i de fall som omfattas av punkt 5 b, förse stabiliserings- och associeringsrådet med alla relevanta upplysningar som krävs för att grundligt undersöka situationen i syfte att nå en för båda parter godtagbar lösning.

5. För tillämpning av punkterna 1, 2, 3 och 4 gäller följande:

a) De svårigheter som en sådan situation som avses i denna artikel ger upphov till ska omedelbart hänskjutas till stabiliserings- och associeringsrådet för prövning, och detta får fatta nödvändiga beslut för att undanröja dem.

Om stabiliserings- och associeringsrådet eller den exporterande parten inte har fattat något beslut som undanröjer svårigheterna eller ingen annan tillfredsställande lösning har nåtts inom 30 dagar efter det att saken hänsköts till stabiliserings- och associeringsrådet, får den importerande parten vidta lämpliga åtgärder för att avhjälpa problemet i enlighet med denna artikel. Vid valet av skyddsåtgärder ska i första hand de åtgärder tillgripas som minst stör avtalets tillämpning. Skyddsåtgärder som tillämpas enligt artikel XIX i Gatt 1994 och enligt WTO-avtalet om skyddsåtgärder ska bevara nivån eller marginalen för de förmåner som beviljas enligt detta avtal.

b) När särskilda och kritiska omständigheter som kräver ett omedelbart ingripande medför att underrättelse eller prövning i förväg inte är möjlig, får den berörda parten i de situationer som avses i denna artikel genast tillämpa provisoriska åtgärder som är nödvändiga för att hantera situationen, och den ska då omedelbart underrätta den andra parten.

Skyddsåtgärderna ska omedelbart anmälas till stabiliserings- och associeringsrådet och bli föremål för regelbundet samråd där, särskilt i syfte att fastställa en tidsplan för deras avskaffande så snart som omständigheterna tillåter det.

6. Om gemenskapen eller Serbien gör import av produkter som kan ge upphov till sådana problem som avses i denna artikel till föremål för ett administrativt förfarande som syftar till att snabbt skaffa fram information om hur handelsflödet utvecklas, ska den underrätta den andra parten.

ARTIKEL 42

Bristklausul

1. Om iakttagandet av bestämmelserna i denna avdelning leder till

a) allvarlig brist eller risk för brist på livsmedel eller andra produkter som är väsentliga för den exporterande parten, eller

b) återexport till ett tredjeland av en produkt för vilken den exporterande parten tillämpar kvantitativa exportrestriktioner, exporttullar eller åtgärder eller avgifter med motsvarande verkan, och om de situationer som avses ovan medför eller sannolikt kommer att medföra allvarliga svårigheter för den exporterande parten, får den parten vidta lämpliga åtgärder på de villkor och enligt de förfaranden som fastställs i denna artikel.

2. Vid valet av åtgärder ska i första hand de åtgärder tillgripas som minst stör avtalets tillämpning. Åtgärderna får inte tillämpas på ett sätt som under samma omständigheter skulle utgöra ett medel för godtycklig eller omotiverad diskriminering eller skulle utgöra en förtäckt begränsning av handeln, och de ska avskaffas när omständigheterna inte längre motiverar dem.

3. Innan åtgärder vidtas enligt punkt 1, eller så snart som möjligt i de fall som omfattas av punkt 4, ska gemenskapen eller Serbien, beroende på vem som berörs, förse stabiliserings- och associeringsrådet med alla relevanta upplysningar, i syfte att nå en för båda parter godtagbar lösning. Parterna får i stabiliserings- och associeringsrådet komma överens om nödvändiga åtgärder för att undanröja svårigheterna. Om ingen överenskommelse har nåtts inom 30 dagar efter det att frågan hänsköts till stabiliserings- och associeringsrådet får den exporterande parten vidta åtgärder enligt denna artikel beträffande exporten av den berörda produkten.

4. När särskilda eller kritiska omständigheter som kräver ett omedelbart ingripande medför att underrättelse eller prövning i förväg inte är möjlig, får gemenskapen eller Serbien genast tillämpa försiktighetsåtgärder som är nödvändiga för att hantera situationen, och den ska då omedelbart underrätta den andra parten.

5. Åtgärder som vidtas enligt denna artikel ska omedelbart anmälas till stabiliserings- och associeringsrådet och bli föremål för regelbundet samråd där, särskilt i syfte att fastställa en tidsplan för deras avskaffande så snart som omständigheterna tillåter det.

ARTIKEL 43

Statliga monopol

Serbien ska gradvis anpassa eventuella statliga handelsmonopol så att det säkerställs att det tre år efter avtalets ikraftträdande inte förekommer någon diskriminering av medborgare i Europeiska unionens medlemsstater i förhållande till medborgare i Serbien vad gäller villkoren för köp och försäljning av varor.

ARTIKEL 44

Ursprungsregler

De ursprungsregler som ska gälla vid tillämpningen av detta avtal, om något annat inte föreskrivs i avtalet, fastställs i protokoll 3.

ARTIKEL 45

Tillåtna restriktioner

Detta avtal ska inte hindra sådana förbud mot eller restriktioner för import, export eller transitering av varor som grundas på hänsyn till allmän moral, allmän ordning eller allmän säkerhet eller intresset att skydda människors, djurs eller växters hälsa och liv, nationella skatter av konstnärligt, historiskt eller arkeologiskt värde eller immateriella, industriella och kommersiella rättigheter; det ska inte heller hindra regleringar för guld och silver. Förbuden eller restriktionerna får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan parterna.

ARTIKEL 46

Underlåtenhet att tillhandahålla administrativt samarbete

1. Parterna är överens om att administrativt samarbete är av största vikt för tillämpning och kontroll av den förmånsbehandling som beviljas enligt denna avdelning och understryker sin beslutsamhet att bekämpa oegent-

ligheter och bedrägeri i samband med tull och tullfrågor.

2. Om en part på grundval av objektiva uppgifter har fastställt en underlåtenhet att tillhandahålla administrativt samarbete eller en oegentlighet eller ett bedrägeri som omfattas av denna avdelning, får den tillfälligt avbryta förmånsbehandlingen av den eller de berörda produkterna i enlighet med denna artikel.

3. För tillämpning av denna artikel ska med underlåtenhet att tillhandahålla administrativt samarbete avses bl.a.

a) att skyldigheten att kontrollera den eller de berörda produkternas ursprungsstatus upprepade gånger åsidosätts,

b) att utförande av kontroll i efterhand av ursprungsintyg eller meddelande av kontrollresultaten upprepade gånger nekas eller otillbörligen fördröjs,

c) att tillstånd att, inom ramen för det administrativa samarbetet, på plats kontrollera äktheten av handlingar eller riktigheten av uppgifter som är av betydelse för att kunna bevilja den berörda förmånsbehandlingen upprepade gånger nekas eller otillbörligen fördröjs.

Vid tillämpning av denna artikel får det fastställas att oegentligheter eller bedrägeri föreligger bl.a. om varuimporten snabbt och utan tillfredsställande förklaring ökar så, att den överstiger den andra partens normala produktionsnivå och exportkapacitet och det finns objektiva upplysningar om oegentligheter eller bedrägeri i detta sammanhang.

4. För tillfälligt avbrytande av förmånsbehandlingen ska följande villkor gälla:

a) Den part som på grundval av objektiva uppgifter fastställt en underlåtenhet att tillhandahålla administrativt samarbete eller en oegentlighet eller ett bedrägeri ska utan otillbörligt dröjsmål anmäla detta till stabiliserings- och associeringskommittén tillsammans med de objektiva uppgifterna och, på grundval av alla relevanta upplysningar och objektiva fastställanden, inleda samråd i stabiliserings- och associeringskommittén i syfte att finna en för båda parter godtagbar lösning.

b) Om parterna har inlett sådant samråd i stabiliserings- och associeringskommittén men inte kunnat enas om en godtagbar lös-

ning inom tre månader efter anmälan, får den berörda parten tillfälligt avbryta förmånsbehandlingen av den eller de berörda produkterna. Åtgärden ska anmälas till stabiliserings- och associeringskommittén utan otillbörligt dröjsmål.

c) Ett tillfälligt avbrytande enligt denna artikel får inte gå utöver det minimum som krävs för att skydda den berörda partens ekonomiska intressen. Det får gälla under en period av högst sex månader, som dock får förlängas. Det tillfälliga avbrytandet ska omedelbart efter antagandet anmälas till stabiliserings- och associeringskommittén. Det ska bli föremål för regelbundet samråd i den kommittén, särskilt i syfte att få det upphävt så snart som förutsättningarna för dess tillämpning inte längre föreligger.

5. Samtidigt med anmälan till stabiliserings- och associeringskommittén enligt punkt 4 a i denna artikel ska den berörda parten offentliggöra ett meddelande till importörer i sin officiella tidning. Där ska det anges att en underlåtenhet att tillhandahålla administrativt samarbete eller en oegentlighet eller ett bedrägeri har fastställts för den berörda produkten på grundval av objektiva uppgifter.

ARTIKEL 47

Om de behöriga myndigheterna gör ett misstag vid sin hantering av exportförmånsordningen, särskilt vid tillämpningen av protokoll 3 till avtalet, och misstaget får konsekvenser när det gäller importtullar, får den part som drabbas av dessa konsekvenser begära att stabiliserings- och associeringsrådet undersöker möjligheterna att vidta lämpliga åtgärder för att råda bot på situationen.

ARTIKEL 48

Tillämpningen av detta avtal ska inte påverka gemenskapsrättens tillämpning av bestämmelserna i gemenskapsrätten på Kanaieöarna.

AVDELNING V

ARBETSTAGARES RÖRLIGHET, ETABLERING, TILL HANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER, KAPITALRÖRELSER

KAPITEL I

ARBETSTAGARES RÖRLIGHET

ARTIKEL 49

1. Om inte annat följer av de villkor och förfaringssätt som gäller i de enskilda medlemsstaterna ska

a) den behandling när det gäller arbetsvillkor, lön och avskedande som ges arbetstagare som är medborgare i Serbien och lagligen anställda på en medlemsstats territorium vara fri från all diskriminering på grund av nationalitet i jämförelse med den medlemsstatens egna medborgare,

b) lagligen bosatta makar och barn till arbetstagare som är lagligen anställda på en medlemsstats territorium ha tillträde till den medlemsstatens arbetsmarknad under den tid arbetstagaren har arbetstillstånd; detta gäller dock inte makar och barn till säsongarbetare och arbetstagare som omfattas av bilaterala avtal enligt artikel 50, såvida något annat inte fastställs i dessa avtal.

2. Om inte annat följer av de villkor och förfaringssätt som gäller i Serbien, ska Serbien ge arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och lagligen anställda på landets territorium samt deras makar och barn som är lagligen bosatta i landet den behandling som anges i punkt 1.

ARTIKEL 50

1. Med beaktande av arbetsmarknadssituationen i medlemsstaterna och om inte annat följer av deras lagstiftning och gällande regler om arbetstagares rörlighet

a) bör de möjligheter till anställning för serbiska arbetstagare som medlemsstater erbjuder enligt bilaterala avtal bevaras och om möjligt förbättras,

b) ska övriga medlemsstater undersöka möjligheten att ingå liknande avtal.

2. Efter tre år ska stabiliserings- och associeringsrådet undersöka möjligheterna att bevilja andra förbättringar, bland annat när det gäller tillgång till yrkesutbildning, i enlighet med gällande regler och förfaringsätt i medlemsstaterna och med beaktande av arbetsmarknadssituationen i medlemsstaterna och i gemenskapen.

ARTIKEL 51

1. Det ska fastställas bestämmelser om samordning av de sociala trygghetssystemen för arbetstagare som är medborgare i Serbien och lagligen anställda på en medlemsstats territorium, liksom för deras familjemedlemmar som är lagligen bosatta där. Genom ett beslut av stabiliserings- och associeringsrådet, som inte ska påverka eventuella rättigheter eller förpliktelser enligt bilaterala avtal som föreskriver en mer gynnsam behandling, ska därför följande bestämmelser införas:

a) Alla perioder under vilka sådana arbetstagare har varit försäkrade, anställda eller bosatta i olika medlemsstater ska läggas samman med avseende på pensioner och livräntor som utbetalas på grund av ålderdom, invaliditet och dödsfall samt med avseende på sjukvård för sådana arbetstagare och sådana familjemedlemmar.

b) Alla pensioner och livräntor som utbetalas på grund av ålderdom, dödsfall, arbetsolycka eller yrkessjukdom eller invaliditet till följd av dessa, med undantag för icke avgiftsfinsierade förmåner, ska kunna överföras fritt till den ersättningsnivå som tillämpas enligt lagstiftningen i gäldenärsmedlemsstaten eller gäldenärsmedlemsstaterna.

c) De berörda arbetstagarna ska få familjebidrag för sina familjemedlemmar enligt definitionen ovan.

2. Serbien ska ge arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat och lagligen anställda på dess territorium samt deras familjemedlemmar som är lagligen bosatta där en liknande behandling som den som anges i punkt 1 b och c.

KAPITEL II

ETABLERING

ARTIKEL 52

Definitioner

I detta avtal gäller följande definitioner:

a) *gemenskapsbolag* respektive *serbiskt bolag*: ett bolag som har bildats i överensstämmelse med en medlemsstats respektive Serbiens lagstiftning och som har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet på gemenskapens respektive Serbiens territorium. Om emellertid ett bolag som har bildats i överensstämmelse med en medlemsstats respektive Serbiens lagstiftning endast har sitt säte på gemenskapens respektive Serbiens territorium, ska bolaget anses vara ett gemenskapsbolag respektive ett serbiskt bolag om dess verksamhet har faktisk och fortlöpande anknytning till ekonomin i någon av medlemsstaterna respektive Serbien.

b) *dotterbolag* till ett bolag: ett bolag som faktiskt kontrolleras av ett annat bolag.

c) *filial* till ett bolag: en ett driftsställe är en juridisk person och som ger intryck av att vara permanent, t.ex. i form av ett moderbolags utvidgning av verksamheten, har en administration och är så utrustad att den kan föra affärsförhandlingar med tredje part så att denna part, trots att den vet att det vid behov kommer att finnas ett rättsligt band med moderbolaget, vars huvudkontor ligger utomlands, inte behöver ha direkta kontakter med moderbolaget utan kan göra affärer vid det driftsställe som utgör utvidgningen av verksamheten.

d) *etablering*:

i) För medborgare, rätten att starta förvärvsverksamhet som egenföretagare och att etablera företag, särskilt bolag, som de faktiskt kontrollerar. Medborgares verksamhet som egenföretagare eller affärsverksamhet ska inte omfatta sökande eller tagande av anställning på en annan parts arbetsmarknad eller ge rätt till tillträde till en annan parts arbetsmarknad. Bestämmelserna i detta kapitel gäller inte för personer som inte uteslutande är egenföretagare.

ii) För gemenskapsbolag och serbiska bolag, rätten att starta förvärvsverksamhet genom att etablera dotterbolag och filialer i Serbien respektive gemenskapen;

e) *verksamhet*: utövandet av förvärvsverksamhet.

f) *förvärvsverksamhet*: inkluderar i princip verksamhet inom industri, handel och hantverk och inom de fria yrkena.

g) *medborgare i gemenskapen respektive medborgare i Serbien*: en fysisk person som är medborgare i en medlemsstat eller i Serbien.

När det gäller internationell sjötransport, inbegripet kombinerad transport med en sjöetapp, ska bestämmelserna i detta kapitel och kapitel III även tillämpas på gemenskapsmedborgare eller medborgare i Serbien som är etablerade utanför gemenskapen respektive Serbien samt på rederier som är etablerade utanför gemenskapen eller Serbien men som kontrolleras av gemenskapsmedborgare eller medborgare i Serbien, om deras fartyg är registrerade i den medlemsstaten respektive i Serbien i överensstämmelse med deras respektive lagstiftning.

h) *finansiella tjänster*: sådan verksamhet som beskrivs i bilaga VI. Stabiliserings- och associeringsrådet får utvidga och ändra tillämpningsområdet för den bilagan.

ARTIKEL 53

1. Serbien ska underlätta för gemenskapsbolag och medborgare i gemenskapen att upprätta verksamhet på dess territorium. Från och med den dag då avtalet träder i kraft ska Serbien i det syftet

a) när det gäller etablering av gemenskapsbolag, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som Serbien ger sina egna bolag eller bolag från tredjeländer, beroende på vilken som är mest gynnsam, och

b) när det gäller verksamheten i dotterbolag och filialer till gemenskapsbolag etablerade i Serbien, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som Serbien ger sina egna bolag och filialer eller dotterbolag och filialer till bolag från tredjeländer, beroende på vilken som är mest gynnsam.

2. Från och med den dag då avtalet träder i kraft ska gemenskapen och dess medlemsstater

a) när det gäller etablering av serbiska bolag, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medlemsstaterna ger sina egna bolag eller bolag från tredjeländer, beroende på vilken som är mest gynnsam, och

b) när det gäller verksamheten i dotterbolag och filialer till serbiska bolag etablerade på deras territorium, bevilja en behandling som inte är mindre gynnsam än den som medlemsstaterna ger sina egna bolag och filialer eller dotterbolag och filialer till bolag från tredjeländer som är etablerade på deras territorium, beroende på vilken som är mest gynnsam.

3. Parterna får inte införa några nya regler eller åtgärder som innebär att bolag från den andra parten diskrimineras i förhållande till deras egna bolag vid etablering på dess territorium och, efter etableringen, med avseende på verksamheten.

4. Fyra år efter den dag då avtalet träder i kraft ska stabiliserings- och associeringsrådet fastställa närmare villkor för att utvidga bestämmelserna ovan till att också gälla etablering av medborgare från gemenskapen respektive Serbien i syfte att starta förvärvsverksamhet som egenföretagare.

5. Trots vad som sägs i denna artikel ska

a) dotterbolag och filialer till gemenskapsbolag från och med den dag då avtalet träder i kraft ha rätt att bruka och hyra fast egendom i Serbien,

b) dotterbolag till gemenskapsbolag från och med den dag då avtalet träder i kraft ha samma rätt som serbiska bolag att förvärva och att utnyttja äganderätt till fast egendom och samma rättigheter som serbiska bolag i fråga om kollektiva nyttigheter eller nyttigheter av gemensamt intresse, om dessa rättigheter är nödvändiga för att utöva den förvärvsverksamhet för vilka de har etablerats,

c) stabiliserings- och associeringskommittén fyra år efter den dag då avtalet träder i kraft undersöka möjligheten att utvidga de rättigheter som nämns i punkt b så att de även omfattar filialer till gemenskapsbolag.

ARTIKEL 54

1. Om inte annat följer av artikel 56 får parterna reglera etablering och verksamhet för bolag och medborgare på sitt territorium i den mån som regleringen inte diskriminerar den andra partens bolag och medborgare i förhållande till partens egna bolag och medborgare; detta ska dock inte gälla för finansiella tjänster enligt bilaga IV.

2. För finansiella tjänster ska en part, utan hinder av andra bestämmelser i detta avtal, inte vara förhindrad att vidta åtgärder av försiktighetsskäl, t.ex. åtgärder för att skydda investerare, insättare, försäkringstagare eller personer vars egendom förvaltas av en tillhandahållare av finansiella tjänster eller för att säkra det finansiella systemets integritet och stabilitet. Åtgärderna får inte användas som ett sätt att undgå partens skyldigheter enligt avtalet.

3. Inget i detta avtal ska tolkas som en skyldighet för en part att lämna ut information om enskilda kunders affärer och konton eller sådan förtrolig information eller information rörande egendomsförhållanden som innehas av offentliga organ.

ARTIKEL 55

1. Detta kapitel ska inte tillämpas på lufttransporttjänster, transporttjänster på inre vattenvägar och sjötransporttjänster genom cabotage, om inte annat föreskrivs i det multilaterala avtalet om upprättandet av ett gemensamt europeiskt luftrum¹ (nedan kallat "ECAA").

2. Stabiliserings- och associeringsrådet får lämna rekommendationer i syfte att förbättra

¹ Multilateralt avtal mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, Republiken Albanien, Bosnien och Hercegovina, Republiken Bulgarien, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Republiken Island, Republiken Kroatien, Republiken Montenegro, Konungariket Norge, Rumänien, Republiken Serbien och Förenta nationernas övergångsförvaltning i Kosovo om inrättandet av ett gemensamt europeiskt luftrum (EUT L 285, 16.10.2006, s. 3).

möjligheterna till etablering och verksamhet på de områden som avses i punkt 1.

ARTIKEL 56

1. Artiklarna 53 och 54 utesluter inte att en part tillämpar särskilda regler för etablering och verksamhet på sitt territorium för filialer till bolag från den andra parten som inte inrättats på den första partens territorium, om reglerna är berättigade med hänsyn till rättsliga eller tekniska skillnader mellan sådana filialer och filialer till bolag som inrättats på partens territorium eller, när det gäller finansiella tjänster, av försiktighetsskäl.

2. Skillnaden i behandling får inte gå utöver vad som är nödvändigt till följd av sådana rättsliga eller tekniska skillnader eller, när det gäller finansiella tjänster, av försiktighetsskäl.

ARTIKEL 57

För att underlätta för medborgare i gemenskapen och medborgare i Serbien att starta och utöva reglerad yrkesverksamhet i Serbien respektive gemenskapen ska stabiliserings- och associeringsrådet undersöka vilka åtgärder som är nödvändiga för ett ömsesidigt erkännande av kvalifikationer. Stabiliserings- och associeringsrådet får vidta alla nödvändiga åtgärder i detta syfte.

ARTIKEL 58

1. Gemenskapsbolag som är etablerade på Serbiens territorium och serbiska bolag som är etablerade i gemenskapen ska ha rätt att, i enlighet med lagstiftningen i etableringslandet, på Republiken Serbiens respektive gemenskapens territorium, anställa eller låta sina dotterbolag eller filialer anställa personer som är medborgare i medlemsstaterna respektive medborgare i Serbien, förutsatt att dessa personer utgör nyckelpersonal enligt punkt 2 och är anställda endast av bolagen, dotterbolagen eller filialerna. Uppehålls- och arbetstillståndet för dessa anställda får endast omfatta tiden för anställningen.

2. Som anställda i nyckelställning i ovan nämnda bolag, nedan kallade "organisationer", betraktas anställda som förflyttas internt

enligt definitionen i led c inom nedan angivna kategorier, under förutsättning att organisationen är en juridisk person och att de berörda personerna har varit anställda av organisationen eller delägare i den (på annat sätt än som majoritetsaktieägare) i minst ett år omedelbart innan de förflyttades

a) Personer i ledande ställning i en organisation, som i första hand leder etableringens administration och som står under allmänt överinseende av och får instruktioner från i främsta rummet styrelsen eller bolagets aktieägare eller motsvarande; hit hör personer som

i) leder etableringen eller en avdelning eller underavdelning av den,

ii) övervakar och kontrollerar det arbete som utförs av annan tillsyns- eller ledningspersonal eller personal med särskilda färdigheter,

iii) har behörighet att personligen anställa och avskeda eller tillstyrka anställning, avskedande och andra personalåtgärder.

b) Personer som är anställda i en organisation och som har ovanliga kunskaper som är väsentliga för etableringens funktion, forskningsutrustning, teknik eller administration. Vid sidan av kunskaper som är specifika för etableringen får man vid bedömningen av dessa kunskaper också beakta en hög kvalifikationsnivå för en typ av arbete eller bransch som kräver särskilt tekniskt kunnande, inbegripet en officiellt godkänd yrkestillhörighet.

c) Med anställda som förflyttas internt avses fysiska personer som arbetar i en organisation på en parts territorium och som tillfälligt förflyttas i samband med förvärvsverksamhet på den andra partens territorium; organisationen måste ha sin huvudsakliga verksamhetsort på en av parternas territorium och förflyttningen måste ske till en etablering (filial, dotterbolag) som hör till organisationen och som aktivt bedriver liknande förvärvsverksamhet på den andra partens territorium.

3. Medborgare i Serbien respektive i gemenskapen ska tillåtas resa in i och tillfälligt uppehålla sig på gemenskapens respektive Serbiens territorium när dessa bolagsföreträdare är personer i överordnad ställning enligt punkt 2 a i ett bolag och ansvarar för att i en medlemsstat etablera ett dotterbolag eller en filial till ett serbiskt bolag eller för att i Ser-

bien etablera ett dotterbolag eller en filial till ett gemenskapsbolag, om

a) dessa företrädare inte arbetar med direktförsäljning eller tillhandahållande av tjänster och inte får någon ersättning från en källa i etableringsvärdlandet, och

b) bolaget har sin huvudsakliga verksamhetsort utanför gemenskapen respektive Serbien och inte har några andra företrädare, kontor, filialer eller dotterbolag i den medlemsstaten respektive i Serbien.

KAPITEL III

TILLHANDAHÅLLANDE AV TJÄNSTER

ARTIKEL 59

1. Gemenskapen och Serbien förbinder sig att i enlighet med bestämmelserna nedan vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis tillåta tillhandahållande av tjänster av bolag eller medborgare i gemenskapen eller i Serbien som är etablerade i en annan part än den där den person för vilken tjänsterna är avsedda är etablerad.

2. I takt med den liberaliseringsprocess som anges i punkt 1 ska parterna tillåta tillfällig rörlighet för de fysiska personer som tillhandahåller tjänsten i fråga eller är anställda av tillhandahållaren av tjänsten såsom anställda i nyckelställning enligt definitionen i artikel 58, inbegripet fysiska personer som är företrädare för ett bolag eller en medborgare i gemenskapen eller i Serbien och som ansöker om tillfälligt inresetillstånd för att förhandla om försäljning av tjänster eller ingå avtal om försäljning av tjänster för tjänstetillhandahållarens räkning, förutsatt att dessa företrädare inte kommer att arbeta med direktförsäljning till allmänheten eller med att själva tillhandahålla tjänsterna.

3. Efter fyra år ska stabiliserings- och associeringsrådet vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis genomföra punkt 1. Parternas framsteg i tillnärmningen av lagstiftningen ska då beaktas.

ARTIKEL 60

1. Parterna får inte vidta några åtgärder som betydligt begränsar villkoren för tillhandahållande av tjänster av bolag eller medborgare i gemenskapen eller i Serbien som är etablerade i en annan part än den där den person för vilken tjänsterna är avsedda är etablerad, i jämförelse med den situation som rådde dagen före den dag då detta avtal träder i kraft.

2. Om någon av parterna anser att åtgärder som införts av den andra parten efter avtalets ikraftträdande leder till en situation som betydligt begränsar tillhandahållandet av tjänster i jämförelse med den situation som rådde den dag då detta avtal träder i kraft, får den begära samråd med den andra parten.

ARTIKEL 61

För tillhandahållande av transporttjänster mellan gemenskapen och Serbien ska följande gälla:

1. När det gäller landtransport ska förhållandet mellan parterna regleras av protokoll 4, vars syfte särskilt är att sörja för en oinskränkt transittrafik på väg genom Serbien och hela gemenskapen, en effektiv tillämpning av principen om icke-diskriminering och en gradvis harmonisering av Serbiens lagstiftning på transportområdet med gemenskapens lagstiftning.

2. För internationell sjötransport åtar sig parterna att effektivt tillämpa principen om obegränsat tillträde, på kommersiella grunder, till den internationella marknaden för sjötransport och till internationell sjöfart och att respektera internationella och europeiska skyldigheter i fråga om sjösäkerhet, sjöfartsskydd och miljönormer.

Parterna bekräftar sin uppslutning kring principen om fri konkurrens som en väsentlig faktor i internationell sjötransport.

3. Vid tillämpning av principerna i punkt 2

a) får parterna inte införa lastfördelningsbestämmelser i framtida bilaterala avtal med tredjeländer,

b) ska parterna den dag då detta avtal träder i kraft avskaffa alla ensidiga åtgärder och administrativa, tekniska och andra hinder som skulle kunna få en restriktiv eller dis-

kriminierande verkan på det fria tillhandahållandet av tjänster inom internationell sjötransport,

c) ska varje part, bland annat när det gäller tillträde till hamnar som är öppna för internationell handel och utnyttjande av infrastruktur och andra sjöfartstjänster i hamnarna samt därtill knutna avgifter och i fråga om tullfaciliteter och tilldelning av hamnplatser och faciliteter för lastning och lossning, bevilja fartyg som drivs av medborgare eller bolag hos den andra parten en behandling som inte är mindre gynnsam än den som beviljas partens egna fartyg.

4. I syfte att sörja för en samordnad utveckling och en gradvis liberalisering av transport mellan parterna, anpassad till deras ömsesidiga handelsbehov, ska parterna reglera villkoren för ömsesidigt marknadstillträde inom lufttransport genom ECAA.

5. Innan ECAA ingås får parterna inte vidta några åtgärder som är mer restriktiva eller diskriminerande än de som gäller före den dag då det här avtalet träder i kraft.

6. Serbien ska anpassa sin lagstiftning, inklusive administrativa, tekniska och andra föreskrifter, till den som gäller i gemenskapen för luft-, sjö-, och landtransport och transport på inre vattenväg, i den mån detta gagnar liberaliseringen och ett ömsesidigt tillträde till parternas marknader samt underlättar passagerar- och godstrafiken.

7. I takt med de gemensamma framstegen mot målen i detta kapitel ska stabiliserings- och associeringsrådet undersöka möjligheterna att skapa de nödvändiga förutsättningarna för ökad frihet att tillhandahålla tjänster inom lufttransport, landtransport och transport på inre vattenväg.

KAPITEL IV

LÖPANDE BETALNINGAR OCH KAPITALRÖRELSE

ARTIKEL 62

Parterna åtar sig att i fritt konvertibel valuta tillåta alla betalningar och överföringar på betalningsbalansens bytesbalans mellan gemenskapen och Serbien, i enlighet med arti-

kel VIII i stadgan för Internationella valuta-fonden.

ARTIKEL 63

1. När det gäller transaktioner på betalningsbalansens kapitalbalans och finansiella balans ska parterna från och med den dag då avtalet träder i kraft garantera fri rörlighet för kapital i samband med direktinvesteringar i bolag som bildats enligt värdlandets lagstiftning och investeringar som görs i enlighet med kapitel II i avdelning V samt i samband med omvandling till likvida medel eller repatriering av sådana investeringar och eventuell vinst därav.

2. När det gäller transaktioner på betalningsbalansens kapitalbalans och finansiella balans ska parterna från och med den dag då avtalet träder i kraft garantera fri rörlighet för kapital i samband med krediter vid affärstransaktioner eller tillhandahållande av tjänster där någon som är bosatt på en parts territorium deltar samt i samband med finansiella lån och krediter med en löptid på mer än ett år.

3. Från och med den dag då avtalet träder i kraft ska Serbien, genom en fullständig och ändamålsenlig tillämpning av sina befintliga förfaranden, tillåta medborgare i Europeiska unionens medlemsstater att förvärva fast egendom i Serbien. Under de fyra år som följer på avtalets ikraftträdande ska Serbien gradvis anpassa sin lagstiftning om rätten för medborgare i Europeiska unionens medlemsstater att förvärva fast egendom i Serbien i syfte att säkerställa att de beviljas samma behandling som landets egna medborgare.

4. Gemenskapen och Serbien ska se till att det från och med fyra år efter avtalets ikraftträdande råder fri rörlighet för kapital i samband med portföljinvesteringar samt finansiella lån och krediter med en löptid på mindre än ett år.

5. Parterna får inte införa några nya restriktioner för kapitalrörelser och löpande betalningar mellan personer som är bosatta i gemenskapen respektive Serbien, och de får inte göra gällande regler mer restriktiva; denna bestämmelse ska inte påverka tillämpningen av punkt 1.

6. Om kapitalrörelser mellan gemenskapen och Serbien under exceptionella omständigheter orsakar eller riskerar att orsaka allvarliga svårigheter för bedrivandet av valuta- eller penningpolitiken i gemenskapen eller Serbien, får gemenskapen respektive Serbien vidta skyddsåtgärder under högst sex månader med avseende på kapitalrörelser mellan gemenskapen och Serbien, förutsatt att åtgärderna är absolut nödvändiga; denna bestämmelse ska inte påverka tillämpningen av artikel 62 eller den här artikeln.

7. Inget i bestämmelserna ovan ska tolkas så, att de hindrar parternas ekonomiska aktörer från att omfattas av en mer gynnsam behandling som eventuellt föreskrivs i gällande bilaterala eller multilaterala avtal som inbegriper parterna i det här avtalet.

8. Parterna ska samråda i syfte att underlätta kapitalrörelser mellan gemenskapen och Serbien och på sätt främja avtalets mål.

ARTIKEL 64

1. Under de fyra första åren efter den dag då avtalet träder i kraft ska gemenskapen och Serbien vidta åtgärder för att skapa de nödvändiga förutsättningarna för en gradvis utvidgad tillämpning av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital.

2. Vid utgången av det fjärde året efter den dag då avtalet träder i kraft ska stabiliserings- och associeringsrådet fastställa närmare villkor för en fullständig tillämpning i Serbien av gemenskapens regler om fri rörlighet för kapital.

KAPITEL V

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 65

1. Bestämmelserna i denna avdelning ska tillämpas med förbehåll för begränsningar som är motiverade med hänsyn till allmän ordning, säkerhet och hälsa.

2. De ska inte gälla för verksamhet på någongendera partens territorium som, ens tillfälligt, har anknytning till myndighetsutövning.

ARTIKEL 66

Vid tillämpning av denna avdelning ska inget i detta avtal hindra parterna från att tillämpa sina egna lagar och andra författningar om inresa och vistelse, anställning, arbetsvillkor, fysiska personers etablering samt tillhandahållande av tjänster, särskilt när det gäller beviljande, förlängning eller avslag på ansökan om uppehållstillstånd, förutsatt att de inte tillämpar dem på ett sådant sätt att fördelarna för någon av parterna enligt någon av avtalets bestämmelser upphävs eller begränsas. Denna bestämmelse ska inte påverka tillämpningen av artikel 65.

ARTIKEL 67

Bestämmelserna i denna avdelning ska också gälla för bolag som kontrolleras och uteslutande ägs gemensamt av serbiska bolag eller medborgare i Serbien och gemenskapsbolag eller medborgare i gemenskapen.

ARTIKEL 68

1. Den behandling som mest gynnad nation som ges i enlighet med denna avdelning ska inte gälla i fråga om skatteförmåner som parterna beviljar eller i framtiden kommer att bevilja på grundval av avtal för att undvika dubbelbeskattning eller andra skattearrangemang.

2. Ingen bestämmelse i denna avdelning ska tolkas så, att den hindrar parterna från att anta eller genomföra åtgärder som syftar till att förhindra skatteundandragande eller skatteflykt enligt skattebestämmelser i avtal för att undvika dubbelbeskattning, andra skattearrangemang eller nationell skattelagstiftning.

3. Ingen bestämmelse i denna avdelning ska tolkas så, att den hindrar medlemsstaterna eller Serbien från att vid tillämpning av de relevanta bestämmelserna i sin skattelagstiftning skilja mellan skattebetalare som inte befinner sig i identiska situationer, särskilt i fråga om bosättningsort.

ARTIKEL 69

1. Parterna ska där så är möjligt bemöda sig om undvika att införa restriktiva åtgärder, härunder åtgärder som rör import, för betalningsbalanssyften. En part som inför sådana åtgärder ska snarast möjligast lägga fram en tidsplan för deras upphävande för den andra parten.

2. Om en eller flera medlemsstater eller Serbien har eller står inför en överhängande risk för allvarliga betalningsbalanssvårigheter får gemenskapen eller Serbien, beroende på vem som berörs, vidta restriktiva åtgärder i enlighet med villkoren i WTO-avtalet, även åtgärder som rör import; åtgärderna ska vara tidsbegränsade och får inte gå utöver vad som är absolut nödvändigt för att komma till rätta med betalningsbalanssituationen. Gemenskapen eller Serbien, beroende på vem som berörs, ska omedelbart underrätta den andra parten om åtgärderna.

3. Restriktiva åtgärder får inte tillämpas på överföringar i samband med investeringar, särskilt inte på repatriering av investerade eller återinvesterade belopp eller någon form av avkastning på dessa.

ARTIKEL 70

Bestämmelserna i denna avdelning ska gradvis anpassas, särskilt mot bakgrund av krav som uppkommer genom artikel V i Gats.

ARTIKEL 71

Detta avtal ska inte hindra någon av parterna från att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra att dess åtgärder beträffande tredjeländers tillträde till dess marknad kringgås med hjälp av avtalets bestämmelser.

AVDELNING VI

**TILLNÄRMNING AV LAGSTIFTNING,
KONTROLL AV LAGSTIFTNINGENS
EFTERLEVNAD SAMT
KONKURRENSBESTÄMMELSER**

ARTIKEL 72

1. Parterna erkänner betydelsen av att Serbiens lagstiftning närmas till gemenskapens och genomförs effektivt. Serbien ska bemöda sig om att se till att dess nuvarande och framtida lagstiftning gradvis blir förenlig med gemenskapens regelverk. Serbien ska se till att dess nuvarande och framtida lagstiftning tillämpas korrekt och att efterlevnaden övervakas.

2. Tillnärmningen ska inledas den dag då detta avtal undertecknas och gradvis byggas ut så att den senast vid utgången av övergångsperioden enligt artikel 8 omfattar alla de delar av gemenskapens regelverk som avses i avtalet.

3. Tillnärmningen kommer i det första skedet framför allt att inriktas på centrala delar av gemenskapens regelverk för den inre marknaden, på området rättvisa, frihet och säkerhet och på handelsrelaterade områden. I ett senare skede ska tillnärmningen inriktas på återstående delar av regelverket. Tillnärmningen ska genomföras på grundval av ett program som ska överenskommas mellan Europeiska kommissionen och Serbien.

4. Serbien ska också, i samförstånd med Europeiska kommissionen, fastställa närmare villkor för övervakning av tillnärmningen och av de åtgärder för kontroll av lagstiftningens efterlevnad som ska vidtas.

ARTIKEL 73

*Konkurrensbestämmelser och andra
ekonomiska bestämmelser*

1. Följande är oförenligt med avtalets korrekta tillämpning, i den mån det kan påverka handeln mellan gemenskapen och Serbien:

i) Alla avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden mellan företag som har till syfte eller

resultat att hindra, begränsa eller snedvrider konkurrensen.

ii) Ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning på gemenskapens eller Serbiens territorium som helhet eller inom en väsentlig del av detta.

iii) Allt statligt stöd som snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen genom att gynna vissa företag eller vissa produkter.

2. Förfaranden som strider mot denna artikel ska bedömas enligt de kriterier som följer av tillämpningen av gemenskapens konkurrensbestämmelser, i synnerhet artiklarna 81, 82, 86 och 87 i EG-fördraget och de rättsakter för tolkning av dessa bestämmelser som antagits av gemenskapsinstitutionerna.

3. Parterna ska sörja för att ett operativt oberoende myndighet får befogenhet att till fullo tillämpa punkt 1 i och 1 ii i fråga om privata och offentliga företag och företag som beviljats särskilda rättigheter.

4. Inom ett år från den dag då avtalet träder i kraft ska Serbien inrätta en operativt oberoende myndighet med befogenhet att till fullo tillämpa punkt 1 iii. Myndigheten ska bland annat ha befogenhet att tillåta statliga stödssystem och enskilda fall av stöd i överensstämmelse med punkt 2 och att beordra att statligt stöd som beviljats olagligen återkrävs.

5. Gemenskapen, å ena sidan, och Serbien, å andra sidan, ska sörja för öppenhet på området om statligt stöd, bland annat genom att årligen lämna den andra parten en rapport eller liknande som följer den metod och det upplägg som används i gemenskapens översikt avseende statligt stöd. Om den ena parten begär det ska den andra parten lämna upplysningar om bestämda enskilda fall av offentligt stöd.

6. Serbien ska upprätta en heltäckande förteckning över stödordningar som införts före inrättandet av den myndighet som avses i punkt 4 och ska anpassa dessa stödordningar till de kriterier som avses i punkt 2 inom fyra år från den dag då avtalet träder i kraft.

7. a) För tillämpning av punkt 1 iii är parterna överens om att offentligt stöd som beviljas av Serbien under de första fem åren efter den dag då avtalet träder i kraft ska bedömas med beaktande av att Serbien ska betraktas som ett område som är jämförbart

med de områden i gemenskapen som nämns i artikel 87.3 a i EG-fördraget.

b) Inom fyra år från den dag då avtalet träder i kraft ska Serbiens uppgifter till Europeiska kommissionen om landets BNP per capita vara harmoniserade på NUTS II nivå. Den myndighet som avses i punkt 4 och Europeiska kommissionen ska därefter tillsammans bedöma om regionerna i Serbien är stödberechtigade och vilken maximal stödnivå som får tillämpas i dem för att sedan upprätta en regionalstödsplan på grundval av gemenskapens riktlinjer.

8. Regler för eventuellt statligt stöd till stålindustrin fastställs i protokoll 5. Där slås bland annat fast vad som ska iakttas om stålindustrin beviljas omstrukturingsstöd. Det understryks att stödet måste vara av undantagskaraktär, tidsbegränsat och förenat med kapacitetsminskningar som är baserade på genomförbarhetsprogram.

9. För de produkter som avses i avdelning IV kapitel II

a) ska punkt 1 iii inte gälla,

b) ska förfaranden som strider mot punkt 1 i prövas enligt de kriterier som gemenskapen fastställt på grundval av artiklarna 36 och 37 i EG-fördraget och särskilda gemenskapsrättsakter som antagits på grundval av de artiklarna.

10. Om någon av parterna finner att ett bestämt förfarande är oförenligt med punkt 1, får den vidta lämpliga åtgärder efter samråd inom stabiliserings- och associeringsrådet eller efter 30 arbetsdagar räknat från den dag då frågan hänsköts för samråd. Denna artikel ska på inget sätt förhindra eller påverka antagandet av antidumpnings- eller utjämningsåtgärder från gemenskapens eller Serbiens sida i enlighet med Gatt 1994 eller WTO-avtalet om subventioner och utjämningsåtgärder och parternas egen motsvarande lagstiftning.

ARTIKEL 74

Offentliga företag

Senast vid utgången av det tredje året efter den dag då avtalet träder i kraft ska Serbien tillämpa principerna i EG-fördraget, särskilt artikel 86, på offentliga företag och företag

som beviljats särskilda eller exklusiva rättigheter.

De särskilda rättigheterna för offentliga företag får under övergångsperioden inte innefatta möjligheten att införa kvantitativa begränsningar eller åtgärder med motsvarande verkan för import från gemenskapen till Serbien.

ARTIKEL 75

Immateriella, industriella och kommersiella rättigheter

1. I enlighet med denna artikel och bilaga VII bekräftar parterna den vikt de fäster vid att sörja för ett tillräckligt och effektivt skydd för och tillräckliga och effektiva medel för att hävda immateriella, industriella och kommersiella rättigheter.

2. När det gäller erkännande och skydd av immateriella, industriella och kommersiella rättigheter ska parterna från och med den dag då avtalet träder i kraft bevilja företag och medborgare från den andra parten en behandling som inte är mindre förmånlig än den som de beviljar tredjeländer enligt bilaterala avtal.

3. Serbien ska vidta nödvändiga åtgärder för att senast fem år efter den dag då avtalet träder i kraft garantera en skyddsnivå för immateriella, industriella och kommersiella rättigheter som motsvarar den som gäller i gemenskapen; detta ska också innefatta effektiva medel för att hävda sådana rättigheter.

4. Serbien förbinder sig att inom den tid som anges i punkt 3 ovan ansluta sig till de multilaterala konventioner om immateriella, industriella och kommersiella rättigheter som nämns i bilaga VII.

Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta att ålägga Serbien att ansluta sig till specifika multilaterala konventioner på detta område.

5. Om det uppstår problem på området immateriella, industriella och kommersiella rättigheter som påverkar handelsvillkoren ska dessa problem, på begäran av endera parten, skyndsamt hänskjutas till stabiliserings- och associeringsrådet i syfte att nå en för båda parter tillfredsställande lösning.

ARTIKEL 76

Offentlig upphandling

1. Gemenskapen och Serbien anser det vara ett eftersträvaransvärt mål att öppna tilldelningen av offentliga upphandlingskontrakt på icke-diskriminerande och ömsesidig grundval och särskilt i enlighet med WTO:s regler.

2. Från och med den dag då avtalet träder i kraft ska serbiska bolag, oavsett om de är etablerade i gemenskapen eller inte, ges tillträde till upphandlingsförfaranden i gemenskapen enligt gemenskapens upphandlingsregler på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som gäller för gemenskapsbolag.

Bestämmelserna ovan ska också gälla för kontrakt inom sektorn för allmännyttiga tjänster när Serbiens regering har antagit lagstiftning för att införa gemenskapens regler på det området. Gemenskapen ska regelbundet undersöka om Serbien faktiskt har infört sådan lagstiftning.

3. Från och med den dag då avtalet träder i kraft ska gemenskapsbolag som är etablerade i Serbien enligt bestämmelserna i avdelning V kapitel II ges tillträde till upphandlingsförfaranden i Serbien på villkor som inte är mindre gynnsamma än de villkor som gäller för serbiska bolag.

4. Senast fem år efter den dag då avtalet träder i kraft ska gemenskapsbolag som inte är etablerade i Serbien ges tillträde till upphandlingsförfaranden i Serbien i enlighet med den serbiska lagen om offentlig upphandling och på villkor som inte är mindre gynnsamma än de som gäller för serbiska bolag.

När avtalet träder i kraft ska Serbien konvertera eventuella förmåner för inhemska ekonomiska enheter till pridförmåner och inom fem år gradvis minska dessa förmåner i enlighet med följande tidsplan:

– Förmånerna får vara högst 15 % vid utgången av det andra året efter det att detta avtal har trätt i kraft.

– Förmånerna får vara högst 10 % vid utgången av det tredje året efter det att detta avtal har trätt i kraft.

– Förmånerna får vara högst 5 % vid utgången av det fjärde året efter det att detta avtal har trätt i kraft.

– Förmånerna ska vara fullständigt avskaffade senast vid utgången av det femte året efter det att detta avtal har trätt i kraft.

5. Stabiliserings- och associeringsrådet ska med jämna mellanrum undersöka om Serbien skulle kunna ge alla gemenskapsbolag tillträde till upphandlingsförfaranden i Serbien. Serbien ska årligen rapportera till stabiliserings- och associeringsrådet om vilka åtgärder man vidtagit för att öka insynen i offentlig upphandling och ge möjlighet till en effektiv rättslig överprövning av beslut som rör offentlig upphandling.

6. För etablering, verksamhet och tillhandahållande av tjänster mellan gemenskapen och Serbien samt anställning av och rörlighet för arbetskraft i samband med fullgörande av offentliga upphandlingskontrakt gäller artiklarna 49–64.

ARTIKEL 77

Standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse

1. Serbien ska vidta nödvändiga åtgärder för att gradvis uppnå överensstämmelse med gemenskapens tekniska föreskrifter och med europeiska förfaranden för standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse.

2. I detta syfte ska parterna sträva efter att

a) främja användningen av gemenskapens tekniska föreskrifter, europeiska standarder samt förfaranden för bedömning av överensstämmelse,

b) lämna stöd för att främja uppbyggnad av högkvalitativ infrastruktur för standardisering, metrologi, ackreditering och bedömning av överensstämmelse,

c) främja Serbiens deltagande i verksamheten inom organisationer som arbetar med standardisering, bedömning av överensstämmelse, metrologi och liknande uppgifter

(exempelvis CEN, Cenelec, ETSI, EA, Wel-mec, Euromet)¹,

d) om så är lämpligt ingå ett avtal om be-dömning av överensstämmelse och godta-gande av industriprodukter, när Serbiens lag-stiftning och förfaranden har anpassats till-räckligt till gemenskapens och tillräcklig sakkunskap finns att tillgå.

ARTIKEL 78

Konsumentskydd

Parterna ska samarbeta i syfte att anpassa Serbiens normer på konsumentskyddsområ-det till gemenskapens normer på detta områ-de. Ett effektivt konsumentskydd är nödvän-digt för en väl fungerande marknadsekonomi och förutsätter att det byggs upp administra-tiva strukturer för marknadsövervakning och kontroll av lagstiftningens efterlevnad på det-ta område.

Parterna ska i det syftet och med hänsyn till sina gemensamma intressen säkerställa:

a) en strategi för aktivt konsumentskydd i enlighet med gemenskapsrätten, inbegripet ökad konsumentupplysning samt uppbygg-nad av oberoende organisationer,

b) harmonisering av Serbiens konsument-skyddslagstiftning med gemenskapens gäl-lande konsumentskyddslagstiftning,

c) ett effektivt rättsskydd för konsumenten i syfte att förbättra kvaliteten på konsum-tionsvaror och upprätthålla godtagbara sä-kerhetsnormer,

d) övervakning genom behöriga myndighe-ter av att reglerna efterlevs samt möjlighet till rättslig prövning vid tvister,

e) informationsutbyte om farliga produkter.

¹ Europeiska organisationen för standardisering, Europeiska kommittén för elektroteknisk standar-disering, Europeiska institutet för telekommuni-kationsstandards, Europeiska samarbetet för ac-kreditering, Europeiskt samarbete i fråga om legal metrologi, Europeiska metrologiorganisationen.

ARTIKEL 79

Arbetsvillkor och lika möjligheter

Serbien ska gradvis harmonisera sin lag-stiftning om arbetsvillkor (särskilt hälsa och säkerhet i arbetet) och lika möjligheter till gemenskapens lagstiftning på dessa områden.

AVDELNING VII

RÄTTVISA, FRIHET OCH SÄKERHET

ARTIKEL 80

Förstärkning av institutioner och rättsstat

I sitt samarbete om rättvisa, frihet och sä-kerhet ska parterna fästa särskild vikt vid att befästa rättsstaten och stärka institutioner på alla nivåer inom förvaltning i allmänhet och inom brottsbekämpning och rättskipning i synnerhet. Samarbetet ska särskilt syfta till att stärka domstolsväsendets oberoende och öka dess effektivitet, förbättra polisens och andra brottsbekämpande organs verksamhet, tillhandahålla lämplig utbildning och bekäm-pa korruption och organiserad brottslighet.

ARTIKEL 81

Skydd av personuppgifter

Serbien ska vid avtalets ikraftträdande harmonisera sin lagstiftning om skydd av personuppgifter med gemenskapslagstift-ningen och med annan lagstiftning på euro-peisk eller internationell nivå om personlig integritet. Serbien ska inrätta ett eller flera oberoende tillsynsorgan med tillräckliga ekonomiska resurser och personalresurser för att effektivt kunna övervaka och garantera att dess lagstiftning om skydd av personuppgif-ter efterlevs. Parterna ska samarbeta för att nå detta mål.

ARTIKEL 82

*Visering, gränsförvaltning, asyl
och migration*

Parterna ska samarbeta om visering, gränskontroll, asyl och migration och fastställa en ram för detta samarbete, även på regional nivå; de ska därvid beakta och, där så är lämpligt, till fullo utnyttja andra befintliga initiativ på detta område. Samarbetet i ovan nämnda frågor ska grunda sig på samråd och nära samordning mellan parterna och omfatta tekniskt och administrativt bistånd för

- a) utbyte av statistik och informationsutbyte om lagstiftning och praxis,
- b) utarbetande av lagstiftning,
- c) stärkande av institutionernas kapacitet och effektivitet,
- d) personalutbildning,
- e) säkerhet när det gäller resehandlingar samt avslöjande av falska handlingar,
- f) gränsförvaltning.

Samarbetet ska särskilt inriktas på följande:

a) När det gäller asyl: tillämpning av nationell lagstiftning på ett sådant sätt att normerna i konventionen om flyktingars rättsliga ställning utfärdad i Genève den 28 juli 1951 och Genèvekonvention och protokollet om flyktingars rättsliga ställning, utfärdat i New York den 31 januari 1967, uppfylls, för att därigenom sörja för att principen om principen om att ingen som riskerar att utsättas för förföljelse ska avvisas (non refoulement) och andra rättigheter för asylsökande och flyktingar respekteras.

b) När det gäller laglig migration: bestämmelser om rätt till inresa samt rättigheter och rättslig ställning för dem som tillåtits resa in i landet. I fråga om migration är parterna överens om att medborgare från andra länder som är lagligen bosatta på deras territorier ska behandlas rättvist; de är också överens om att främja en integrationspolitik som syftar till att bevilja dessa personer rättigheter och skyldigheter som är jämförbara med dem som deras egna medborgare har.

ARTIKEL 83

*Förebyggande och stävjande av illegal
invandring; återtagande*

1. Parterna ska samarbeta i syfte att förebygga och stävja illegal invandring. För det ändamålet ska Serbien och medlemsstaterna återta alla sina medborgare som olagligen befinner sig på den andra partens territorium; de är också överens om att till alla delar genomföra avtalet om återtagande mellan gemenskapen och Serbien samt bilaterala avtal mellan medlemsstater och Serbien i den mån bestämmelserna i de bilaterala avtalen är förenliga med bestämmelserna i avtalet om återtagande mellan gemenskapen och Serbien, vilket även omfattar en skyldighet att återta tredjeländers medborgare samt statslösa personer.

Medlemsstaterna och Serbien ska förse sina medborgare med lämpliga identitetshandlingar och låta dem få tillgång till de administrativa resurser som behövs för detta.

Särskilda förfaranden för återtagande av egna medborgare, tredjeländers medborgare samt statslösa personer fastställs i avtalet om återtagande mellan gemenskapen och Serbien samt bilaterala avtal mellan medlemsstater och Serbien i den mån bestämmelserna i de bilaterala avtalen är förenliga med bestämmelserna i avtalet om återtagande mellan gemenskapen och Serbien.

2. Serbien samtycker till att ingå avtal om återtagande med övriga länder som deltar i stabiliserings- och associeringsprocessen och åtar sig att vidta alla nödvändiga åtgärder för att de avtal om återtagande som avses i denna artikel ska genomföras snabbt och smidigt.

3. Stabiliserings- och associeringsrådet ska fastställa andra gemensamma insatser som kan göras för att förebygga och stävja illegal invandring, inbegripet människohandel och nätverk för illegal invandring.

ARTIKEL 84

Penningtvätt och finansiering av terrorism

1. Parterna ska samarbeta i syfte att förhindra att deras finansiella system och relevanta icke-finansiella sektorer används för att

tvätta intäkter från brottslig verksamhet i allmänhet och från narkotikabrott i synnerhet eller för att finansiera terrorism.

2. Samarbetet på detta område kan omfatta administrativt och tekniskt bistånd i syfte att främja tillämpningen av gällande regler och effektivt fungerande normer och metoder för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism som är likvärdiga med dem som antagits av gemenskapen och internationella forum på detta område, särskilt arbetsgruppen för finansiella åtgärder mot penningtvätt (FATF).

ARTIKEL 85

Samarbete om narkotikabekämpning

1. Parterna ska, inom ramen för sina befogenheter och sin behörighet, samarbeta för att sörja för en balanserad och integrerad hållning i narkotikafrågor. Målet för narkotikapolitiken och åtgärder som vidtas inom dess ram ska vara att stärka strukturerna för narkotikabekämpning, att minska tillgången till, handeln med och efterfrågan på olaglig narkotika, att hantera de hälsomässiga och sociala följderna av narkotikamissbruk samt att införa en effektivare kontroll av prekursorer.

2. Parterna ska komma överens om de samarbetsmetoder som är nödvändiga för att uppnå dessa mål. Åtgärderna ska grundas på gemensamt överenskomna principer som är förenliga med EU:s strategi för narkotikabekämpning.

ARTIKEL 86

Förebyggande och bekämpning av organiserad brottslighet och annan olaglig verksamhet

Parterna ska samarbeta för att bekämpa och förebygga brottslighet och annan olaglig verksamhet, organiserad eller oorganiserad, exempelvis

- a) människosmuggling och människohandel,
- b) olaglig ekonomisk verksamhet, särskilt valutaförfalskning och förfalskning av andra betalningsmedel än kontanter, olagliga trans-

aktioner med t.ex. industriavfall och radioaktivt material samt transaktioner med olagliga, varumärkesförfälskade eller piratkopierade varor,

c) korruption, inom både offentlig och privat sektor, särskilt i samband med bristande insyn i administrativ praxis,

d) skattebedrägeri,

e) identitetsstöld,

f) olaglig handel med narkotika och psykotropa ämnen,

g) olaglig handel med vapen,

h) förfalskning av dokument,

i) smuggling och olaglig handel med varor, bl.a. bilar,

j) Internetrelaterad brottslighet.

Regionalt samarbete och iakttagande av erkända internationella normer vid bekämpning av organiserad brottslighet ska främjas.

ARTIKEL 87

Bekämpning av terrorism

Parterna är överens om att, i överensstämmelse med internationella konventioner i vilka de är parter och med sina respektive lagar och andra författningar, samarbeta i syfte att förebygga och bekämpa terroristhandlingar och deras finansiering; de ska göra detta

a) inom ramen för ett fullständigt genomförande av Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1373 och andra relevanta FN-resolutioner, internationella konventioner och instrument,

b) genom informationsutbyte om terroristgrupper och deras stödnätverk i enlighet med internationell och nationell rätt,

c) genom erfarenhetsutbyte om medel och metoder för att bekämpa terrorism, även vad beträffar teknik och utbildning, och om förebyggande av terrorism.

AVDELNING VIII

SAMARBETE PÅ OLIKA OMRÅDEN

ARTIKEL 88

1. Gemenskapen och Serbien ska upprätta ett nära samarbete med syfte att bidra till Serbiens utveckling och tillväxtpotential.

Samarbetet ska stärka nuvarande ekonomiska förbindelser på bredast möjliga grundval, till nytta för båda parter.

2. Strategier och åtgärder ska syfta till att få till stånd en hållbar ekonomisk och social utveckling i Serbien. Miljöaspekter ska redan från början till fullo integreras i strategierna och kraven på en harmonisk social utveckling ska beaktas.

3. Samarbetsstrategierna ska integreras i en regional samarbetsram. Åtgärder som kan främja samarbete mellan Serbien och dess grannländer, härunder de som är medlemmar av EU, och därmed bidra till regional stabilitet måste ägnas särskild uppmärksamhet. Stabiliserings- och associeringsrådet ska fastställa prioriteringar mellan och inom de nedan angivna samarbetsområdena i överensstämmelse med det europeiska partnerskapet.

ARTIKEL 89

Ekonomisk politik och handelspolitik

Gemenskapen och Serbien ska underlätta den ekonomiska reformprocessen genom att samarbeta för att förbättra förståelsen för grunddragen i deras respektive ekonomier och för hur den ekonomiska politiken utformas och genomförs i en marknadsekonomi.

För det ändamålet ska gemenskapen och Serbien samarbeta i syfte att a) utbyta information om makroekonomiska resultat och prognoser och om utvecklingsstrategier,

b) tillsammans analysera ekonomiska frågor av gemensamt intresse, bland annat utformningen av den ekonomiska politiken och medlen för att genomföra den, och

c) främja ett bredare samarbete i syfte att påskynda kunskapsöverföring och tillgång till ny teknik.

Serbien ska sträva efter att upprätta en fungerande marknadsekonomi och att gradvis närma sin politik till den stabilitetsinriktade politik som förs inom ramen för Europeiska ekonomiska och monetära unionen (EMU). På begäran av de serbiska myndigheterna kan gemenskapen tillhandahålla bistånd med syfte att stödja landets ansträngningar i detta avseende.

Samarbetet ska också syfta till ökad rättslig förutsebarhet för företagen genom införande

av en stabilt och icke-diskriminerande rättslig ram på handelns område.

Samarbetet på detta område ska omfatta informationsutbyte om Ekonomiska och monetära unionens principer och funktionssätt.

ARTIKEL 90

Statistiksamarbete

Samarbetet mellan parterna ska främst inriktas på prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk om statistik. Det ska särskilt syfta till att utveckla ett effektivt och hållbart statistiksystem som kan leverera tillförlitlig, objektiv och korrekt statistik av det slag som behövs för att planera och övervaka Serbiens övergångs- och reformprocess. Samarbetet bör också göra det möjligt för Serbiens statistikinstitut att bättre tillgodose de nationella användarnas behov (både inom den offentliga förvaltningen och den privata sektorn). Statistiksystemet bör vara förenligt med FN:s grundläggande principer för officiell statistik, uppförandekoden för europeisk statistik och europeisk statistiklagstiftning samt utvecklas i riktning mot förenlighet med gemenskapens regelverk. Parterna ska särskilt samarbeta för att garantera konfidentiell behandling av personuppgifter, gradvis öka datainsamlingen och dataöverföringen till det europeiska statistiksystemet samt utbyta information om metoder, kunskapsöverföring och utbildning.

ARTIKEL 91

Bank- och försäkringstjänster och andra finansiella tjänster

Samarbetet mellan Serbien och gemenskapen ska inriktas på prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk om bank- och försäkringstjänster och andra finansiella tjänster. Parterna ska samarbeta i syfte att upprätta och vidareutveckla en lämplig ram för främjande av sektorerna för bank- och försäkringstjänster och andra finansiella tjänster i Serbien som har lojal konkurrens som bärande princip och som ga-

ranterar att företagen kan konkurrera på lika villkor.

ARTIKEL 92

Intern kontroll och extern revision

Samarbetet mellan parterna ska inriktas på prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk om intern finansiell kontroll inom den offentliga sektorn och om extern revision. Samarbetet mellan parterna ska särskilt samarbeta – genom att man utarbetar och antar relevant lagstiftning – i syfte att utveckla öppna, verksamma och kostnadseffektiva system för intern finansiell kontroll inom den offentliga sektorn (däribland finansiell förvaltning och kontroll och funktionellt oberoende internrevision) och oberoende externa revisionssystem i Serbien, i enlighet med internationellt godtagna normer och metoder samt bästa praxis i EU. Samarbetet ska också inriktas på kapacitetsuppbyggnad inom Serbiens centrala revisionsorgan. Ett annat viktigt ämne för samarbete ska vara inrättande och stärkande av centrala harmoniseringsenheter för finansiell förvaltning och kontroll och för internrevision så att de samordnings- och harmoniseringsskyldigheter som följer av kraven ovan kan fullgöras.

ARTIKEL 93

Främjande och skydd av investeringar

Samarbetet mellan parterna på detta område, inom ramen för deras respektive behörighet, ska syfta till att skapa ett gynnsamt klimat för privata investeringar, både inhemska och utländska, vilket är nödvändigt för Serbiens ekonomiska och industriella återhämtning. Samarbetet ska särskilt syfta till att Serbien ska förbättra den rättsliga ramen för främjande och skydd av investeringar.

ARTIKEL 94

Industriellt samarbete

Samarbetet ska syfta till att främja en modernisering och omstrukturering av den ser-

biska industrin och enskilda sektorer av denna. Det ska också omfatta industriellt samarbete mellan ekonomiska aktörer, med målet att stärka den privata sektorn under betingelser som garanterar skyddet av miljön.

Initiativen för industriellt samarbete ska avspegla bägge parterns prioriteringar. Regionala aspekter av industriell utveckling ska beaktas och i relevanta fall ska transnationella partnerskap främjas. Strävan ska särskilt vara att genom dessa initiativ upprätta en lämplig ram för företag, förbättra kunskaperna om företagsledning samt främja marknader, öppenhet på marknaden och företagsklimat. Upprättandet av effektiva exportfrämjande verksamheter i Serbien ska särskilt uppmärksammas.

I detta samarbete ska vederbörlig hänsyn tas till gemenskapens regelverk på det industripolitiska området.

ARTIKEL 95

Små och medelstora företag

Parternas samarbete på detta område ska syfta till att utveckla och stärka små och medelstora företag inom den privata sektorn, understödja nyföretagande på områden som representerar tillväxtmöjligheter och främja samarbete mellan små och medelstora företag i gemenskapen och Serbien. I detta samarbete ska vederbörlig hänsyn tas till prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk om små och medelstora företag och till de tio riktlinjerna i Europeiska stadgan för småföretag.

ARTIKEL 96

Turism

Samarbetet om turism ska främst syfta till att förbättra informationsflödet på detta område (genom internationella nät, databaser, osv.) och främja en utbyggnad av infrastruktur som kan stimulera till investeringar inom turism samt uppmuntra ett serbiskt deltagande i större europeiska turistorganisationer. Samarbetet ska också syfta till att undersöka

förutsättningarna för gemensamma insatser och att stärka samarbetet mellan turistföretag, experter och behöriga myndigheter eller organ på turismens område samt överföra know-how (genom utbildning, utbyten och seminarier). I detta samarbete ska vederbörlig hänsyn tas till gemenskapens regelverk med anknytning till denna sektor.

Samarbetet får integreras i en regional samarbetsram.

ARTIKEL 97

Jordbruk och den agroindustriella sektorn

Samarbetet mellan parterna ska byggas ut på alla prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk på jordbruksområdet och det veterinära och fytosanitära området. Samarbetet ska i synnerhet syfta till en modernisering och omstrukturering av Serbiens jordbruk och agroindustriella sektor, särskilt för att uppnå förenlighet med gemenskapens sanitära krav, förbättra vattenförvaltning och landsbygdsutveckling och utveckla landets skogssektor, samt till en gradvis tillnärmning av landets lagstiftning och praxis till gemenskapens regler och normer.

ARTIKEL 98

Fiske

Parterna ska undersöka möjligheterna att fastställa områden av gemensamt intresse inom fiskesektorn där båda parterna kan dra nytta av att samarbeta. I detta samarbete ska vederbörlig hänsyn tas till prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk på fiskeområdet, inbegripet fullgörande av internationella skyldigheter som avser internationella och regionala fiskeorganisationers bestämmelser om förvaltning och bevarande av fiskeresurser.

ARTIKEL 99

Tull

Parterna ska upprätta ett samarbete på tullområdet för att sörja för att de bestämmelser som kommer att antas på handelsom-

rådet efterlevs och få till stånd en tillnärmning av Serbiens tullsystem till gemenskapens tullsystem; detta kommer att bana väg för de liberaliseringsåtgärder som planeras inom ramen för detta avtal och för en gradvis tillnärmning av Serbiens tullagstiftning till gemenskapens regelverk.

I detta samarbete ska vederbörlig hänsyn tas till prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk på tullområdet.

Regler för ömsesidigt administrativt bistånd mellan parterna i tullfrågor fastställs i protokoll 6.

ARTIKEL 100

Skatt

Parterna ska upprätta ett samarbete på skatteområdet som bland annat omfattar åtgärder för ytterligare reform av Serbiens skattesystem och omstrukturering av dess skatteförvaltning i syfte att sörja för effektiv skatteuppbörd och bekämpning av skattebedrägeri.

I detta samarbete ska vederbörlig hänsyn tas till prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk på skatteområdet och om bekämpning av skadlig skattekonkurrens.

Skadlig skattekonkurrens ska undanröjas i enlighet med principerna i den uppförandekod för företagsbeskattning som antogs av Europeiska unionens råd den 1 december 1997.

Samarbetet ska också inriktas på att öka öppenheten och bekämpa korruption, och det ska omfatta ett informationsutbyte mellan medlemsstaterna och Serbien för att försöka underlätta genomförande av åtgärder med syfte att förhindra skattebedrägeri, skatteunddragande och skatteflykt. Serbien ska fullborda nätverket av bilaterala avtal med medlemsstaterna och då följa den senaste uppdateringen av OECD:s modell för skatteavtal beträffande inkomst och förmögenhet och OECD:s modellavtal om utbyte av information i skattefrågor, i den mån som den sökande medlemsstaten tillträtt avtalen.

ARTIKEL 101

Samarbete i sociala frågor

På sysselsättningsområdet ska samarbetet mellan parterna särskilt inriktas på att modernisera arbetsförmedling och yrkesrådgivning, tillhandahålla understödjande åtgärder och främja lokal utveckling för att underlätta omstrukturering av industri och arbetsmarknad. Samarbetet ska också omfatta studier, experthjälp samt informations- och utbildningsinsatser.

Parterna ska samarbeta för att underlätta en reform av Serbiens arbetsmarknadspolitik inom ramen för stärkt ekonomisk reform och integration. Samarbetet ska också syfta till att understödja en anpassning av Serbiens sociala trygghetssystem till nya ekonomiska och sociala krav; det ska vidare omfatta anpassning av den serbiska lagstiftningen om arbetsvillkor och lika möjligheter för kvinnor och män, för funktionshindrade och för personer som tillhör minoritetsgrupper och andra sårbara grupper samt förbättrat skydd för arbetstagares hälsa och säkerhet med gemenskapens skyddsnivå som riktmärke.

I detta samarbete ska vederbörlig hänsyn tas till prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk på detta område.

ARTIKEL 102

Utbildning

Parterna ska samarbeta i syfte att höja nivån på allmän utbildning och yrkesutbildning i Serbien och stärka ungdomspolitik och strategier för ungdomars arbetsmöjligheter, även icke-formell utbildning.

Förverkligande av Bologna-deklarationens mål inom ramen för den mellanstatliga Bologna-processen ska ges prioritet i systemen för högre utbildning.

Parterna ska också samarbeta för att se till att tillträde till utbildning och yrkesutbildning i Serbien, på alla nivåer, är fritt från diskriminering på grund av kön, hudfärg, etniskt ursprung eller religion.

Modernisering av utbildningsstrukturer och utbildningsverksamhet i Serbien kommer att

understöddas genom relevanta gemenskapsprogram och gemenskapsinstrument.

I detta samarbete ska vederbörlig hänsyn tas till prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk på detta område.

ARTIKEL 103

Kulturellt samarbete

Parterna förbinder sig att främja kulturellt samarbete. Syftet med detta samarbete ska bland annat vara att öka ömsesidig förståelse och respekt mellan individer, samhällen och folk. Parterna förbinder sig också att samarbeta för att främja kulturell mångfald, särskilt inom ramen för Unescos konvention om främjande av och skydd för mångfalden av kulturella uttryck.

ARTIKEL 104

Samarbete på det audiovisuella området

Parterna ska samarbeta för att främja den audiovisuella industrin i Europa och uppmuntra till samproduktion på film- och televisionsområdet.

Samarbetet kan bland annat omfatta program och resurser för utbildning av journalister och personer inom andra medieyrken samt tekniskt bistånd till medier, både offentliga och privata, för att stärka deras oberoende och professionalism och deras kontakter med medier i EU.

Serbien ska anpassa sina riktlinjer för reglering av innehåll i gränsöverskridande radio- och televisionssändningar till gemenskapens och harmonisera sin lagstiftning med gemenskapens regelverk på detta område. Serbien ska ägna särskild uppmärksamhet åt frågor med anknytning till förvärv av immateriella rättigheter till program som sänds via satellit, kabel och marksändare.

ARTIKEL 105

Informationssamhället

Samarbetet ska byggas ut på alla områden med anknytning till gemenskapens regelverk om informationssamhället. Det ska framför

allt inriktas på att understödja en gradvis anpassning av Serbiens politik och lagstiftning på detta område till gemenskapens.

Parterna ska också samarbeta i syfte att vidareutveckla informationssamhället i Serbien. De övergripande målen ska vara att förbereda hela samhället för den digitala tidsåldern, uppmuntra till investeringar och skapa driftskompatibilitet mellan nät och tjänster.

ARTIKEL 106

Nät och tjänster för elektronisk kommunikation

Samarbetet ska främst inriktas på prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk på detta område.

Parterna ska särskilt stärka sitt samarbete när det gäller nät och tjänster för elektronisk kommunikation så att Serbien kan anta gemenskapens regelverk på detta område inom tre år från den dag då avtalet träder i kraft.

ARTIKEL 107

Informations- och kommunikationsverksamhet

Gemenskapen och Serbien ska vidta nödvändiga åtgärder för att stimulera ett ömsesidigt informationsutbyte. Program som syftar till att ge allmänheten grundläggande information om gemenskapen eller fackkretsar i Serbien mer specialiserad information ska prioriteras.

ARTIKEL 108

Transport

Samarbetet mellan parterna ska inriktas på prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk på transportområdet.

Samarbetet kan i synnerhet syfta till omstrukturering och modernisering av transportsätten i Serbien och till att främja fri rörlighet för passagerare och varor samt förbättrat tillträde till transportmarknaden och transportanläggningar, däribland hamnar och flygplatser. Utbyggnad av multimodal infra-

struktur med anknytning till de stora transeuropeiska näten kan också understödjas genom samarbetet, särskilt i syfte att stärka regionala länkar i sydöstra Europa i linje med samförståndsavtalet om utveckling av sydöstra Europas huvudnätverk för regionala transporter.

Samarbetet ska vidare syfta till att göra driftsstandarder jämförbara med gemenskapens, utforma ett transportsystem i Serbien som är förenligt med och anpassat till gemenskapens och förbättra miljöskyddet på transportområdet.

ARTIKEL 109

Energi

Samarbetet ska inriktas på prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk på energiområdet. Det ska grundas på fördraget om upprättandet av energigemenskapen och utvecklas med sikte på en gradvis integrering av Serbien i Europas energimarknader. Samarbetet kan särskilt omfatta

a) utformning och planering av energipolitiken, inbegripet modernisering av infrastruktur, förbättring och diversifiering av energiförsörjning och förbättring av tillträde till energimarknaden, inklusive förenklad transitering, överföring och distribution samt uppbyggnad av regionalt betydelsefulla sammankopplingar med grannländers energinät,

b) främjande av energibesparing, energieffektivitet och förnybar energi samt studier om energiproduktionens och energiförbrukningens miljökonsekvenser,

c) utformning av ramvillkor för omstrukturering av energibolag samt samarbete mellan företag inom denna sektor.

ARTIKEL 110

Kärnsäkerhet

Parterna ska samarbeta på området kärnsäkerhet och säkerhetskontroll. Samarbetet kan omfatta följande områden:

a) Modernisering av parternas lagar och andra författningar om strålskydd, kärnsäkerhet och redovisning och kontroll av kärn-

ämnen samt förstärkning av tillsynsmyndigheterna och deras resurser.

b) Främjande av avtal mellan medlemsstaterna eller Europeiska atomenergigemenskapen och Serbien om snabb underrättelse och informationsutbyte i händelse av kärnenergiolyckor och om katastrofberedskap samt, om det är relevant, om kärnsäkerhetsfrågor i allmänhet.

c) Ansvar gentemot tredje man på kärnenergiområdet.

ARTIKEL 111

Miljö

Parterna ska bygga ut och fördjupa sitt samarbete på miljöområdet i den trängande uppgiften att hejda miljöförstörelsen och börja förbättra miljösituationen med hållbar utveckling som mål.

Parterna ska särskilt upprätta ett samarbete för att stärka administrativa strukturer och förfaranden så att miljöfrågorna blir föremål för strategisk planering och samordning mellan de berörda aktörerna, och de ska i synnerhet koncentrera sig på att anpassa Serbiens lagstiftning till gemenskapens regelverk. Samarbetet kan också inriktas på att utarbeta strategier för en väsentlig minskning av lokal, regional och gränsöverskridande luft- och vattenförorening, upprättande av en ram för effektiv, miljövänlig, hållbar och förnybar produktion och konsumtion av energi och genomförande av miljökonsekvensbedömningar och strategiska miljöbedömningar. Ratificering och genomförande av Kyotoprotokollet ska ägnas särskild uppmärksamhet.

ARTIKEL 112

Samarbete om forskning och teknisk utveckling

Parterna ska främja samarbete inom civil vetenskaplig forskning och teknisk utveckling på grundval av principen om ömsesidig nytta samt, med beaktande av tillgängliga resurser, adekvat tillträde till parternas respektive program, med förbehåll för att en tillräckligt hög grad av effektivt skydd för im-

materiella, industriella och kommersiella rättigheter garanteras.

I detta samarbete ska vederbörlig hänsyn tas till prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk på området forskning och teknisk utveckling.

ARTIKEL 113

Regional och lokal utveckling

Parterna ska sträva efter att stärka sitt samarbete om regional och lokal utveckling, i syfte att bidra till ekonomisk utveckling och minska regionala obalanser. Gränsöverskridande, transnationellt och interregionalt samarbete ska ägnas särskild uppmärksamhet.

I detta samarbete ska vederbörlig hänsyn tas till prioriterade områden med anknytning till gemenskapens regelverk på området regional utveckling.

ARTIKEL 114

Offentlig förvaltning

Samarbetet på detta område ska syfta till att det byggs upp en effektiv och ansvarig offentlig förvaltning i Serbien, särskilt för att stödja rättsstatsprincipens tillämpning, de statliga institutionernas korrekta funktionsätt till förmån för hela den serbiska befolkningen samt en friktionsfri utveckling av förbindelserna mellan EU och Serbien.

Samarbetet på detta område ska främst inriktas på institutionell uppbyggnad, inbegripet utveckling och tillämpning av öppna och opartiska rekryteringsförfaranden, personalförvaltning och karriärutveckling inom offentlig förvaltning. Samarbetet ska omfatta offentlig förvaltning på alla nivåer, även lokal nivå.

AVDELNING IX

FINANSIELLT SAMARBETE

ARTIKEL 115

För att uppnå målen i detta avtal kan Serbien få ekonomiskt stöd från gemenskapen i enlighet med artiklarna 5, 116 och 118 i form

av gåvobistånd och lån, även lån från Europeiska investeringsbanken. Gemenskapsstödet förutsätter att Serbien gör fortsatta framsteg i sina strävanden att uppfylla de politiska Köpenhamnskriterierna och i synnerhet att det gör framsteg när det gäller att genomföra prioriteringarna i det europeiska partnerskapet. Vidare ska resultatet av de årliga översynerna avseende de länder som ingår i stabiliserings- och associeringsprocessen beaktas; särskilt gäller detta stödmottagarnas åtagande att genomföra demokratiska, ekonomiska och institutionella reformer och att följa andra slutsatser som antagits av rådet, i synnerhet de som rör genomförandet av anpassningsprogram. Stödet till Serbien ska inriktas på konstaterade behov och överenskomna prioriteringar och anpassas efter landets förmåga att absorbera och återbetala stödet och efter de åtgärder som vidtas för att reformera och omstrukturera ekonomin.

ARTIKEL 116

Finansiellt stöd i form av gåvobistånd ska avse operativa åtgärder som fastställs i en tillämplig rådsförordning inom ramen för ett vägledande flerårigt planeringsdokument som ses över årligen och som gemenskapen upprättar efter samråd med Serbien.

Det finansiella stödet får omfatta alla samarbetsområden, i synnerhet områdena rättvisa, frihet och säkerhet, tillnärmning av lagstiftning, hållbar utveckling, fattigdomsminskning och miljöskydd.

ARTIKEL 117

På Serbiens begäran och om särskilda behov föreligger kan gemenskapen, i samordning med internationella finansiella institut, undersöka möjligheten att på vissa villkor och med beaktande av alla tillgängliga ekonomiska resurser i undantagsfall bevilja landet makroekonomiskt stöd. Stödet skulle frigöras under förutsättning att villkoren i ett mellan Serbien och Internationella valutafonden överenskommet program är uppfyllda.

ARTIKEL 118

För att tillgängliga resurser ska kunna utnyttjas optimalt ska parterna se till att gemenskapens bidrag nära samordnas med bidrag från andra finansieringskällor, till exempel medlemsstaterna, andra länder och internationella finansiella institut.

Parterna ska för det ändamålet regelbundet utbyta information om alla biståndskällor.

AVDELNING X

INSTITUTIONELLA OCH ALLMÄNNA BESTÄMMELSER SAMT SLUTBESTÄMMELSER

ARTIKEL 119

Härmed inrättas ett stabiliserings- och associeringsråd som ska ha till uppgift att övervaka tillämpningen och genomförandet av detta avtal. Det ska sammanträda på lämplig nivå med jämna mellanrum och när omständigheterna så kräver. Det ska behandla varje fråga av betydelse som aktualiseras inom ramen för avtalet samt varje annan bilateral eller internationell fråga av gemensamt intresse.

ARTIKEL 120

1. Stabiliserings- och associeringsrådet ska bestå av medlemmarna av Europeiska unionens råd och ledamöter av Europeiska kommissionen, å ena sidan, och medlemmar av den serbiska regeringen, å andra sidan.

2. Stabiliserings- och associeringsrådet ska själv anta sin arbetsordning.

3. Medlemmarna i stabiliserings- och associeringsrådet får låta sig företräddas i enlighet med villkor som ska fastställas i arbetsordningen.

4. Ordförandeskapet i stabiliserings- och associeringsrådet ska växelvis innehas av en företrädare för Europeiska gemenskapen och en företrädare för Serbien, i enlighet med bestämmelser som ska fastställas i arbetsordningen.

5. I ärenden som rör Europeiska investeringsbanken ska banken delta i stabiliserings-

och associeringsrådets arbete som observatör.

ARTIKEL 121

För att målen i detta avtal ska nås ska stabiliserings- och associeringsrådet ha befogenhet att fatta beslut inom avtalets ram i de fall som föreskrivs i avtalet. Besluten ska vara bindande för parterna, som ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra dem. Stabiliserings- och associeringsrådet får vid behov också utfärda rekommendationer. Det ska utforma sina beslut och rekommendationer i samförstånd mellan parterna.

ARTIKEL 122

1. Stabiliserings- och associeringsrådet ska i sitt arbete biträdas av en stabiliserings- och associeringskommitté, som ska bestå av företrädare för Europeiska unionens råd och företrädare för Europeiska kommissionen, å ena sidan, och företrädare för Serbien, å andra sidan.

2. Stabiliserings- och associeringsrådet ska i sin arbetsordning fastställa stabiliserings- och associeringskommitténs uppgifter, som bland annat ska vara att förbereda stabiliserings- och associeringsrådets sammanträden, och det ska också besluta om kommitténs arbetsätt.

3. Stabiliserings- och associeringsrådet får delegera sina befogenheter till stabiliserings- och associeringskommittén. Stabiliserings- och associeringskommittén ska i så fall fatta beslut i enlighet med villkoren i artikel 121.

ARTIKEL 123

Stabiliserings- och associeringskommittén får inrätta underkommittéer. De underkommittéer som är nödvändiga för en korrekt tillämpning av detta avtal ska införas före utgången av det första året efter den dag då detta avtal träder i kraft.

En underkommitté för migrationsfrågor ska inrättas.

ARTIKEL 124

Stabiliserings- och associeringsrådet får besluta att inrätta andra särskilda kommittéer eller organ som kan biträda det i dess arbete. Stabiliserings- och associeringsrådet ska fastställa dessa kommittéers eller organs sammansättning, uppgifter och arbetsätt i sin arbetsordning.

ARTIKEL 125

Härmed inrättas en parlamentarisk stabiliserings- och associeringskommitté. Den ska vara ett forum för ledamöterna av Serbiens parlament och Europaparlamentet där de kan träffas och utbyta åsikter. Kommittén ska själv fastställa hur ofta den ska sammanträda.

Den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén ska bestå av ledamöter av Europaparlamentet och ledamöter av Serbiens parlament.

Den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén ska själv anta sin arbetsordning.

Ordförandeskapet i den parlamentariska stabiliserings- och associeringskommittén ska växelvis innehas av en ledamot av Europaparlamentet och en ledamot av Serbiens parlament, i enlighet med bestämmelser som ska fastställas i dess arbetsordning.

ARTIKEL 126

Inom ramen för detta avtal åtar sig vardera parten att se till att fysiska och juridiska personer från den andra parten, utan diskriminering i förhållande till de egna medborgarna, har tillgång till parternas behöriga domstolar och administrativa organ för att kunna försvara sina personliga rättigheter och sin äganderätt.

ARTIKEL 127

Inget i detta avtal ska hindra en part från att vidta åtgärder som

a) den anser nödvändiga för att förhindra utlämnande av upplysningar som kan skada dess väsentliga säkerhetsintressen,

b) rör produktion av eller handel med vapen, ammunition eller krigsmateriel eller rör

forskning, utveckling eller produktion som är oundgänglig för försvarsändamål, förutsatt att åtgärderna inte försämrar konkurrensvillkoren för produkter som inte är avsedda för särskilda militära ändamål,

c) parten anser väsentliga för sin egen säkerhet i händelse av allvarliga inre störningar som påverkar upprätthållande av lag och ordning eller under krig eller allvarlig internationell spänning som utgör ett krigshot, eller för att uppfylla förpliktelser som den har godtagit i syfte att upprätthålla fred och internationell säkerhet.

ARTIKEL 128

1. Inom de områden som omfattas av detta avtal ska, utan att detta påverkar tillämpningen av några särskilda bestämmelser i avtalet,

a) de arrangemang som Serbien tillämpar med avseende på gemenskapen inte ge upphov till någon diskriminering mellan medlemsstaterna, deras medborgare eller deras bolag eller andra företag,

b) de arrangemang som gemenskapen tillämpar med avseende på Serbien inte ge upphov till någon diskriminering mellan medborgare i Serbien eller serbiska bolag eller andra företag.

2. Punkt 1 ska inte påverka parternas rätt att tillämpa relevanta bestämmelser i sin skattelagstiftning på skattebetalare som har olika bostadsort.

ARTIKEL 129

1. Parterna ska vidta alla generella eller särskilda åtgärder som krävs för att de ska fullgöra sina skyldigheter enligt detta avtal. De ska se till att målen i avtalet nås.

2. Parterna är överens om att, på begäran av någondera parten, snarast via lämpliga kanaler diskutera varje fråga om avtalets tolkning eller tillämpning eller andra relevanta aspekter av förbindelserna mellan sig.

3. Var och en av parterna ska till stabiliserings- och associeringsrådet hänskjuta varje tvist om avtalets tillämpning eller tolkning. I så fall ska artikel 130 och, i förekommande fall, protokoll 7 tillämpas.

Stabiliserings- och associeringsrådet får avgöra tvisten genom ett bindande beslut.

4. Om en part anser att den andra parten har underlåtit att uppfylla någon av sina skyldigheter enligt detta avtal får den vidta lämpliga åtgärder. Innan den gör det ska den, förutom i särskilt brådskande fall, förse stabiliserings- och associeringsrådet med alla upplysningar som krävs för att grundligt undersöka situationen i syfte att finna en för båda parter godtagbar lösning. Vid valet av åtgärder ska i första hand de åtgärder tillgripas som minst stör avtalets tillämpning. Åtgärderna ska omedelbart anmälas till stabiliserings- och associeringsrådet och på begäran av den andra parten bli föremål för samråd i stabiliserings- och associeringsrådet, stabiliserings- och associeringskommittén eller varje annat forum som inrättats med stöd av artiklarna 123 eller 124.

5. Punkterna 2, 3 och 4 ska inte på något sätt påverka eller hindra tillämpning av artiklarna 32, 40, 41, 42 och 46 eller protokoll 3 (Definition av begreppet ursprungsprodukter och om metoder för administrativt samarbete).

ARTIKEL 130

1. Vid tvister mellan parterna om avtalets tolkning eller tillämpning ska endera parten inge en formell begäran till den andra parten och stabiliserings- och associeringsrådet om att den fråga tvisten gäller ska lösas.

Om en part anser att en åtgärd av den andra parten eller underlåtenhet från den andra partens sida att vidta åtgärder utgör ett åsidosättande mot den partens skyldigheter enligt avtalet, ska skälen för detta redovisas i den första partens formella begäran, där det i relevanta fall också ska anges att parten får anta åtgärder i enlighet med artikel 129.4.

2. Parterna ska försöka lösa tvisten genom att inleda samråd i god tro i stabiliserings- och associeringsrådet eller andra forum enligt punkt 3 i syfte att så snart som möjligt nå en för båda parterna godtagbar lösning.

3. Parterna ska förse stabiliserings- och associeringsrådet med alla upplysningar som krävs för att grundligt undersöka situationen.

Så länge tvisten inte är löst ska den diskuteras vid varje möte i stabiliserings- och associeringsrådet, såvida det inte har inletts ett skiljeförfarande enligt protokoll 7. En tvist

ska anses vara löst när stabiliserings- och associeringsrådet har fattat ett bindande beslut enligt artikel 129.3 för att avgöra frågan eller har konstaterat att det inte längre föreligger någon tvist.

Om parterna kommer överens om det eller någon av dem begär det kan samråd om en tvist också hållas vid möten i stabiliserings- och associeringskommittén eller i någon annan relevant organ som inrättats med stöd av artikel 123 eller 124. Samråd får också äga rum i skriftlig form.

All information som lämnas ut under samrådet ska förbli konfidentiell.

4. Om parterna inte lyckas lösa tvisten inom två månader efter det att tvistlösningsförfarandet enligt punkt 1 inleddes och den fråga som tvisten gäller omfattas av tillämpningsområdet för protokoll 7, får varje part hänskjuta tvisten till skiljeförfarande enligt det protokollet.

ARTIKEL 131

Detta avtal ska inte påverka de rättigheter som enskilda och marknadsaktörer garanteras genom befintliga avtal mellan en eller flera medlemsstater, å ena sidan, och Serbien, å andra sidan, förrän likvärdiga rättigheter för dessa har uppnåtts enligt detta avtal.

ARTIKEL 132

Bilagorna I–VII och protokollen 1, 2, 3, 4, 5, 6 och 7 ska utgöra en integrerad del av detta avtal.

Ramavtalet mellan Europeiska gemenskapen och Serbien och Montenegro om de allmänna principerna för Serbien och Montenegros deltagande i gemenskapsprogram, undertecknat den 21 november 2004, och bilagan till det ska utgöra en integrerad del av detta avtal. Den översyn som föreskrivs i artikel 8 i ramavtalet ska göras inom stabiliserings- och associeringsrådet, som ska ha befogenhet att vid behov ändra ramavtalet.

ARTIKEL 133

Detta avtal ska ingås på obestämd tid.

Vardera parten får säga upp avtalet genom en anmälan till den andra parten. Avtalet ska upphöra att gälla sex månader efter dagen för anmälan.

Vardera parten får med omedelbar verkan avbryta tillämpningen av avtalet om den andra parten underlåter att uppfylla någon av avtalets grundläggande delar.

ARTIKEL 134

I detta avtal avses med parter gemenskapen eller dess medlemsstater eller gemenskapen och dess medlemsstater, i enlighet med deras respektive befogenheter, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan.

ARTIKEL 135

Detta avtal ska tillämpas, å ena sidan, på de territorier där fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen och fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen är tillämpliga och i enlighet med de villkor som fastställs i dessa fördrag, och, å andra sidan, på Serbiens territorium.

Avtalet ska inte tillämpas på Kosovo, som för närvarande står under internationell förvaltning i enlighet med Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1244 av den 10 juni 1999. Detta ska inte påverka Kosovos nuvarande ställning eller fastställandet av dess slutgiltiga ställning enligt resolutionen.

ARTIKEL 136

Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd ska vara depositarie för detta avtal.

ARTIKEL 137

Detta avtal ska upprättas i två exemplar på bulgariska, spanska, tjeckiska, danska, tyska, estniska, grekiska, engelska, franska, italienska, lettiska, litauiska, ungerska, maltesiska, nederländska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska, slovenska, finska och svenska språken samt på serbiska, vilka alla texter är lika giltiga.

ARTIKEL 138

Parterna ska godkänna detta avtal i enlighet med sina egna förfaranden. Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månaden som följer på den dag då parterna till varandra anmäler att de förfaranden som avses i första stycket har slutförts.

ARTIKEL 139

Interimsavtal

Om bestämmelserna i vissa delar av detta avtal, särskilt bestämmelserna om fri rörlig-

het för varor och de relevanta transportbestämmelserna, sätts i kraft genom ett interimsavtal mellan gemenskapen och Serbien i avvaktan på att de förfaranden som är nödvändiga för avtalets ikraftträdande avslutas, är parterna överens om följande: under sådana omständigheter ska vid tillämpning av bestämmelserna i avdelning IV, artiklarna 73, 74 och 75 i detta avtal och protokollen 1, 2, 3, 5, 6 och 7 samt relevanta bestämmelser i protokoll 4 med den dag då avtalet träder i kraft avses den dag då det relevanta interimsavtalet träder i kraft beträffande de skyldigheter som fastställs i ovannämnda bestämmelser.

FÖRTECKNING ÖVER BILAGOR OCH PROTOKOLL

BILAGOR

- Bilaga I (artikel 21) – Serbiens tullmedgivanden för industriprodukter med ursprung i gemenskapen
- Bilaga II (artikel 26) – Definition av begreppet "baby beef"-produkter
- Bilaga III (artikel 27) – Serbiens tullmedgivanden för jordbruksprodukter med ursprung i gemenskapen
- Bilaga IV (artikel 29) – Gemenskapens tullmedgivanden för fisk och fiskeriprodukter med ursprung i Serbien
- Bilaga V (artikel 30) – Serbiens tullmedgivanden för fisk och fiskeriprodukter med ursprung i gemenskapen
- Bilaga VI (artikel 52) – Etablering: finansiella tjänster
- Bilaga VII (artikel 75) – Immateriella, industriella och kommersiella rättigheter

PROTOKOLL

- Protokoll 1 (artikel 25) – Om handel mellan gemenskapen och Serbien med bearbetade jordbruksprodukter
- Protokoll 2 (artikel 28) – Vin och spritdrycker
- Protokoll 3 (artikel 44) – Om definition av begreppet "ursprungsprodukter" och om metoder för administrativt samarbete
- Protokoll 4 (artikel 61) – Om landtransport
- Protokoll 5 (artikel 73) – Statligt stöd till stålindustrin
- Protokoll 6 (artikel 99) – Ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor
- Protokoll 7 (artikel 129) – Tvistlösning

PROTOKOLL 4

OM LANDTRANSPORT

ARTIKEL 1

Syfte

Syftet med detta protokoll är att främja samarbete mellan parterna om landtransport, i synnerhet transittrafik, och att för detta ändamål trygga en samordnad utveckling av transport mellan och genom parternas territorier genom fullständig och ömsesidig tillämpning av alla bestämmelser i detta protokoll.

ARTIKEL 2

Tillämpningsområde

1. Samarbetet ska omfatta landtransport, särskilt väg- och järnvägstransport samt kombinerad transport och därtill hörande infrastruktur.

2. Detta protokoll ska härvid särskilt omfatta följande:

– Infrastruktur på transportområdet inom något av parternas territorier i den omfattning som är nödvändig för att syftet med detta protokoll ska uppnås.

ARTIKEL 1

Syfte

Syftet med detta protokoll är att främja samarbete mellan parterna om landtransport, i synnerhet transittrafik, och att för detta ändamål trygga en samordnad utveckling av transport mellan och genom parternas territorier genom fullständig och ömsesidig tillämpning av alla bestämmelser i detta protokoll.

ARTIKEL 2

Tillämpningsområde

1. Samarbetet ska omfatta landtransport, särskilt väg- och järnvägstransport samt kombinerad transport och därtill hörande infrastruktur.

2. Detta protokoll ska härvid särskilt omfatta följande:

– Infrastruktur på transportområdet inom något av parternas territorier i den omfattning som är nödvändig för att syftet med detta protokoll ska uppnås.

– Ömsesidigt marknadstillträde vad gäller vägtransport.

– Grundläggande rättsliga och administrativa bestämmelser, däribland bestämmelser på handels- och skatteområdet samt sociala och tekniska bestämmelser.

– Samarbete för utveckling av ett transportsystem som uppfyller miljökrav.

– Ett regelbundet informationsutbyte om hur parternas transportpolitik utvecklas, särskilt med avseende på infrastruktur på transportområdet.

ARTIKEL 3

Definitioner

I detta protokoll gäller följande definitioner:

a) gemenskapens transittrafik: ett inom gemenskapen etablerat transportföretags transitering av gods genom Serbiens territorium på väg till eller från någon av gemenskapens medlemsstater.

b) serbisk transittrafik: ett i Serbien etablerat transportföretags transitering av gods från Serbien genom gemenskapens territorium på väg till tredjeland eller från tredjeland till Serbien.

c) kombinerad transport: Godstransport, där transporten på den första och sista sträckan sker landvägen med lastbil, släpvagn, påhängsvagn, med eller utan dragbil, utbytes-container eller med en container som är minst 20 fot lång, och på den övriga sträckan per järnväg, inre vattenväg eller till havs, om detta avsnitt är minst 100 kilometer fågelvägen och transportens första och sista avsnitt ligger

– mellan den plats där godset lastas och närmast lämpliga järnvägsstation för lastning när det gäller den inledande vägsträckan och mellan närmast lämpliga järnvägsstation för lossning och den plats där godset lossas för den avslutande vägsträckan, eller

– inom en radie av högst 150 kilometer fågelvägen från lastnings- eller lossningshamnen.

INFRASTRUKTUR

ARTIKEL 4

Allmän bestämmelse

Parterna är överens om att vidta inbördes samordnade åtgärder för att utveckla ett infrastrukturnät för kombinerad transport såsom en väsentlig förutsättning för att lösa problem med transport av gods genom Serbien, särskilt längs de alleuropeiska transportkorridorerna nr VII och X och järnvägsförbindelsen mellan Belgrad och Vrbnica (vid gränsen till Montenegro), vilka utgör en del av det grundläggande regionala transportinfrastrukturnätet.

ARTIKEL 5

Planering

Utvecklingen av ett regionalt transportnät för kombinerade transporter på Serbiens territorium, som uppfyller Serbiens och sydöstra Europas behov och omfattar de viktigaste väg- och järnvägssträckorna, inre vattenvägar, hamnarna i inlandet, hamnarna, flygplatserna och andra relevanta knutpunkter i nätet, är av särskilt intresse för gemenskapen och Serbien. Detta nätverk fastställdes i det samförståndsavtal om utveckling av sydöstra

Europas huvudnätverk för regional transport som undertecknades av regionens ministrar och Europeiska kommissionen i juni 2004.

Arbetet med att utveckla detta nätverk och fastställa prioriteringar äger rum inom ramen för en styrkommitté bestående av företrädare för båda avtalsparterna.

ARTIKEL 6

Ekonomiska aspekter

1. Enligt artikel 116 i detta avtal får gemenskapen bidra ekonomiskt till nödvändigt infrastrukturarbete enligt artikel 5. Detta ekonomiska bidrag kan ges i form av lån från Europeiska investeringsbanken och varje annan form av finansiering som kan tillföra ytterligare medel.

2. För att påskynda arbetet kommer Europeiska kommissionen att så långt det är möjligt verka för att det tillförs ytterligare medel, till exempel genom att vissa av medlemsstaterna investerar på bilateral basis eller investeringar finansierade av allmänna eller privata medel.

JÄRNVÄGSTRANSPORT OCH KOMBINERAD TRANSPORT

ARTIKEL 7

Allmän bestämmelse

Parterna ska vidta de inbördes samordnade åtgärder som är nödvändiga för utveckling och främjande av järnvägstransporter och kombinerade transporter som ett sätt att för framtiden trygga att en betydande del av de bilaterala transporterna och transiteringarna genom Serbien sker under mera miljövänliga förhållanden.

ARTIKEL 8

Särskilda aspekter rörande infrastruktur

Som ett led i moderniseringen av järnvägarna i Serbien ska erforderliga åtgärder vidtas för att anpassa systemet till kombinerade transporter, särskilt i fråga om upprustning eller byggande av godsterminaler, spårvidd i

tunnlar och kapacitet, vilket kräver stora investeringar.

ARTIKEL 9

Understödjande åtgärder

Parterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att främja utvecklingen av kombinerad transport.

- Syftet med sådana åtgärder ska vara att
- stimulera användare och avsändare att använda kombinerad transport,
 - göra kombinerad transport konkurrenskraftig i förhållande till vägtransport, särskilt genom ekonomiskt stöd från gemenskapen eller Serbien inom ramen för deras respektive lagstiftning,
 - främja användningen av kombinerad transport på långa sträckor och att särskilt främja användningen av utbytescontainrar, containrar och obeledsagad transport i allmänhet,
 - öka den kombinerade transportens snabbhet och tillförlitlighet, i synnerhet
 - öka godstågens turtäthet för att tillgodose avsändarnas och användarnas behov,
 - förkorta väntetiderna på godsterminalerna och öka deras produktivitet,
 - på lämpligt sätt undanröja alla hinder från tillfartsvägarna för att förbättra tillgängligheten till kombinerad transport,
 - där så är nödvändigt harmonisera vikter, mått och tekniska egenskaper för specialutrustning, framför allt för att garantera nödvändig överensstämmelse mellan spårvidderna, och vidta samordnade åtgärder för att beställa och ta i bruk den utrustning som krävs för att klara av trafikintensiteten, och
 - allmänt vidta varje annan lämplig åtgärd.

ARTIKEL 10

Järnvägarnas roll

Inom ramen för statens respektive järnvägsbolagens befogenheter ska parterna rekommendera sina respektive järnvägsbolag att för såväl person- som godstransporternas vidkommande

- stärka samarbetet inom alla områden såväl bilateralt som multilateralt och inom ra-

men för de internationella järnvägsorganisationerna, särskilt vad gäller förbättringar av transporttjänsternas kvalitet och säkerhet,

- gemensamt försöka organisera järnvägs-systemet så att avsändarna uppmuntras att sända gods med järnväg i stället för på väg, särskilt vad gäller transittrafiken, på grundval av principerna om sund konkurrens och valfrihet för användarna,

- förbereda Serbiens deltagande i genomförande och framtida utveckling av gemenskapens regelverk om utveckling av järnvägarna.

VÄGTRANSPORT

ARTIKEL 11

Allmänna bestämmelser

1. Vad gäller det ömsesidiga tillträdet till transportmarknaderna är parterna överens om att inledningsvis och utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, vidmakthålla sådana ordningar som härrör från bilaterala avtal eller andra gällande internationella bilaterala överenskommelser som har ingåtts mellan var och en av gemenskapens medlemsstater och Serbien eller, om sådana avtal eller överenskommelser inte finns, som härrör från den faktiska situationen 1991.

I avvaktan på att gemenskapen och Serbien ingår ett avtal om tillträde till vägtransportmarknaden enligt artikel 12 och ett avtal om vägskatter enligt artikel 13.2 ska Serbien samarbeta med gemenskapens medlemsstater för att ändra dessa bilaterala avtal så att de anpassas till detta protokoll.

2. Parterna är överens om att bevilja oinskränkt tillträde för gemenskapens transittrafik genom Serbien och för serbisk transittrafik genom gemenskapen med verkan från och med den dag då avtalet träder i kraft.

3. Om, till följd av de rättigheter som ges enligt punkt 2, gemenskapsåkeriernas transittrafik skulle öka så mycket att den vållar eller riskerar att vålla allvarlig skada på väginfrastrukturen eller trafikflödet på de huvudvägar som anges i artikel 5, och om det på grund av samma omständigheter uppstår problem på gemenskapens territorium i närheten av gränsen till Serbien, ska ärendet läggas fram för stabiliserings- och associeringsrådet i enlig-

het med artikel 121 i detta avtal. Parterna får föreslå särskilda tillfälliga, icke diskriminerande åtgärder som är nödvändiga för att begränsa eller lindra sådan skada.

4. Om gemenskapen fastställer regler i syfte att minska föroreningarna från tunga lastbilar som är registrerade i Europeiska unionen och för att förbättra trafiksäkerheten ska likvärdiga regler gälla för tunga lastbilar registrerade i Serbien som ska färdas genom gemenskapens territorium. Stabiliserings- och associeringsrådet ska besluta om de nödvändiga bestämmelserna.

5. Parterna ska avstå från att vidta ensidiga åtgärder som kan leda till diskriminering mellan gemenskapens och Serbiens transportföretag eller fordon. Varje avtalsslutande part ska vidta de åtgärder som krävs för att underlätta vägtransporter till eller genom den andra avtalsslutande partens territorium.

ARTIKEL 12

Tillträde till marknaden

Parterna ska, var och en inom ramen för sina respektive interna bestämmelser, lägga särskild vikt vid att samarbeta för att

- komma fram till tillvägagångssätt som kan främja utvecklingen av ett transportsystem som svarar mot parternas behov och som är förenligt med fullbordandet av gemenskapens inre marknad och genomförandet av den gemensamma transportpolitiken, å ena sidan, och Serbiens ekonomiska politik och transportpolitik, å andra sidan,

- uppnå ett slutgiltigt system som på ömsesidig grundval reglerar det framtida tillträdet till vägtransportmarknaden mellan parterna.

ARTIKEL 13

Beskattning, vägavgifter och andra avgifter

1. Parterna är överens om att beskattning av vägfordon, vägavgifter och andra avgifter ska vara icke-diskriminerande hos båda parter.

2. Parterna ska inleda förhandlingar i syfte att nå en överenskommelse om vägskatt så snart som möjligt på grundval av gemenska-

pens bestämmelser på detta område. Syftet med överenskommelsen ska framför allt vara att trygga ett fritt trafikflöde över gränserna, successivt undanröja skillnader mellan de avtalsslutande parternas vägskattesystem och undanröja konkurrenssnedvridningar som uppstår på grund av sådana skillnader.

3. I avvaktan på att de förhandlingar som avses i punkt 2 i denna artikel har slutförts ska parterna undanröja diskriminering mellan gemenskapsåkare och åkare från Serbien med avseende på skatter och avgifter som tas ut för framförande eller ägande av tunga lastbilar samt skatter eller avgifter som tas ut för transport inom parternas territorier. Serbien ska på begäran underrätta

Europeiska kommissionen om de skatter, vägavgifter och andra avgifter som landet tillämpar, liksom om metoden för att beräkna dem.

4. Till dess att den överenskommelse som avses i punkt 2 och artikel 12 har ingåtts, ska efter detta avtals ikraftträdande samråd i förväg äga rum om varje förslag till ändring av skattesatser, vägavgifter eller andra avgifter, inbegripet systemen för att ta ut avgifterna, vilka kan komma att tillämpas på gemenskapens transittrafik genom Serbien.

ARTIKEL 14

Vikt och mått

1. Serbien godtar att vägfordon som uppfyller gemenskapens normer vad gäller vikter och mått utan hinder fritt får framföras på de vägar som omfattas av artikel 5. Under sex månader efter detta avtals ikraftträdande får vägfordon som inte uppfyller gällande normer i Serbien beläggas med en särskild icke-diskriminerande avgift som motsvarar den skada som deras högre axeltryck vållar.

2. Serbien ska eftersträva att till utgången av det femte året efter detta avtals ikraftträdande harmonisera sina bestämmelser och normer för vägbygge med gemenskapens lagstiftning, och ska göra stora ansträngningar för att förbättra de vägar som omfattas av artikel 5 så att de uppfyller dessa nya bestämmelser och normer inom den föreslagna tiden, allt efter sina ekonomiska möjligheter.

ARTIKEL 15

Miljö

1. I syfte att skydda miljön ska parterna bemöda sig om att införa normer för avgas- och stoftutsläpp samt bullernivåer för tunga lastbilar som garanterar en hög skyddsnivå.

2. För att kunna ge industrin tydlig information och främja samordnad forskning, programplanering och produktion bör nationella normer undvikas på detta område.

3. Fordon som uppfyller normerna i internationella avtal på miljöområdet får användas på parternas territorier utan ytterligare restriktioner.

3. Vid införande av nya normer ska parterna samarbeta för att uppnå ovannämnda mål.

ARTIKEL 16

Sociala aspekter

1. Serbien ska harmonisera sina bestämmelser om utbildning av vägtransportpersonal, särskilt med avseende på frakt av farligt gods, med gemenskapens normer.

2. Serbien, såsom avtalsslutande part i Europeiska överenskommelsen om arbetsförhållanden för fordonsbesättningar vid internationella vägtransporter (AETR), och gemenskapen ska i största möjliga utsträckning samordna sina riktlinjer och bestämmelser om förarnas körtider, avbrott och viloperioder och om besättningarnas sammansättning, med beaktande av den framtida utvecklingen av den sociala lagstiftningen på detta område.

3. Parterna ska samarbeta när det gäller genomförande och kontroll av efterlevnaden av social lagstiftning på vägtransportområdet.

4. Med sikte på ömsesidigt erkännande ska parterna se till att deras respektive regler om rätt att yrkesmässigt bedriva godtransport på väg är likvärdiga.

ARTIKEL 17

Bestämmelser om trafik

1. Parterna ska utbyta erfarenheter och sträva efter att harmonisera sin lagstiftning

för att förbättra trafikflödet under trafikintensiva perioder (veckoslut, helger och semestertider).

2. Allmänt ska parterna stimulera införande, utveckling och samordning av ett informationssystem för vägtrafik.

3. Parterna ska sträva efter att harmonisera sin lagstiftning om transport av lättfördärvliga varor, levande djur och farliga ämnen.

4. Parterna ska också sträva efter att harmonisera den tekniska hjälp som ges till förarna, spridandet av väsentlig trafikinformation och annan information som kan vara av intresse för turister och räddningstjänst, däribland ambulanstransporter.

ARTIKEL 18

Trafiksäkerhet

1. Serbien ska före utgången av det tredje året efter detta avtals ikraftträdande harmonisera sin lagstiftning om trafiksäkerhet, särskilt med avseende på transport av farligt gods, med gemenskapens lagstiftning.

2. Serbien, såsom avtalsslutande part i den europeiska överenskommelsen om internationell transport av farligt gods på väg (ADR-överenskommelsen), och gemenskapen ska i största möjliga utsträckning samordna sin politik rörande transport av farligt gods.

3. Parterna ska samarbeta när det gäller genomförande och kontroll av efterlevnaden av trafiksäkerhetslagstiftning, särskilt beträffande körkort och åtgärder för att minska antalet trafikolyckor.

FÖRENKLING AV FORMALITETER

ARTIKEL 19

Förenkling av formaliteter

1. Parterna är eniga om att förenkla godsflödet på järnväg och väg vad gäller såväl bilateral transport som transittrafik.

2. Parterna är eniga om att inleda förhandlingar i syfte att ingå avtal om underlättande av kontroller och formaliteter vad gäller godstransport.

3. Parterna är eniga om att så långt som det är nödvändigt vidta gemensamma åtgärder och verka för att ytterligare förenklande åtgärder vidtas.

SLUTBESTÄMMELSER

ARTIKEL 20

Utvidgning av protokollets räckvidd

Om någon av parterna på grundval av erfarenheter från tillämpningen av detta protokoll drar slutsatsen att andra åtgärder, som inte faller inom ramen för protokollet, skulle kunna gagna en samordnad europeisk transportpolitik och framför allt hjälpa till att lösa de problem som är förbundna med transittrafiken, ska den lägga fram förslag om detta för den andra parten.

ARTIKEL 21

Tillämpning

1. Samarbetet mellan parterna ska äga rum inom ramen för en särskild underkommitté

som ska inrättas i enlighet med artikel 123 i detta avtal.

2. Underkommittén ska särskilt

(a) upprätta planer för samarbete om järnvägstransport, kombinerad transport, transportforskning och miljö,

b) analysera tillämpningen av beslut enligt detta protokoll och vid eventuella problem ge stabiliserings- och associeringskommittén rekommendationer om lämpliga åtgärder,

c) två år efter detta avtals ikraftträdande göra en utvärdering av situationen vad gäller förbättring av infrastrukturen och följderna av en fri transittrafik,

d) samordna övervakning av, prognoser för och annat statistiskt arbete kring internationell transport, särskilt transittrafik.

GEMENSAM FÖRKLARING

1. Gemenskapen och Serbien noterar att följande nivåer för avgasutsläpp och buller för närvarande godtas i gemenskapen vad gäller typgodkännande av tunga lastbilar från och med den 9 november 2006^{1 2}:

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/55/EG av den 28 september 2005 om typgodkännande av tunga fordon och motorer avseende utsläpp (Euro IV och V). (EUT L 275, 20.10.2005, s. 1). Direktivet ändrat genom förordning (EG) nr 715/2007 (EUT L 171, 29.6.2007, s. 1)

² Dessa gränsvärden kommer att uppdateras i enlighet med vad som anges i relevanta direktiv och i enlighet med eventuella framtida översyner av dessa.

Gränsvärden vid ESC-prov (European Steady Cycle) och ELR-prov (European Load Response):

		Massa av kolmonoxid (CO) g/kWh	Massa av kolväten (HC) g/kWh	Massa av kväveoxider (NOx) g/kWh	Massa av partiklar (PT) g/kWh	Rök m ⁻¹
Row B1	Euro IV	1,5	0,46	3,5	0,02	0,5

Gränsvärden vid ETC-prov (European Transient Cycle):

		Massa av Kolmonoxi (CO) g/kWh	Massa av ickemetankolväten (NMHC) g/kWh	Massa av metan (CH4) (a) g/kWh	Massa av kväveoxider (NOx) g/kWh	Massa av partiklar (PT) (b) g/kWh
Row B1	Euro IV	4,0	0,55	1,1	3,5	0,03

a) Gäller enbart naturgasmotorer.

b) Gäller ej gasdrivna motorer.

2. Gemenskapen och Serbien ska sträva efter att i framtiden minska utsläppen från motorfordon

genom att använda den allra senaste tekniken för kontroll av utsläpp från motorfordon tillsammans med förbättrad bränslekvalitet.

PROTOKOLL 5

OM STATLIGT STÖD TILL STÅLINDUSTRIN

1. Parterna erkänner att det finns ett behov av att Serbien omedelbart åtgärdar sin stålsektors eventuella strukturella svagheter för att se till att dess stålindustri har global konkurrenskraft.

2. I enlighet med bestämmelserna i artikel 73.1 iii i detta avtal ska statligt stöd till stålindustrin enligt bilaga I till riktlinjerna för statligt stöd för regionala ändamål under perioden 2007–2013 bedömas på grundval av de kriterier som följer av tillämpningen på stålsektorn enligt artikel 87 i EG-fördraget, inbegripet dess sekundärlagstiftning.

3. Vid tillämpning av artikel 73.1 iii i avtalet på stålindustrin ska gemenskapen godkänna att Serbien under fem år efter avtalets ikraftträdande i undantagsfall beviljar statligt stöd för omstrukturering av stålproducerande företag som befinner sig i svårigheter, under följande förutsättningar:

a) Stödet medför att de stödmottagande företagen blir långsiktigt lönsamma under normala marknadsförhållanden i slutet av omstruktureringsperioden.

b) Stödbeloppet och stödentensiteten är strikt begränsade till vad som är nödvändigt för att återställa företagets långsiktiga lönsamhet, och stödet kommer att sänkas gradvis.

c) Serbien lägger fram omstruktureringsprogram inom ramen för en samlad rationaliseringsplan som bland annat inbegriper nedläggning av ineffektiv verksamhet. Varje stålproducerande företag som får omstruktureringssöd ska, så långt som möjligt, sörja för att det vidtas kompenserande åtgärder som uppväger den snedvridning av konkurrensen som stödet förorsakar.

4. Serbien ska lägga fram ett nationellt omstruktureringsprogram för Europeiska kommissionens bedömning, liksom individuella verksamhetsplaner för vart och ett av de företag som tar emot omstruktureringssöd och det ska framgå av programmen och planerna att de ovannämnda villkoren är uppfyllda.

Serbiens myndighet för övervakning av statligt stöd ska bedöma om de individuella

verksamhetsplanerna är förenliga med punkt 3 i detta protokoll och godkänna dem. Europeiska kommissionen ska bekräfta att det nationella omstruktureringsprogrammet uppfyller kraven i punkt 3.

5. Europeiska kommissionen ska övervaka genomförandet av planerna i nära samarbete med de behöriga nationella myndigheterna, särskilt Serbiens myndighet för övervakning av statligt stöd.

Om övervakningen visar att det har beviljats statligt stöd företag som inte godkänts i det nationella omstruktureringsprogrammet eller omstruktureringssöd till stålföretag som inte omfattas av det nationella omstruktureringsprogrammet efter dagen för avtalets undertecknande, ska Serbiens myndighet för övervakning av statligt stöd se till att stödet återbetalas.

6. Gemenskapen ska på begäran ge Serbien tekniskt stöd för utarbetande av det nationella omstruktureringsprogrammet och de individuella verksamhetsplanerna.

7. Varje part ska garantera full insyn när det gäller genomförandet av statligt stöd. Ett fullständigt och kontinuerligt utbyte av information ska i synnerhet ske om statligt stöd som beviljas stålproduktion i Serbien och om genomförandet av omstruktureringsprogrammet och verksamhetsplanerna.

8. Stabiliserings- och associeringsrådet ska övervaka tillämpningen av de bestämmelser som anges i punkterna 1–4. Stabiliserings- och associeringsrådet får för detta ändamål utarbeta genomförandebestämmelser.

9. Om en part anser att ett visst förfarande som tillämpas av den andra parten är oförenligt med bestämmelserna i detta protokoll och om detta förfarande skadar eller riskerar att skada den första partens intressen eller vållar eller riskerar att vålla dess inhemska industri väsentlig skada, får denna part vidta lämpliga åtgärder efter samråd i underkommittén för konkurrensfrågor eller trettio arbetsdagar efter det att samråd har begärts.

PROTOKOLL 6

OM ÖMSESIDIGT ADMINISTRATIVT BISTÅND I TULLFRÅGOR

ARTIKEL 1

Definitioner

I detta protokoll gäller följande definitioner:

a) tullagstiftning: alla lagar och författningar som gäller på parternas territorier och som reglerar import, export och transitering av varor och hänförande av varor till alla andra slags tullordningar eller tullförfaranden, inbegripet åtgärder avseende förbud, begränsning och kontroll.

b) begärande myndighet: behörig administrativ myndighet som för detta ändamål utsetts av en avtalsslutande part och som gör en framställan om bistånd på grundval av detta protokoll.

c) anmodad myndighet: behörig administrativ myndighet som för detta ändamål utsetts av en avtalsslutande part och som tar emot en framställan om bistånd på grundval av detta protokoll.

d) personuppgifter: alla uppgifter avseende en identifierad eller identifierbar enskild individ.

e) överträdelse av tullagstiftningen: varje överträdelse eller försök till överträdelse av tullagstiftningen.

ARTIKEL 2

Räckvidd

1. Parterna ska inom ramen för sina befogenheter bistå varandra på det sätt och i enlighet med de villkor som fastställs i detta protokoll i syfte att sörja för en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, särskilt genom att förebygga, utreda och beivra verksamhet som innebär överträdelse av denna lagstiftning.

2. Bistånd i tullfrågor i enlighet med detta protokoll ska vara tillämpligt på varje administrativ myndighet hos parterna som är behörig att tillämpa detta protokoll. Det ska inte påverka bestämmelserna om ömsesidigt bi-

stånd i brottmål. Det ska inte heller tillämpas på information som erhållits med stöd av befogenheter som utövats på framställan av en rättslig myndighet, utom när överlämnandet av sådan information har godkänts av samma rättsliga myndighet.

3. Bistånd vid uppbörd av tullar, skatter eller böter ska inte omfattas av detta protokoll.

ARTIKEL 3

Bistånd på begäran

1. På framställan av den begärande myndigheten ska den anmodade myndigheten lämna alla relevanta upplysningar som kan göra det möjligt för den begärande myndigheten att sörja för en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, inbegripet upplysningar om konstaterade eller planerade aktiviteter som innebär eller skulle kunna innebära en överträdelse av tullagstiftningen.

2. På framställan av den begärande myndigheten ska den anmodade myndigheten informera den begärande myndigheten om huruvida

a) de varor som har exporterats från den ena partens territorium på korrekt sätt har importerats till den andra avtalsslutande partens territorium och, vid behov, ange vilket tullförfarande som har tillämpats på varorna,

b) de varor som har importerats till den ena avtalsslutande partens territorium på korrekt sätt har exporterats från den andra partens territorium och, vid behov, ange vilket tullförfarande som har tillämpats på varorna.

3. På framställan av den begärande myndigheten ska den anmodade myndigheten inom ramen för sina lagar och andra författningar vidta de åtgärder som är nödvändiga för att se till att särskild övervakning sker av

a) fysiska eller juridiska personer som skäligen kan antas vara eller ha varit inblandade i verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,

b) platser där lager av varor har inrättats eller skulle kunna inrättas på ett sådant sätt att

det finns skälig grund att anta att dessa varor är avsedda för verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,

c) varor som är under transport eller som skulle kunna transporteras på ett sådant sätt att det finns skälig grund att anta att de är avsedda för verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen, och

d) transportmedel som används eller kan komma att användas på ett sådant sätt att det finns skälig grund att anta att de är avsedda för verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen.

ARTIKEL 4

Spontant bistånd

Parterna ska, på eget initiativ och i enlighet med sina lagar och författningar, bistå varandra om de anser detta vara nödvändigt för en korrekt tillämpning av tullagstiftningen, särskilt genom att tillhandahålla sådan information som de får om

a) aktiviteter som är eller som förefaller att vara en verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen och som kan vara av intresse för den andra parten,

b) nya medel eller metoder som används för att utföra en verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,

c) varor som enligt vad som är känt är föremål för en verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen,

d) fysiska eller juridiska personer som skäligen kan antas vara eller ha varit inblandade i verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen, och

e) transportmedel som skäligen kan antas ha använts, användas eller komma att användas i verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen.

ARTIKEL 5

Överlämnande och meddelande

På framställan av den begärande myndigheten ska den anmodade myndigheten, i enlighet med de lagar och andra författningar

som gäller för den, vidta alla nödvändiga åtgärder för att

a) överlämna alla handlingar, eller

b) meddela alla beslut,

som härrör från den begärande myndigheten och som faller inom detta protokolls räckvidd och är ställd till en mottagare som är bosatt eller etablerad inom den anmodade myndighetens territorium.

En framställan om överlämnande av handlingar eller om delgivning av beslut ska ske skriftligen på ett av den anmodade myndighetens officiella språk eller på ett språk som kan godtas av denna myndighet.

ARTIKEL 6

Form av och innehåll i en framställan om bistånd

1. En framställan om bistånd enligt detta protokoll ska göras skriftligen. Den ska åtföljas av de handlingar som behövs för att den ska kunna tillmötesgå. I brådskande fall kan en muntlig framställan godtas, men denna måste i så fall omgående bekräftas skriftligen.

2. En framställan enligt punkt 1 ska innehålla följande information:

a) Begärande myndighet.

b) Den åtgärd som begärs.

c) Syftet med och skälet till framställan.

d) De lagar och andra författningar samt andra rättsliga bestämmelser som berörs.

e) Så exakta och fullständiga upplysningar som möjligt om de fysiska eller juridiska personer som är föremål för undersökningarna.

f) En sammanfattning av relevanta fakta och av de undersökningar som redan har gjorts.

3. En framställan ska vara avfattad på ett av den anmodade myndighetens officiella språk eller på ett språk som kan godtas av denna myndighet. Detta krav ska inte gälla sådana handlingar som åtföljer framställan enligt punkt 1.

4. Om en framställan inte uppfyller dessa formella krav får rättelse eller komplettering av den begäras; under tiden får säkerhetsåtgärder vidtas.

ARTIKEL 7

Handläggning av en framställan om bistånd

1. För att tillmötesgå en framställan om bistånd ska den anmodade myndigheten inom ramen för sin behörighet och sina tillgängliga resurser förfara på samma sätt som om den handlade för egen räkning eller på framställan av andra myndigheter hos samma part, och lämna den information som den redan förfogar över eller utföra eller låta utföra lämpliga undersökningar. Denna bestämmelse ska även gälla varje annan myndighet till vilken den anmodade myndigheten har lämnat en framställan när myndigheten inte kan handla på egen hand.

2. En framställan om bistånd ska handläggas i enlighet med den anmodade partens lagar och andra författningar.

3. En parts bemyndigade tjänstemän får, med den andra avtalsslutande partens samtycke och på de villkor som denna ställer, infinna sig hos den anmodade myndigheten eller hos varje annan myndighet som berörs i enlighet med punkt 1 för att från dessa erhålla sådan information om aktiviteter som är eller som skulle kunna vara verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen vilken den begärande myndigheten behöver för tillämpningen av detta protokoll.

4. En parts vederbörligen bemyndigade tjänstemän får, med den andra partens samtycke och på de villkor som denna ställer, närvara vid undersökningar som genomförs inom den senare partens territorium.

ARTIKEL 8

Form för meddelande av information

1. Den anmodade myndigheten ska skriftligen till den begärande myndigheten översända resultatet av gjorda undersökningar tillsammans med relevanta handlingar, bestyrkta kopior eller andra föremål.

2. Sådan information kan lämnas i datoriserad form.

3. Originalhandlingar ska överlämnas endast på framställan härom, när bestyrkta ko-

pior är otillräckliga. Dessa originalhandlingar ska återlämnas så snart som möjligt.

ARTIKEL 9

Undantag från skyldigheten att lämna bistånd

1. Bistånd får vägras eller underkastas vissa villkor eller krav i de fall då en part anser att bistånd enligt detta protokoll

a) sannolikt kränker Serbiens suveränitet eller om en medlemsstat har anmodats att lämna bistånd enligt detta protokoll denna medlemsstats suveränitet, eller

b) sannolikt skulle skada allmän ordning, säkerhet eller andra väsentliga intressen, särskilt i de fall som avses i artikel 10.2, eller

c) skulle medföra att industri, affärs- eller yrkeshemligheter röjdes.

2. Biståndet får uppskjutas av den anmodade myndigheten om det skulle påverka en pågående undersökning, rättslig åtgärd eller annat förfarande. I så fall ska den anmodade myndigheten samråda med den begärande myndigheten för att fastställa om bistånd kan lämnas på de villkor som den anmodade myndigheten eventuellt kräver.

3. Om den begärande myndigheten söker sådant bistånd som den själv inte skulle ha kunnat tillhandahålla om den hade fått en sådan framställan, ska den ange detta i sin framställan. Det ankommer då på den anmodade myndigheten att avgöra hur den ska förhålla sig till en sådan framställan.

4. I de fall som avses i punkterna 1 och 2 ska den begärande myndigheten snarast underrättas om den anmodade myndighetens beslut och skälen för detta.

ARTIKEL 10

Informationsutbyte och konfidentialitet

1. All information som, oavsett i vilken form det sker, överlämnas i enlighet med detta protokoll ska behandlas som konfidentiell eller begränsad, beroende på de tillämpliga bestämmelserna hos respektive part. Den ska omfattas av bestämmelserna om sekretess och åtnjuta det skydd som gäller för liknande information enligt tillämplig lagstiftning hos

den part som mottar informationen och enligt motsvarande bestämmelser som gäller för gemenskapens organ.

2. Personuppgifter får endast utbytas under förutsättning att den part som mottar uppgifterna åtar sig att tillämpa en skyddsnivå som minst motsvarar den som i det särskilda fallet tillämpas av den part som lämnar uppgifterna. För detta ändamål ska parterna överlämna information till varandra om de bestämmelser som är tillämpliga hos dem, inbegripet, i förekommande fall, gällande rättsliga regler i gemenskapens medlemsstater.

3. Att i rättsliga eller administrativa förfaranden som inletts i fråga om verksamhet som innebär överträdelse av tullagstiftningen använda information som har erhållits i enlighet med detta protokoll ska anses svara mot syftet med detta protokoll. Parterna får därför i uppteckningar av bevismaterial, rapporter och vittnesmål samt i mål inför domstol som bevis använda den information som de har erhållit och de handlingar de har tagit del av i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll. Den behöriga myndighet som har lämnat denna information eller gett tillgång till handlingarna ska underrättas om sådan användning.

4. Den information som erhållits får endast användas för de syften som anges i detta protokoll. Om någon av parterna önskar använda sådan information för andra syften, ska den parten inhämta ett skriftligt förhandsmedgivande från den myndighet som tillhandahöll informationen. Sådan användning ska då omfattas av de eventuella restriktioner som den myndigheten har fastställt.

ARTIKEL 11

Experter och vittnen

En tjänsteman vid en anmodad myndighet får bemyndigas att inom ramen för detta bemyndigande inställa sig som expert eller vittne vid rättsliga eller administrativa förfaranden rörande frågor som omfattas av detta protokoll och framlägga de föremål, handlingar eller bestyrkta kopior därav som kan behövas i förfarandena. I en framställan om inställelse ska anges inför vilken rättslig eller administrativ myndighet som denne tjänste-

man ska inställa sig samt om vilka frågor och i vilken egenskap tjänstemannen ska höras.

ARTIKEL 12

Kostnader för bistånd

Parterna ska gentemot varandra avstå från alla krav på ersättning för kostnader som är en följd av tillämpningen av detta protokoll, förutom när det gäller kostnader för experter och vittnen samt för tolkar och översättare som inte är offentligt anställda.

ARTIKEL 13

Tillämpning

1. Serbiens tullmyndigheter, å ena sidan, och de behöriga avdelningarna vid Europeiska kommissionen och, i förekommande fall, Europeiska unionens medlemsstaters tullmyndigheter, å andra sidan, ska ansvara för tillämpningen av detta protokoll. De ska besluta om alla praktiska åtgärder och arrangemang som är nödvändiga för tillämpningen och därvid beakta gällande bestämmelser, särskilt bestämmelserna om dataskydd. De får framföra förslag till de behöriga organen om ändringar som de anser bör göras i detta protokoll.

2. Parterna ska samråda med varandra och hålla varandra underrättade om de närmare tillämpningsföreskrifter som antas i enlighet med bestämmelserna i detta protokoll.

ARTIKEL 14

Andra avtal

1. Med beaktande av gemenskapen och dess medlemsstaters respektive befogenheter ska bestämmelserna i detta protokoll

a) inte inverka på parternas förpliktelser enligt andra internationella avtal och konventioner,

b) anses komplettera de avtal om ömsesidigt bistånd som har ingåtts eller kan komma att ingås mellan enskilda medlemsstater och Serbien,

c) inte inverka på gemenskapsbestämmelserna om överlämnande mellan de behöriga

avdelningarna hos Europeiska kommissionen och medlemsstaternas tullmyndigheter av information som har erhållits inom ramen för detta protokoll och som kan vara av intresse för gemenskapen.

2. Utan hinder av bestämmelserna i punkt 1 ska bestämmelserna i detta protokoll ha företräde framför bestämmelser i sådana bilaterala avtal om ömsesidigt bistånd som har ingåtts eller kan komma att ingås mellan en-

skilda medlemsstater och Serbien i de fall då bestämmelserna i de senare är oförenliga med bestämmelserna i detta protokoll.

3. När det gäller frågor om tillämpligheten av detta protokoll ska parterna samråda med varandra för att lösa dessa inom ramen för den stabiliserings- och associeringskommitté som har inrättats i enlighet med artikel 119 i detta avtal.

PROTOKOLL 7

TVISTLÖSNING

KAPITEL I

SYFTE OCH TILLÄMPNINGSOMRÅDE

ARTIKEL 1

Syfte

Syftet med detta protokoll är att undvika och bilägga tvister mellan parterna för att komma fram till ömsesidigt godtagbara lösningar.

ARTIKEL 2

Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta protokoll ska endast gälla för alla meningsskiljaktigheter när det gäller tolkningen och tillämpningen av följande bestämmelser, inbegripet när en part anser att en åtgärd som den andra parten har vidtagit, eller underlåtit att vidta, utgör ett brott mot den partens skyldigheter enligt dessa bestämmelser:

a) Avdelning IV (Fri rörlighet för varor), med undantag av artiklarna 33, 40 och artikel 41.1, 41.4 och 41.5 (om de avser åtgärder som har vidtagits enligt artikel 41.1) samt artikel 47.

b) Avdelning V (Arbetstagares rörlighet, etablering, tillhandahållande av tjänster, kapital):

– Kapitel II – Etablering (artiklarna 52–56 och artikel 58).

– Kapitel III – Tillhandahållande av tjänster (artiklarna 59 och 60 samt artikel 61.2 och 61.3).

– Kapitel IV – Löpande betalningar och kapitalrörelser (artiklarna 62 och 63, utom artikel 63.3 andra meningen).

– Kapitel V – Allmänna bestämmelser (artiklarna 65–71)

c) Avdelning VI (Tillnärmning av lagstiftning, kontroll av lagstiftningens efterlevnad samt konkurrensbestämmelser).

– Artikel 75.2 (immateriella, industriella och kommersiella rättigheter) samt artikel 76.1, 76.2 första stycket och 76.3–76.6 (offentlig upphandling).

KAPITEL II

TVISTLÖSNINGSFÖRFARANDEN

AVSNITT I

FÖRLIKNINGSFÖRFARANDE

ARTIKEL 3

Inledande av förlikningsförfarandet

1. Om parterna inte har lyckats att lösa en tvist får den klagande parten genom en skriftlig begäran till den svarande parten och till stabiliserings- och associeringskommittén begära att en förlikningsnämnd tillsätts enligt artikel 130 i detta avtal.

2. Den klagande parten ska i sin begäran uppge föremålet för tvisten och, beroende på omständigheterna, vilken åtgärd som den andra parten har vidtagit eller underlåtit att vidta, och som den anser strider mot bestämmelserna i artikel 2.

ARTIKEL 4

Förlikningsnämndens sammansättning

1. En förlikningsnämnd ska bestå av tre förlikningsmän.

2. Parterna ska inom tio dagar efter det att begäran om tillsättande av en förlikningsnämnd har ingetts till stabiliserings- och associeringskommittén samråda i syfte att enas om nämndens sammansättning.

3. Om parterna inte kan enas om nämndens sammansättning inom den tidsfrist som anges i punkt 2, får vardera parten begära att stabiliserings- och associeringskommitténs ordförande eller dess delegat utser alla tre ledamöterna genom lottning bland de personer som är upptagna på förteckningen enligt artikel 15, varav en bland de personer som den klagande parten föreslagit, en bland de personer som den svarande parten föreslagit och en bland de förlikningsmän som av parterna valts för att fungera som ordförande.

Om parterna enas om en eller flera av ledamöterna i förlikningsnämnden, ska de övriga ledamöterna utses genom samma förfarande.

4. Det val av förlikningsmän som görs av ordföranden för stabiliserings- och associeringskommittén eller dess delegat ska göras i närvaro av en företrädare för båda parterna.

5. Förlikningsnämnden ska anses ha tillsatts den dag då nämndens ordförande underkänt om att de tre förlikningsmännen har utsetts gemensamt av parterna, eller, i förekommande fall, den dag då de valts ut i enlighet med punkt 3.

6. Om en part anser att en förlikningsman inte uppfyller kraven i den uppförandekod som avses i artikel 18, ska parterna samråda med varandra och, om de är överens om det, ersätta den förlikningsmannen och utse en ersättare enligt punkt 7. Om parterna inte når enighet om behovet av att ersätta en förlikningsman, ska frågan hänskjutas till förlikningsnämndens ordförande, vars beslut ska vara slutgiltigt.

Om en part anser att förlikningsnämndens ordförande inte uppfyller kraven i den uppförandekod som avses i artikel 18, ska frågan hänskjutas till en av de övriga ledamöterna i den grupp av förlikningsmän som utsetts att fungera som ordförande och hans eller hennes namn ska utses genom lottning av stabiliserings- och associeringskommitténs ordförande eller dess delegat i närvaro av en företrädare för båda parterna, såvida inte parterna kommer överens om annat.

7. Om en förlikningsman inte har möjlighet att delta i förfarandet, avsäger sig sitt uppdrag eller ersätts enligt punkt 6, ska en ersättare utses inom fem dagar i enlighet med samma urvalsförfarande som det som tilläm-

pades när den första förlikningsmannen utsågs. Förfarandet i förlikningsnämnden ska vara avbrutet medan detta förfarande pågår.

ARTIKEL 5

Förlikningsnämndens utslag

1. Förlikningsnämnden ska överlämna sitt utslag till parterna och stabiliserings- och associeringskommittén senast 90 dagar efter den dag då nämnden tillsattes. Om nämnden anser att denna tidsfrist inte kan hållas, ska nämndens ordförande skriftligen anmäla detta till parterna och till stabiliserings- och associeringskommittén och ange skälen till detta. I inget fall får utslaget avkunnas senare än 120 dagar efter den dag då nämnden tillsattes.

2. I brådskande fall, inbegripet fall som gäller lättfördärliga varor, ska förlikningsnämnden göra sitt yttersta för att avkunna sitt utslag inom 45 dagar från den dag då nämnden tillsattes. I inget fall får utslaget avkunnas senare än 100 dagar efter den dag då nämnden tillsattes. Förlikningsnämnden får inom tio dagar från den dag då den tillsattes avkunna ett preliminärt utslag i frågan om huruvida fallet är brådskande.

3. Förlikningsnämnden ska i sitt utslag redovisa sakförhållandena, de relevanta avtalsbestämmelsernas tillämplighet samt de viktiga skälen till nämndens undersökningsresultat och slutsatser. Utslaget får innehålla rekommendationer till åtgärder för att följa utslaget.

4. Den klagande parten får, genom skriftlig anmälan till förlikningsnämndens ordförande, den svarande parten och stabiliserings- och associeringskommittén, dra tillbaka sitt klagomål när som helst innan utslaget överlämnas till parterna och till stabiliserings- och associeringskommittén. Ett sådant tillbakadragande ska inte påverka den klagande partens rätt att vid ett senare tillfälle inge ett nytt klagomål i samma sak.

5. Förlikningsnämnden ska, på begäran av båda parterna, när som helst avbryta sitt arbete under högst 12 månader. Om arbetet varit avbrutet längre än 12 månader ska bemyndigandet beträffande nämndens tillsättning förfalla, utan att detta påverkar den klagande

partens rätt att vid ett senare tillfälle begära att det tillsätts en förlikningsnämnd i samma sak.

AVSNITT II

ÅTGÄRDER FÖR ATT FÖLJA UTSLAGET

ARTIKEL 6

Åtgärder för att följa förlikningsnämndens utslag

Var och en av parterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att följa förlikningsnämndens utslag, och parterna ska sträva efter att nå enighet om den tid som krävs för att efterkomma utslaget.

ARTIKEL 7

Rimlig tidsperiod för att efterkomma förlikningsnämndens utslag

1. Den svarande parten ska, inom 30 dagar från den dag då förlikningsnämndens utslag överlämnades till parterna, till den klagande parten anmäla den tidsperiod (nedan kallad "rimlig tidsperiod") som den kommer att behöva för att efterkomma utslaget. Båda parterna ska sträva efter att nå enighet om den rimliga tidsperioden.

2. Om det råder oenighet mellan parterna beträffande den rimliga tidsperioden för att efterkomma förlikningsnämndens utslag, ska den klagande parten begära att stabiliserings- och associeringskommittén inom 20 dagar från den anmälan som avses i punkt 1 på nytt sammankallar den ursprungliga förlikningsnämnden för att den ska fastställa tidsperiodens längd.

Förlikningsnämnden ska meddela sitt utslag inom 20 dagar från den dag då begäran ingavs.

3. Om den ursprungliga förlikningsnämnden, eller några av dess ledamöter, inte kan sammankallas, ska förfarandena i artikel 4 tillämpas. Tidsfristen för meddelande av utslaget ska alltså vara 20 dagar från dagen för nämndens tillsättning.

ARTIKEL 8

Översyn av åtgärder som har vidtagits för att följa förlikningsnämndens utslag

1. Den svarande parten ska, före utgången av den rimliga tidsperioden, till den andra parten och stabiliserings- och associeringskommittén anmäla vilka åtgärder som den har vidtagit för att följa förlikningsnämndens utslag.

2. Om det råder oenighet mellan parterna huruvida en åtgärd, så som den anmälts enligt punkt 1 i denna artikel, är förenlig med bestämmelserna enligt artikel 2, får den klagande parten begära att frågan hänskjuts till den ursprungliga förlikningsnämnden för avgörande. I begäran ska det anges varför åtgärden inte är förenlig med detta avtal. När förlikningsnämnden har sammankallats ska den fatta sitt beslut inom 45 dagar från den dag då den återupprättades.

3. Om den ursprungliga förlikningsnämnden, eller några av dess ledamöter, inte kan sammankallas, ska förfarandena i artikel 4 tillämpas. Tidsfristen för meddelande av utslaget ska alltså vara 45 dagar från dagen för nämndens tillsättning.

ARTIKEL 9

Provisorisk kompensation om förlikningsnämndens utslag inte följs

1. Om den svarande parten underlåter att anmäla de åtgärder som har vidtagits för att följa förlikningsnämndens utslag innan den rimliga tidsperioden har löpt ut, eller om förlikningsnämnden fastställer att den åtgärd som anmälts enligt artikel 8.1 inte är förenlig med den partens förpliktelser enligt detta avtal, ska den svarande parten, om den klagande parten så begär, erbjuda provisorisk kompensation.

2. Om ingen överenskommelse om kompensation har kunnat träffas inom 30 dagar från utgången av den rimliga tidsperioden, eller från förlikningsnämndens beslut enligt artikel 8 att en åtgärd som vidtagits för att följa utslaget inte är förenlig med detta avtal, ska den klagande parten ha rätt att, genom anmälan till den andra parten och stabilise-

rings- och associeringskommittén, upphäva förmåner som beviljats enligt artikel 2 i detta protokoll motsvarande värdet av de negativa ekonomiska verkningar som orsakats av den bristande efterlevnaden. Den klagande parten får börja tillämpa upphävandet tio dagar efter den dag då anmälan gjordes, om inte den svarande parten har begärt förlikning enligt punkt 3.

3. Om den svarande parten anser att de upphävda förmåner inte motsvarar värdet av de negativa ekonomiska verkningar som orsakats av den bristande efterlevnaden, får den inom den tiodagarsperiod som anges i punkt 2 inge en skriftlig begäran till den ursprungliga förlikningsnämndens ordförande om att den ursprungliga förlikningsnämnden ska sammankallas på nytt. Förlikningsnämnden ska underrätta parterna och stabiliserings- och associeringskommittén om sitt beslut rörande nivån på de upphävda förmåner inom 30 dagar från den dag då begäran ingavs.

Förmåner får inte upphävas förrän förlikningsnämnden har fattat sitt beslut, och upphävandet ska vara förenligt med nämndens beslut.

4. Upphävandet av förmåner ska vara tillfälligt och ska tillämpas endast till dess att den åtgärd som konstaterats strida mot detta avtal har undanröjts eller ändrats på ett sådant sätt att den blir förenlig med detta avtal, eller till dess att parterna har enats om en lösning av tvisten.

ARTIKEL 10

Översyn av åtgärder som har vidtagits för att följa förlikningsnämndens utslag efter upphävandet av förmåner

1. Den svarande parten ska underrätta den andra parten och stabiliserings- och associeringskommittén om alla åtgärder som den har vidtagit för att följa förlikningsnämndens utslag och om sin begäran om att det upphävande av förmåner som tillämpas av den klagande parten ska upphöra.

2. Om parterna inte når en överenskommelse om den anmälda åtgärdens förenlighet med detta avtal inom 30 dagar från den dag

då anmälan ingavs, får den klagande parten skriftligen begära att frågan hänskjuts till den ursprungliga förlikningsnämndens ordförande för avgörande. En sådan begäran ska samtidigt anmälas till den andra parten och till stabiliserings- och associeringskommittén. Förlikningsnämnden ska anmäla sitt utslag inom 45 dagar från den dag då begäran ingavs. Om förlikningsnämnden fastställer att en vidtagen åtgärd inte är förenlig med detta avtal ska den fatta ett beslut om huruvida den klagande parten får fortsätta upphävandet av förmåner på den ursprungliga nivån eller på en annan nivå. Om förlikningsnämnden fastställer att en vidtagen åtgärd är förenlig med detta avtal, ska upphävandet av förmåner upphöra.

3. Om den ursprungliga förlikningsnämnden, eller några av dess ledamöter, inte kan sammankallas, ska förfarandena i artikel 4 tillämpas. Tidsfristen för underrättelse av utslaget ska alltså vara 45 dagar från dagen för nämndens tillsättning.

AVSNITT III

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 11

Öppna överläggningar

Förlikningsnämndens sammanträden ska vara öppna för allmänheten enligt de villkor som anges i de förfaranderegler som avses i artikel 18, om inte förlikningsnämnden, på eget initiativ eller på begäran av parterna, beslutar något annat.

ARTIKEL 12

Upplysningar samt råd i sakfrågor

På begäran av en part eller på eget initiativ får förlikningsnämnden inhämta upplysningar för förfarandet i nämnden från alla källor som den finner lämpliga. Nämnden ska också ha rätt att be om expertutlåtanden om den finner det lämpligt. Alla upplysningar som inhämtas på detta sätt ska delges båda parter-

na och synpunkter om dem ska kunna lämnas. Berörda parter ska ha rätt att i egenskap av sakkunniga (*amicus curiae*) informera förlikningsnämnden i enlighet med de förfaranderegler som anges i artikel 18.

ARTIKEL 13

Tolkningsprinciper

Förlikningsnämnden ska tillämpa och tolka bestämmelserna i detta avtal i enlighet med sedvanerättsliga regler för tolkning av folk-rätten, inbegripet Wienkonventionen om traktaträtten.

Den ska inte ge en tolkning av gemenskapens regelverk. Det faktum att en bestämmelse i huvudsak är identisk med en bestämmelse i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskaperna ska inte vara avgörande för tolkningen av den bestämmelsen.

ARTIKEL 14

Förlikningsnämndens beslut och utslag

1. Förlikningsnämnden ska fatta sina beslut, inklusive beslutet om att anta utslaget, med enkel majoritet.

2. Förlikningsnämndens utslag ska vara bindande för parterna. Utslagen ska delges parterna och stabiliserings- och associeringskommittén som ska göra dem allmänt tillgängliga, såvida den inte enhälligt beslutar något annat.

KAPITEL III

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

ARTIKEL 15

Förteckning över förlikningsmän

1. Stabiliserings- och associeringskommittén ska senast sex månader efter ikraftträdandet av detta protokoll sammanställa en förteckning över 15 personer som är villiga och har möjlighet att fungera som förliknings-

män. Var och en av parterna ska utse fem personer till förlikningsmän. Parterna ska också enas om fem personer som ska fungera som ordförande i förlikningsnämnden. Stabiliserings- och associeringskommittén ska se till att det alltid finns 15 personer i förteckningen.

2. Förlikningsmännen ska ha specialkunskaper och erfarenhet inom juridik, folkrätt, gemenskapsrätt och/eller internationell handel. De ska vara oberoende, uppträda i egenskap av enskilda individer och inte ha anknytning till eller ta emot instruktioner från någon organisation eller regering samt följa den uppförandekod som avses i artikel 18.

ARTIKEL 16

Förhållande till skyldigheterna enligt WTO

Vid Serbiens eventuella anslutning till Världshandelsorganisationen (WTO) ska följande gälla:

a) Förlikningsnämnder som upprättas i enlighet med detta protokoll ska inte besluta i tvistemål som rör parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet om upprättandet av Världshandelsorganisationen.

b) Parternas rätt att tillgripa tvistlösningsförfarandebestämmelserna enligt detta protokoll ska inte påverka någon åtgärd som vidtas inom ramen för WTO-avtalet, inbegripet ett förfarande för tvistlösning. Om en part emellertid har inlett ett tvistlösningsförfarande avseende en viss åtgärd, antingen i enlighet med artikel 3.1 i detta protokoll eller i enlighet med WTO-avtalet, får den inte inleda ett tvistlösningsförfarande avseende samma åtgärd i något annat forum förrän det första förfarandet är avslutat. Vid tillämpning av denna punkt anses tvistlösningsförfaranden enligt WTO-avtalet ha inletts genom att en part begär att en panel ska tillsättas enligt artikel 6 i WTO-överenskommelsen om regler och förfaranden för tvistlösning.

c) Ingenting i detta protokoll ska hindra en part från att genomföra ett sådant upphävande av förmåner som godkänts av WTO:s tvistlösningsorgan.

ARTIKEL 17

Tidsfrister

1. Alla tidsfrister som fastställs i detta protokoll ska räknas i kalenderdagar från och med dagen efter den dag då den åtgärd eller händelse de avser inträffade.

2. Alla tidsfrister som nämns i detta protokoll får förlängas genom överenskommelse mellan parterna.

3. Alla tidsfrister som avses i detta protokoll får även förlängas av förlikningsnämndens ordförande på en motiverad begäran från någon av parterna eller på hans eller hennes eget initiativ.

ARTIKEL 18

Förfaranderegler, uppförandekod och ändring av detta protokoll

1. Stabiliserings- och associeringsrådet ska senast sex månader efter ikraftträdandet av detta protokoll fastställa förfaranderegler för förlikningsnämndens överläggningar.

2. Stabiliserings- och associeringsrådet ska senast sex månader efter ikraftträdandet av detta protokoll komplettera förfarandereglerna med en uppförandekod som garanterar förlikningsmännens oberoende och opartiskhet.

3. Stabiliserings- och associeringsrådet får fatta beslut om att ändra detta protokoll, utom artikel 2.